

Uvodnik

Julijan Čavdek

Dva zmagovalca brez večine v parlamentu

Spremembra je bila napovedana in se je uresničila. Po državnih volitvah, ki so bile 4. marca, je Gibanje 5 zvezd prva stranka v državi (32%), največ glasov pa je prejela desnosredinska koalicija (37%). Prvo presenečenje predstavlja uveljavitev Lige, ki je krepko prehitela stranko Forza Italia in skoraj ujela Demokratsko stranko. Drugo presenečenje je padec Demokratske stranke pod 20% volilni konsenz, kar je odneslo tajnika Mattea Renzija. Apeninski škorenj ima tako dva zmagovalca, ki pa sama nimata možnosti za oblikovanje večine v rimskem parlamentu. Kot zadnji podatek lahko navedemo še ponoven poraz levih strank, ki slano plačujejo medsebojno kreganje ter šibko uveljavitev skrajnih desničarskih gibanj. Volivci in volivke so v glavnem potrdili volilno udeležbo izpred petih let in volili po načelu koristnega glasu.

Iz populističnih parol in medsebojnega obtoževanja se politika končno spušča v realno življenje; videli bomo, ali se bodo dane obljube tudi uresničile v evropskem kontekstu. Za to bo potreben dialog, ki ga italijanska politika v tem trenutku premore bolj slabo. Tako na desni kot pri Gibanju 5 zvezd so začeli gledati na Demokratsko stranko, ki edina lahko nudi zadostno število parlamentarcev, toda demokrati so že napovedali, da se umikajo v opozicijo. Za predsednika Mattarello se torej obeta zahtevno delo pri iskanju mandatarja za sestavo vlade.

Slovinci v FJK smo lahko zelo zadovoljni zaradi izvolitve Tatjane Rojc v senat. Zdela se je nemogoče, a uveljavitev Tommasa Cerna v Milanu je ustvarila tisto posrečeno naključje, zaradi katerega smo ohranili svoje zastopstvo v italijanski prestolnici. Novoizvoljeno senatorko čaka zahtevna odgovornost, saj bo po vsej verjetnosti morala svoje poslanstvo opravljati v klopih opozicije. Želim ji dobro in uspešno delo.

Upajmo tudi, da si ne bomo po izvolitvi Rojčeve preveč oddahnili, češ da je nevarnost mimo. V prejšnjih mesecih se je v zamejstvu okrepilo zavedanje, da potrebujemo zagotovljeno zastopstvo in pri tem je treba zdaj vztrajati. Goriško okrožje, v katerem naj bi se uresničil čl. 26 o olajšanem zastopstvu, se je izkazalo za pravo katastrofo. Giorgio Brandolin, ki naj bi ga podpirala večina Slovencev, je bil šele tretji. Paolo Vizintin, edini Slovenec, ki je kandidiral v tem enomandatnem okrožju, pa je bil daleč za prvimi. To mora vzeti v poštev tudi Slovenija, saj je skrajni čas, da se v odnosu do zahodne sosedice odločno zavzame za predstavništvo, ki ne bo odvisno od dobre volje italijanske stranke in še manj od posrečenih naključij.

Zanimiv podatek je tudi, da je leva sredina na Goriškem in Tržaškem zmaga le v slovenskih občinah, z izjemo občine Devin-Nabrežina, kjer sta prevladala desnosredinska kandidata. Podatek ni navdušujoč, saj se je treba vprašati, ali je dobro za manjšino, da je politično tako izpostavljena. Sicer pa se je opredelitev v slovenskih občinah na Goriškem in Tržaškem za levo sredino občutno osibila na račun Salvinijeve Lige in "Peterozvezdnikov". V videmskih občinah, ki spadajo v področje izvajanja zaščitnega zakona 38/2001, pa je povsod zmaga desna sredina.

Politično delo se je sredi prejšnjega tedna že preusmerilo v deželne volitve, ki bodo 29. aprila. To bo nova pomembna politična zgodba. Slovenci v FJK bomo z razliko od vsedravnih volitev lahko računali tudi na stranko Slovenska skupnost, ki bo izkoristila volilno zakonsko določilo za olajšano izvolitev in nastopila z zgodovinskim simbolom lipove vejice. V to novo volilno preizkušnjo stopamo z zavestjo, da si moramo naše predstavništvo v deželnem svetu FJK izvoliti sami, za kar bo potreben vsak slovenski in prijateljski glas od Trbiža do Milj.

Prešernova proslava v Finžgarjevem domu na Opčinah

Foto Urška Petarso

Intervju / Kardinal Ernest Simoni

"Jesus je sijaj neskončne ljubezni"

S kardinalom Ernestom Simonijem sva se srečala v Trstu nekaj ur pred začetkom Katedre sv. Justa. Lahko bi ga opisal kot zelo preprostega in prijaznega človeka, ki ne mara protokolarnega "baci mano" oz. poljuba prstana. Ko sem mu predstavljal naš slovenski tednik, je bil videti navdušen in dejal je, da so Slovenci veliki katoličani ter da so mu pri srcu. Usedla sva se in začela nezadržan pogovor.

roval osebni plašč. Ko sem se pogovarjal z njim, mi je trikrat ponovil "La Madonna ti ama molto" (Marija te neskončno ljubi). Kmalu zatem sem zvedel, da bom postal kardinal.

Vi ste odpustili svojim mučiteljem in ste prinesli spo-

Foto damj@n

Eminenca, papež Frančišek nam večkrat govori o "Božjih presečenjih". Vi ste se večkrat znašli blizu smrti, v zaporu, kjer so vas mučili; zdaj pa ste kardinal in tesno sodelujete s svetim očetom. Kako ste doživeli spremembo?

Zgodilo se je vse nepričakovano in hitro. Zaradi svoje starosti, takrat sem jih imel 87, ne bi nikoli pričakoval tako pomembne duhovne in institucionalne naloge. Ampak sveta Marija in Sveti Duh sta si očitno tako želela... Nekaj ti bom razkril: preden sem postal kardinal, sem se srečal s Francom Mondinom, to je bil eden izmed tesnih sodelavcev pokojnega sv. patra Pija iz Pietrelcine, kateremu je svetnik da-

ročilo in vrednote miru med svoje župljane v Albaniji. Kako bi opisali izkušnjo odpuščanja?

Hvala Bogu, lahko ti povem, da, ko sem bil v ječi, so bili ob meni lažni jetniki, od vlade plačani

špijoni. Večkrat so me izzivali in mi pripovedovali, da komunistični režim želi uničiti vse cerkve v državi, govorili so proti režimskemu predsedniku in podobno; od mene so želeli nekaj slišati. Jaz pa sem jim vedno razlagal, da nam naša vera kaže, da Jezus neskončno ljubi vse ljudi na svetu in nas uči, da naše odpuščanje potrebuje tudi naš sovražnik: svoje sovražnike moramo ljubiti in zanje moramo tudi moliti.

Eminenca, kaj se je zgodilo, ko so Vas aretirali?

Povod za to je bila sv. maša, ki sem jo daroval po ukazu papeža Pavla VI. za pokojnega umorjenega predsednika Združenih držav Amerike Kennedyja leta 1963. Manj kot mesec potem so me aretirali po božični polnočni maši. Bilo je pretresljivo. Vedno sem prepričano govoril, da bo naš gospod Jezus vsem odpustil.

Vas so obsodili na smrt: zgodilo pa se je drugače.

To, da me niso obsodili na smrt, sem doživel kot veliko presenečenje! Dejansko sem bil kar petkrat zelo blizu smrti. V zaporu so tudi želeli obračunati z mano, a Bog me je rešil; Jezus me je rešil! Jezus je sijaj neskončne ljubezni.

/ str. 2
Marko Manin

Pogovor / Bojan Brezigar

"Brez Slovencev v deželnem svetu, ..."

Foto dd

Časnikarja, politika, enega naših največjih poznavalcev manjšinskih vprašanj in še posebej Katalonije, Bojana Brezigarja, ni potrebno posebej predstavljati našim bralcem. Po volitvah smo se z njim pogovorili v našem uredništvu.

Kako komentiraš izide volitev, izbiro in uspeh Tatjane Rojc?

Izbira Tatjane Rojc je bila zelo posrečena. Iz dveh razlogov: prvič, ker je bila to dobra izbira znotraj manjšine, ona namreč ne pripada nobeni stranki, je svobodno razmišljujoča, s politiko se ni ukvarjala, in je torej izbira celotne manjšine.

/ str. 3
Jurij Paljak

S 1. strani Jezus je ...

Koliko sta bili pomembni vera in nepopustljivost med obdobjem zatiranja?

Vse sta bila zame Jezus in dobra Mati Marija. Vsi smo šibki in potrebni božje milosti. Vse je Božja milost, Jezusova ljubezen. To je pomoč, ki smo jo vsi prejeli v tako hudih trenutkih. Zelo pomembna je bila molitev; tedaj sem spoznal in okušal ljubezen, ki jo ima Jezus do vseh nas.

Je prišlo kdaj do trenutka, ko ste si rekli "dovolj, ne zmorem več"?

Jezus je rekel: "Nad Vas bodo dvigali roke, preganjali vas bodo, izročali v shodnice in ječe in zaradi mojega imena vas bo-

do vlačili pred kralje in oblastnike. Jaz bom z vami v vsakem trenutku". Iz teh besed se lahko naučimo, da vsakdo, če le želi, lahko ima Jezusa ob sebi. Meni je bil Jezus v veliko oporo, bil je zdravnik moje duše.

Kakšen odnos imate s sedanjim predsednikom Albanije?

Albanski predsednik države Ilir Meta uživa pri meni visoko spoštovanje. Lansko leto me je povabil na državni obisk v Albanijo, kjer sva se srečala. Na njegovo prošnjo sem z vso ljubeznijo blagoslovil vse prostore predsedniške palače in vse prisotne. Ob tej priložnosti je bilo veliko slavje. Lahko rečem, da so vsi predstavniki albanske

vlade končno blizu Bogu.

Po Vašem mnenju, kakšno je sedanje stanje verskega dialoga v Albaniji?

Albanski narod spada med najbolj ukoreninjene v vero in bratstvo. Treba je povedati, da obstaja socialna razlika: nekateri so izredno bogati, drugi pa skrajno revni. Pomembno je prepričati ljudi, naj pomagajo revnim v stiski.

Kristjani in muslimani v Albaniji živijo v bratstvu. Sožitje, ljubezen, bratstvo in sprava: to so po mojem mnenju bistveni pojmi, ki nas jih uči Jezus Kristus.

Vaša Eminenca, prisrčno se vam zahvaljujem za Vaše zanimivo in dragoceno življenjsko pričevanje in vam želim obilo zdravja in lepih trenutkov na poti Vašega poslanstva.

Na povabilo Društva Slovencev v Milanu V Prešernovem duhu

Prešernov dan, slovenski kulturni praznik, ima za skupnost Slovencev izven meja Republike Slovenije poseben pomen. Z razvijanjem slovenske kulturne in nasploh intelektualne ustvarjalnosti ne samo utrjujemo našo narodno navezanost in pripadnost, ampak lahko širimo poznavanje naših kulturnih posebnosti v večinskem okolju, da jih lahko tudi drugi spoznajo in cenijo. V ta okvir sodi plodna dejavnost Društva Slovencev v Milanu, ki je ob letošnjem praznovanju Prešernovega dne povabilo v svojo sredino raziskovalnega inštituta SLORI Norino Bogatec

inštituta SLORI in sad interdisciplinarnih raziskovalnih naloge, ki sloni na znanstveni in strokovni metodologiji ter bogatem bibliografskem gradivu. Po opisu raziskovalne dejavnosti inštituta SLORI je prisotne seznanila s potekom in z vsebinami raziskovalnega dela ter s položajem in perspektiva-

ter goriškega pesnika in literarnega zgodovinarja prof. Davida Bandlerja. Dogodek je potekal v prestižni milanski knjigarni *Libreria Claudiana*. Kot urednica s kolegico Zairo Vidau in ena izmed avtoric objavljenih prispevkov je Bogatčeva predstavila zbornik *Una comunità nel cuore dell'Europa, Gli sloveni in Italia dalla caduta del muro di Berlino alle sfide del terzo millennio*. Publikacija, ki jo je izdala vsedrjavna založba Carocci, je rezultat večletnega projekta Slovenskega raziskovalnega

mi Slovencev v Italiji, tako kot izhaja iz opravljenih analiz. Opozorila je zlasti na pozitivne spremembe v medkulturnih odnosih znotraj slovensko-italijanskega "kontaktnega" prostora, a tudi na učinke, ki jih sodobni družbeni pojavi, vezani na globalizacijske procese, intenzivnost migracijskih tokov in povečano mobilnost mlajših generacij, imajo na manjšinske skupnosti. Bandlerj je v svojem posegu poudaril specifične goriškega prostora v luči pretekle zgodovinske vloge Gorice in

Goriške s pogledom na sedanost in izzive prihodnosti, predvsem na podlagi izkušnje, ki jo zdaj doživlja šolstvo. Ob tem je prebral ciklus lastnih pesmi o Gorici, tudi v prevodu Jolke Milič. Prisotni so se v svojih posegih dotaknili različnih vprašanj. Pozornost in zanimanje so udeleženci izkazali za pojav mešanih zakonov, za opredelitev številčnosti slovenske manjšine in s tem povezano vprašanje prestevanja, za razlike med tržaško in goriško pokrajino glede šolanja v slo-

venskem jeziku in za težave v zvezi z znanjem in rabo slovenščine v formalnih in neformalnih okoljih. Srečanje je povezovala Tatjana Wolf Bellotto, udeležili pa so se ga tudi častni generalni konzul Republike Slovenije v Milanu Gianvico Camisasca, vodja Gospodarskega urada Republike Slovenije v Milanu Zorko Pelikan, predstavnica občine Milan Bianca Aravecchia (*Ufficio Reti e Cooperazione Culturale - Direzione Cultura*) in članica društva *Cittadini dal mondo* Betty Gilmore.

SSO o obisku rimske županje Raggi v Trstu "Naj obišče tudi spomenik bazoviškimi žrtvam"

Predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandler je s pismom, ki ga prilagamo tiskovnemu sporočilu, pisal rimski županji Virginii Raggi in ji predlagal, naj obišče tudi spomenik bazoviškimi junakom. Rimska županja je namreč prišla v Trst, kjer spremlja skupino dijakov; obiskali bodo nekatere kraje spomina, ki so vezani na dogodke med drugo svetovno vojno in po njej.

V programu je tudi obisk fojbe v Bazovici. V zvezi s tem je predsednik SSO predlagal rimski županji, naj izkoristi priložnost in obišče tudi spomenik bazoviškimi junakom, ki so bili usmrčeni v času fašističnega za-

tiranja slovenskega naroda. Pismo je bilo poslano v vednost tudi Eleni Bianchi, načelnici svetniške skupine G5Z v deželnem svetu FJK, in Paolu Menisu, načelniku svetniške skupine G5Z v tržaškem občinskem svetu.

Spoštovana županja občine Rim, Virginia Raggi in v vednost spoštovani deželni svetnici Eleni Bianchi

spoštovanemu občinskemu svetniku Paolu Menisu Trst, 12. 3. 2018
Iz krajevnih medijev sem izvedel o Vaši prisotnosti v Trstu in o Vašem namenu, da s skupino dijakov obiščete simbolične kraje,

ki nas spominjajo na tragične dogodke, ki so pred drugo svetovno vojno, med njo in po njej prizadeli prebivalstvo in kraje na Tržaškem, na Krasu in v Istri. Ugotovil sem tudi, da je v programu predviden obisk bazoviške fojbe in zaradi tega si dovolim predlagati, da prav tako v Bazovici obiščete tudi spomenik štirim slovenskim anti-fašistom Ferdu Bidovcu, Franu Marušiču, Zvonimirju Milošu in Alojzu Valenčiču, ki jih je fašistični režim dal ustreliti leta 1930. Prepričan sem namreč, da je za celostno in objektivno poznavanje novejših zgodovine naših krajev potrebno spoznati tudi tisto, kar se je zgodilo v obdobju pred drugo svetovno vojno. Ostajam na Vašo razpolago za vsako morebitno informacijo in/ali pogovorno.

S spoštovanjem

**predsednik SSO
Walter Bandlerj**

Spodbudne številke pri nabiranju mednarodni skupnosti Minority SafePack: krepko čez 800.000 podpisov!

"Zelo blizu smo 1.000.000 podpisov, saj je že več kot 830.000 evropskih državljanov podpisalo v podporo evropski državljanski pobudi Minority SafePack", je izjavil Loran Vincze,

prej dnevno objavlja stanje oddanih podpisov, v katerem je združeno stanje zbiranja po spletu in po papirnatih obrazcih. 69 javnih osebnosti, ki pripadajo nemški in ladinski narodni skupnosti ter so aktivne na različnih

dežele ali države. Predsednik Kompatscher je še dodal, da je za Južne Tirolce zelo pomembno podpirati zaščito manjšin v Evropi, saj si želijo, da bi v prihodnosti vse narodne skupnosti lahko uživale iste pravice, kot jih uživajo na Južnem Tirolskem. Podpredsednik FUEN-a in predstavnik ladinske skupnosti Daniel Alfreider je poudaril pomembno vlogo, ki jo narodne in jezikovne manjšine opravljajo v gradnji skupnega evropskega doma, saj prispevajo pomemben vsakodnevni delež pri brisanju meja. "Lahko smo vsi zmagovalci ali vsi poraženci. Mi se moramo potruditi, da v teh zadnjih dneh prepričamo večinske skupnosti, da podprejo našo pobudo. Avtohtone manjšine so bogastvo Evrope in zaradi tega jih je potrebno zaščititi", je še dejal predsednik Vincze ob koncu srečanja v Bocnu.

V aktivno zbiranje podpisov za Minority SafePack so se od lanskega aprila vključile tudi narodne in jezikovne skupnosti v Italiji. Slovenci v FJK lahko podpisemo na spletu (<https://ec.europa.eu/citizens-initiative/32/public/#/>) ali s podpisom na papirnatih obrazcih, ki so na voljo na

predsednik FUEN, pred kratkim in podčrtal, da se iz dneva v dan večajo možnosti uspeha. Prav ta pa bi omogočil odločen pritisk na EU, da se aktivno zavzame za zaščito narodnih in jezikovnih manjšin v Evropi. Te spodbudne besede je predsednik FUEN-a izrekel na obisku v Bocnu, kjer tamkajšnja nemška in ladinska skupnost pospešeno pobirata podpise za Minority SafePack.

Spodbudni podatki pa prihajajo tudi iz drugih držav. Madžarska, Romunija in Slovaška so že dosegle in presegle predvideni kvorum podpisov. Latvija je zelo blizu izpolnitve minimalnega števila zbranih podpisov. Danska, Slovenija, Bolgarija, Španija, Poljska in Hrvaška imajo zelo dobre možnosti za uspeh. To so dobre novice, saj je poleg milijona podpisov potrebno, da vsaj sedem držav doseže minimalni kvorum, ki je zakonsko določen v pravilniku za evropsko državljansko pobudo. Spletna stran www.minority-safepack.eu od marca na-

družbenih področjih na Južnem Tirolskem, je prejšnji teden v Bocnu skupno spodbudilo k podpori evropski državljanski pobudi Minority SafePack. Med njimi je bil tudi Luis Durnwalder, ki je obenem tudi predlagatelj pobude skupaj s slovenskim rojakom Valentinom Inzkom. Predsednik Avtonomne pokrajine Bocen Arno Kompatscher je dejal, da je

Kje lahko podpisemo za Minority Safepack:

Na spletni strani www.minority-safepack.eu;
na sedežih SSO in SKGZ v Trstu, Gorici in Čedadu;
na sedežih slovenskih primarnih ustanov;
v Kulturnem domu v Trstu;
v Kulturnem domu in Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici;
v Tržaškem knjižnem središču v Trstu;
v Katoliški knjigarni v Gorici;
v uradih občine Sovodnje ob Soči.

evropska državljanska pobuda Minority SafePack v skladu z evropsko vizijo in da predstavlja edinstveno priložnost za ovrednotenje jezikovne in kulturne raznolikosti kot aduta neke

sedežih slovenskih organizacij, v Tržaškem knjižnem središču in v goriški Katoliški knjigarni. **Ne zamudimo te enkratne priložnosti in podpisimo pred 3. aprilom!** JČ

Povejmo na glas

Tatjana Rojc, naša manjšina, Italija

Ko bi rekli, da sta zmagovalki nedavnih volitev tudi Tatjana Rojc in mi kot slovenska narodna skupnost, se ne bi motili. Zato lahko to mirno trdimo, saj so bile volilne okoliščine izjemno težke in kljub temu smo uspeli. Uspeh je toliko večji, če pomislimo, da je Tatjana Rojc edini senator oziroma senatorka leve sredine v Furlaniji Julijski krajini. Upravičeno smo več kot ponosni na takšno našo uveljavitev, za katero se imamo zahvaliti vsaj dvema razlogoma. Prvi je nedvomno ta, da je znotraj naše skupnosti prevladalo skupno politično stališče, po katerem je bilo v sedanjih razmerah nujno izbrati kandidata, ki naj naših ljudi ne deli, ampak jim da možnost, da se na volišča odpravijo v kar največjem številu in oddajo svoj glas izbrani osebi. Brez tega izhodišča do izvolitve v težjih razmerah, kot so bile poprej, zagotovo ne bi prišlo. In na tem mestu velja spodbuditi vse odločilne dejavnike naše skupnosti, naj se v kateri koli zadevi vedno dokopljejo do enotnega stališča in presežejo zastarelo, nesodobno in s tem neplodno notranjo delitev. Mi smo pač manjšinska skupnost in brez trdnjše oziroma soglasne povezanosti ne moremo upati v razvojni napredek v tem razburkanem in še kako prelomnem času. Drugi razlog volilnega uspeha, pravzaprav že kar zmage, pa je Tatjana Rojc s profilom svoje osebnosti. Prihaja iz sveta kulture, je znano ime v našem in širšem prostoru, predvsem pa ji dajejo moč tiste značilnosti kulture na visoki ravni, ki na-

govarja vse, in to na poseben način. Resnična kultura namreč povezuje in gradi, resnična kultura se ne ukvarja toliko z bojem proti drugačnemu, ampak se predvsem zavzema za dobro oziroma za tisto, kar ljudi zbližuje, pri čemer izhaja iz resnice, da smo si na dnu vsi podobni in imamo isto usodo. To pa pomeni, da je smiselna pot ena sama, in sicer v razumevanju in sporazumevanju, v zblizjevanju, ne pa v medsebojnih razdaljah, delitvah in v spopadanju z drugim, z bližnjim. Ne nazadnje bi bilo še kako koristno, da bi imenovano bistvo v dosti večji meri preželo politiko, kot se to dogaja zdaj, in jo obeležilo s strpnostjo in praviimi cilji. Kar pa se tiče Italije, volilni rezultat žal kaže, da se je tudi ta država pomaknila v območje večje ostrine ter obremenila že tako obremenjeno evropsko sobivanje. In pri tem je zanimivo izpostaviti dvoje neetičnih političnih odločitev, ki sta prispevali k poslabšanju stanja, kar se dogaja vedno, kadar dobro ljudi ni na prvem mestu. Porazena Berlusconi in Renzi sta izsilila volilni zakon, ki naj bi zaustavil Gibanje petih zvezd, kar se ni zgodilo. Nista vložila svojih energij v svoj novi predlog volivcem, ampak v onemogočitev nasprotnika, namesto graditeljstva torej rušenje. Druga neetičnost pa je bila razcepitev Demokratske stranke, rezultat je tudi v tem primeru enak in po pomenljivosti kristalno jase: razdiralno dejanje brez misli na skupno dobro vseh državljanov je obsojeno na poraz.

Janez Povše

S 1. STRANI Bojan Brezigar

“Brez Slovencev v deželni svet, bi bilo zelo hudo!”

Svojo kampanjo je vodila odlično, obiskala je vse slovenske kroge, prepričana sem, da lahko vsi Slovenci računajo nanjo. Drugi razlog je dejstvo, da se zna premikati v italijanskih krogih, veliko je sodelovala z njimi, vse do Treccanijeve enciklopedije. Ima zelo dobro italijansko in zelo pomembno je, da pozna italijansko miselnost. V tem trenutku je primerna izbira, zlasti ob veliki politični nejasnosti, ki so jo prinesle volitve.

Kako zdaj naprej?

Glede na to, da je bila Tatjana Rojc edina možna in izvoljena kandidatka, je jasno, da bi morali vsi krogi, vključno z obema krovima organizacijama podpreti njo. Razumem, da je bilo več Slovencev na drugih listah, a vsi smo vedeli, da je bila Tatjana Rojc edina možnost za izvolitev. Tudi njena izvolitev je splet srečnih naključij. Na listi je bil na prvem mestu Tommaso Cerno, ki je presenetljivo zmagal v Milanu, v edinem okrožju v Lombardiji, kjer ni zmagala desna sredina. Njena izvolitev torej ni bila gotova. V preteklosti smo Slovenci dokaj enotno in čustveno volili za slovenske kandidate. Sam lahko zdaj povem, saj je minilo mnogo let, da sem volil tako za Spetiča kot Budina, pa čeprav sta mi oba metala polena pod noge.

Na družbenih omrežjih si mirno, a odločno pojasnjeval in podprl svojo odločitev za Tatjano Rojc...

Ta volilna kampanja je bila v celoti neracionalna. Nič racionalnega ni bilo, tudi rezultati so taki. Če pogledamo na celotno Italijo, vidimo, da je bilo v bistvu vse uperjeno proti Renziju, kar ima svoje politične razloge, a dejansko neracionalno. Gentilonijeva vlada je opravila pošteno in dobro delo in bi si zaslužila večje priznanje. Tudi Slovenci so se pridružili tej neracionalnosti, ki se je začela že z referendumom leta 2016. Takrat se je samo majhno število pripadnikov slovenske manjšine opredelilo za referendum, pa čeprav je tista predlagana ustavna reforma vendarle predstavljala neki preustroj italijanske države, to krvavo potrebuje. Tudi takrat smo bili vsi pod pritiskom emocij in cilj kampanje proti referendumu je bil zrušenje Renzijeve vlade. Celotno predsednik slovenske komponente demokratske stranke v naši deželi se je tej kampanji pridružil. Ljudi, ki smo se takrat racionalno odločali, je bilo zelo malo.

Kako pa ocenjuješ polom na lokalni ravni, saj, recimo, tudi Illy ni bil izvoljen?

Ljudje niso razmišljali o kandidatih. Šlo je za rušenje neke stranke in neke koalicije. Na jugu Italije so hrepeneli po zaslužku brez dela, ki ga je obljubljalo Gibanje petih zvezd, kar je seveda nerealistično, na severu Italije so ljudje želeli, da se iz Italije izžene 600 tisoč beguncev in da se uvede enotna davčna stopnja na 16 odstotkov, kar je seveda tudi neizvedljivo. 600 tisoč ljudi ne moreš izgnati, kdo jih sprejme, kam naj grejo, nobene možnosti ni, da ti to

uspe narediti. In tudi enotna davčna stopnja je glede na državni proračun neizvedljiva. Navsezadnje je imel Renzi prav, ko je dejal, da tak ukrep koristi samo milijonarjem in ne revežem.

Kako da ne vidijo ljudi, da Di Maio ni demokrat?

Tudi Grillo gotovo ni demokrat. Mislim, da gre tu za neke sociološke pojave, dejansko za odpor proti establišmentu in političnim strankam. Ta odpor je po svoje upravičen. Vso zadevo moramo prenesti na evropsko raven, na evropske institucije, ki so popolnoma v rokah ljudske stranke in Socialistične stranke. Dejansko sta ti dve stranki, kot pravi moj prijatelj Vicent Partal iz Katalonije, ugrabili Evropsko unijo in ne zastopata evropskih državljanov, ampak interese velikih korporacij. To se je odražalo na volitvah v Nemčiji, Franciji in zdaj v Italiji. Ne smemo pozabiti, da so to tri velike evropske države, kjer so etabilirane stranke bolj ali manj pogorele. V Nemčiji so sicer sestavile vlado, a so oslajbljene. V Franciji socialistov ni več, zdaj se je to zgodilo v Italiji, povsod sta bili poraženi stranki, ki sta desetletja vodili Evropsko unijo. Porazen je bil Berlusconi, porazen je bil Renzi. Gre za odpor proti establišmentu. Morda je v Italiji bolj viden ta odpor zaradi ostrih polemik znotraj Demokratske stranke, ki se je razklala, in je levica potem na volitvah dobila štiri odstotke, kar je smešno malo. Pri Berlusconiju gre za njegovo starost, utrujenost, dejansko je predlagal Tajanija, enega vidnih predstavnikov evropskih institucij, in tako pokazal, da podpira evropski establišment, in ljudje so se temu uprli. Zraven dodajmo še socialna omrežja na svetovnem spletu, ki so naredila svojo.

Se ti ne zdi, da je tudi v naši slovenski skupnosti prišlo do odpora proti našemu, slovenskemu establišmentu in se je to videlo na volitvah?

To se je že izrazilo videlo na volitvah v devinsko-nabrežinski občini, kjer je bila lista, ki se ni imenovala Slovenska skupnost, ampak je vključevala tudi druge skupine, hudo poražena. Tudi Demokratska stranka je bila v Devinu - Nabrežini hudo poražena. Tu moram priznati, da sem zelo, zelo zaskrbljen za deželne volitve, ki so pred vrati. Izražam bojazan, da smo tokrat zares dobili človeka v Rimu, a tvegamo, da ne bomo izvolili nobenega svojega predstavnika v deželni svet.

To bi bilo hudo...

To bi bilo izredno hudo! Bom razložil, na kaj opiram svojo bojazan. Demokratska stranka je imela v Trstu izjemno slabe rezultate. Na njeni listi v Trstu bo kar nekaj uglednih kandidatov, govori se o Cosoliniju in Russu in zato ne vem, ali bo slovenskemu kandidatu uspelo zbrati dovolj glasov, da bo prišel v

ozek izbor kandidatov, ki bodo prodrlji v deželni svet. Kandidat Slovenske skupnosti mora zbrati odstotek glasov v vsej deželi, da lahko uveljavi sporazum z Demokratsko stranko, po katerem pride v deželni svet. Vprašanje je, koliko se bodo slovenski volivci zavedali pomena slovenskih predstavnikov v

zadruham, manjšinskim medijem, medijem raznih združenj. Upam, da do sprememb ne bo prišlo. Italijanska birokracija je počasna, poznamo jo, pot od zakona do izvajanja je vselej zelo dolga.

Vse povedano govori tudi o tem, da bi potrebovali kot manjšina zajamčeno poli-

Foto dd

deželni svet. Za velike dosežke minulih let ima zasluge poslanka Tamara Blažina in prav tako jih imata oba slovenska deželna svetnika Gabrovac in Ukmar, vključno z deželnim odbornikom Torrentijem. Teža odločanja o ukrepih v korist slovenski manjšini se je iz Rima prenese v Trst. O delitvi sredstev odloča Trst, o reševanju drugih problemov odloča Rim, na Rim so vezane samo nekatere problematike v zvezi s šolstvom, z gledališčem, s Primorskim dnevnikom, a vse drugo je v pristojnosti deželne uprave in je zato še kako pomembno, bistveno, da imamo na Deželi svojega predstavnika. Obstaja resna nevarnost, da ga ne bomo imeli!

To pomeni, da bi morali Slovenci, vsi, združiti sile!

Pustimo strankam, da odločajo po svoje, a mislim, da bi morali predvsem osveščati pripadnike slovenske manjšine o pomenu in vlogi, ki jo ima prisotnost Slovencev v deželni svet. Naj bo jasno, da ne gre za ohranjanje nekkih pozicij, stolčkov, kot se temu reče, ampak za dejanski servis, ki ga manjšina nujno potrebuje!

Sodeloval si pri pripravljanju zakona o medijih. Kako gledaš danes na stanje?

Dal sem samo nekaj predlogov, pretirano bi bilo trditi, sodeloval sem s poslanko Tamaro Blažino. Problem je v tem, da je na izvajanje dekretov vedno treba čakati. Upam, da se z novo vlado ne bo nič spremenilo. Ne smemo pozabiti, da je Gibanje petih zvezd od vsega začetka naprotovovalo financiranju medijev. Zakon je tako postavljen, da predvideva finančno pomoč res tistim, ki jo potrebujejo, se pravi

tično zastopstvo, o čemer nenehno govorita Slovenska skupnost in predsednik SSO Walter Bandelj, pa tudi Tatjana Rojc je rekla, da si bo po najboljših močeh prizadevala, da bi do tega prišlo.

Očitno je, da bo treba ta volilni zakon spremeniti. Ta zakon namreč ne zagotavlja neke trdne večine v Italiji. Ko se bo zakon spreminjal, bo treba preveriti možnosti o zajamčenem zastopstvu za našo manjšino. Bojim se, da bo to zahtevno in težko. Nemški manjšini uspeva, ker na velikem ozemlju živi večina nemškega prebivalstva. Tokrat je francoski manjšini v Dolini Aoste v poslanski zbornici spodletelo, v senatu so potrdili svojega predstavnika, v zbornico je šel predstavnik Gibanja petih zvezd. Gotovosti torej ni več. Mi smo naredili velik korak, ko je Darku Bratini uspelo zarisati senatno tržaško-goriško okrožje, ki povezuje prostor, v katerem živi največ Slovencev. Videli smo, da to ni dovolj, da to ni nobeno jamstvo. Moramo dobiti nove oblike, zdaj je skrajni čas, sicer bo prepozno. Če nas ne bo več v deželni svet, bo to neka zadeva, ki bo neuresničljiva. Kar zadeva Rim, bi bilo dobro razmišljati tudi o kaki drugi rešitvi v perspektivi za prihodnost. Nemška manjšina na Danskem sama ne more izvoliti svojega predstavnika v parlament, ima pa svoje predstavništvo v danskem parlamentu, predstavnik sodeluje v razpravah, ne more glasovati, ampak ima urad v parlamentu. Oni to pozitivno ocenjujejo in pravijo, da je ta rešitev zelo učinkovita. Mi imamo velik problem legitimnosti, kdo nas lahko zastopa, saj smo

razpršeni med več strank, imamo dve krovni organizaciji, ki sicer sodelujeta, a nimata istega pogleda na rešitve, propadla nam je tudi skupna programska konferenca, ki sicer ni imela rešitev za vse, ampak nekaj je bilo. Še vedno ima vsak svoje strice v Ljubljani, povezave so, a eni s koalicijo, drugi z opozicijo. V Sloveniji je strankarska psihoza tako močna, da se med seboj ljudje ne pogovarjajo, ne sodelujejo. Med slovensko politiko in italijansko je velika razlika, v Italiji se ljudje kljub vsemu med seboj pogovarjajo, v Sloveniji tega žal ni.

Še vedno poteka podpisovanje peticije za narodne manjšine v Evropski uniji, t. i. Minority Safe-Pack...

Mislim, da je treba napeiti vse sile, da se ta peticija podpiše. Nimam zadnjih podatkov, a mislim, da je to možno. V zadnjem tednu je javno podpisal peticijo predsednik madžarske republike, podpisal jo je predsednik Katalonije v izgnanstvu Puigdemont, baskovski parlament je soglasno sprejel sklep, da se peticija podpiše. Dejstvo je, da je imela Evropska unija pred leti pozitiven odnos do narodnih manjšin. Govorim o Evropski uniji, ko še ni bilo širitve. Ta pozitivni pristop je imelo takrat trinajst držav od petnajstih. Grčija je imela vedno izrazito negativen pristop, Grčija ne spoštuje niti razsodb Evropskega sodišča v zvezi z narodnimi manjšinami. Francija je trdila, da so Francozi vsi

enaki, da ščitijo vse kulture in jezike, ki so vsi del Francije, Francija pa je ena in nedeljiva, tudi kulturno nedeljiva, po jakobinskem principu, ki je prevladal v času francoske revolucije. EU je takrat podpirala in tudi financirala manjšine. Marsikaj je bilo narejenega. V letih od 1992 do 2003 so vse evropske članice razen Grčije sprejele nekaj ukrepov v korist manjšinam. Leta 2001 so sprejeli resolucijo, v kateri je pisalo, da so vsi jeziki enaki po kulturni vrednosti in pripadajo skupni evropski dediščini. Takrat je bilo leto jezikov, to pa je tudi edini uradni dokument EU, ki govori o jezikih manjšin. Takrat je bila sprejeta konvencija o temeljnih pravicah Evropske unije, postala je sestavni del Lizbonske pogodbe. V Lizbonski pogodbi so navedene pravice pripadnikov narodnih manjšin, šlo je sicer za kompromisno rešitev na zasedanju v Neaplju, kjer sta odločilno besedo imela dva, ki ju zelo dobro poznamo, in sicer Dimitrij Rupel in Roberto Antonione. V Lizbonski pogodbi je tudi določilo o jezikovni raznolikosti kot skupni vrednoti Evropske unije. To je posledica delovanja manjšinskih nevladnih organizacij, tudi tiste, ki sem jo vodil jaz. Takrat je bilo tudi odpravljeno določilo, da se morajo o ukrepih za kulturo strinjati vse države članice EU, zdaj zadostuje kvalificirana večina članic. To je dosegel v konvenciji za evropsko ustavno pogodbo podpredsednik te konvencije, edini iz držav kandidat, Lojze Peterle. Potem je prišlo do širitve EU in edini dve novi članici, ki podpirata narodne manjšine, sta Slovenija in Madžarska, zato je prav, da se s

peticijo prisili EU, da se ponovno začne ukvarjati z narodnimi manjšinami, saj je to vprašanje po letu 2004 dala na odstavni pas.

Kakšna je pravzaprav Evropska unija danes?

Povedati moramo, da obstajata dva nivoja, na eni strani so države članice, na drugi evropske institucije. Kar zadeva države članice, lahko empirično povem, nekaj časa sem bil namreč zraven, da je delovanje EU vedno temeljilo na dogovoru med štirimi velikimi državami. Ko so se Nemčija, Francija, Velika Britanija in Italija nekaj dogovorile, je to obveljalo. Nekatere države so se včasih malce odmaknile, a potem je vedno obveljal ta dogovor, kot nekakšno Sveto pismo EU je to bilo. Danes je Nemčija že šest mesecev brez vlade, v Franciji je establišment, ki je dolga leta vladal, popolnoma propadel, za Macrona se ve, da ima svoje ideje, a njegova politika še ni jasna, Velika Britanija odhaja iz EU, o Italiji nima smisla, da govorim. Politično jedro Evropske unije dejansko ne obstaja več! Merklova že šest mesecev lebdi, ne ukvarja se z EU, ampak z Nemčijo, Macron postavlja na noge svojo državo, Mayjeva računa s tem, kako bo odšla iz EU in pri tem čim manj izgubila, Italija pa ima tisoč drugih problemov.

Tu so še evropske institucije, ki jih vodijo nekateri ljudje. Ti ljudje v svojih državah ne pomenijo popolnoma nič. Juncker je postal predsednik Evropske komisije zato, ker je izgubil volitve v Luksemburgu in danes v Luksemburgu ima celo kazenske postopke zaradi davčnih in finančnih zadev. Tusk na Poljskem ne pomeni več nič, njegova stranka je izgubila volitve, danes je na Poljskem gospod nihče. Tajani je izraz opozicije v Italiji. Trije najbolj pomembni možje v evropskih institucijah nimajo torej niti podpore v lastnih državah in vsi izhajajo iz Evropske ljudske stranke, v kateri je seveda tudi Angela Merkel, ki pa nima sogovornika ne v Veliki Britaniji in ne v Franciji, v Italiji pa samo Berlusconi. V zameno ima Rajoyja v Španiji in Orbana na Madžarskem, se pravi ljudi, ki jih ne moremo šteti med zgledne demokrate.

Na kratko še o Kataloniji v tem trenutku, prosim.

Tu bi lahko govorila dva dni. Na kratko; danes v Kataloniji vidim tri probleme: eden od problemov je kazensko sodni. Postopki se počasi rešujejo. Komisar za človekove pravice pri OZN je obtožil Španijo, Svet Evrope obtožuje Španijo, sodbe počasi prihajajo na Evropsko sodišče za človekove pravice. Mislim, da so pretepanja ljudi na ulici, zapiranje ljudi zato, ker so izvajali mandat, ki so ga prejeli na volitvah, za to namreč gre, zadeve, ki so nevzdržne in jih evropsko sodišče za človekove pravice ne bo moglo potrditi. Samo vprašanje časa je, da se kazenski aspekti rešijo, seveda na škodo Španije. Drugo vprašanje je pravni postopek, kako priti do samostojne Katalonije, tu bodo postopki še daljši. Katalonija bo imela v kratkem dve vladi, eno v Bruslju, eno doma. V Bruslju bo to predsednik Puigdemont s petimi ministri, ki so šli v izgnanstvo, gre za pametno potezo, tu ne gre za beg, v tujino so namreč šli, ko so bili svobodni državljani, in so zavrnili zahtevo, da bi šli na zasljanje v Madrid, ki ga ne priznavajo več.

Pastirsko pismo slovenskih škofov za postni čas 2018

Po evharistiji postajamo Božji domačini (1)

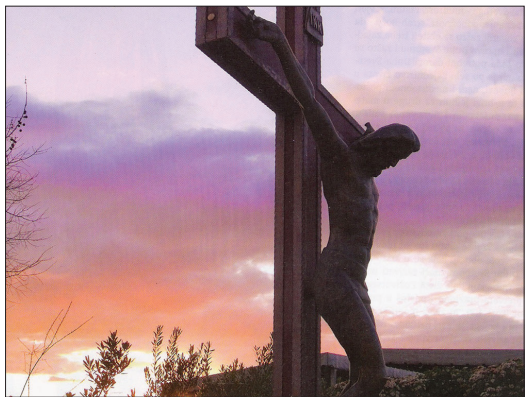
V lanskem pastirskem pismu smo razmišljali o zakramentu svetega krsta. Poudarili smo pravico vsakega otroka ali odraslega do krsta ne glede na težavnost ali nepopolnost družinskih razmer, v katerih se nahaja. Krst namreč pomeni vstop v svet vere, najosnovnejši dostop do Božje ljubezni. Človek je vse od greha prastaršev zaznamovan z odtujenostjo Bogu, čemur pravimo izvorni greh, krst pa ga vrača v stanje prvotnega prijateljstva z Bogom.

Krst pomeni odločilni korak na poti posredovanja vere, saj predstavlja prvi korak človekovega vstajenja. S Kristusom smo namreč pokopani v njegovo smrt in z njim vstajemo; naše življenje je z njim skrito v Bogu (Kol 3,3). Vendar je pot treba nadaljevati ter novokrščencu, zlasti otroku, pomagati, da od obhajanja zakramenta pride do izpovedovanja osebne vere in življenja po njej. Če pomeni sveti krst začetek poti vere, potem je zakrament svetih evharistije njeno bistveno nadaljevanje. Evharistija hrani, krepi, pogloblja in varuje krstno življenje v nas. Krstni odnos s Kristusom je treba oživljati, očiščevati in negovati, sicer nas ovinki življenja zagotovo oddaljijo od njega. Sveti krst ne zadošča za polno življenje vere, kajti tudi novo življenje potrebuje hrano. Obhajanje svetih maše, poslušanje Božje besede z odprtim srcem ter pogost in hvaležen prejem obhajila nam namreč omogočajo, da vedno bolj postajamo to, v kar smo bili prerojeni v svetem krstu.

V Sloveniji je v osemdesetih letih k prvemu obhajilu pristopilo še več kot 90 odstotkov otrok, ki so prejeli sveti krst (93 %), konec de-

vetdesetih le slabih 80 odstotkov (78 %), danes pa prvo obhajilo prejme le še 68 odstotkov krščenih otrok. Ker se število cerkvenih porok manjša oziroma narašča število zunajzakonskih skupnosti, ki so navadno šibkeje vpete v življenje Cerkve, se bo verjetno ta odstotek v prihodnje še nižal.

Škofje želimo poudariti, da brez

rednega obhajanja svetih maše nujno ostajamo izbirni ali oddaljeni kristjani (PIP 42). Mnogi krščeni, ki ne poglobijo poznanja vere in dejansko ne zaživijo svoje krščanske istovetnosti, se lahko razvijejo celo v vnete nasprotnike vere. Zato je pomembna zavest, da z rednim obhajanjem evharistije ostajamo Božji domačini; združuje nas z Bogom Očetom po Kristusu v Svetem Duhu.

Ko se hranimo s Kristusovim telesom in Krvjo, postajamo Kristusovo skrivnostno telo, ki je živo cerkveno občestvo. "Potemtakem niste več tuji in priseljenci, temveč /.../ domačini pri Bogu" (Ef 2,19). Starši, pomagajte že malim otrokom, da ostanejo "domačini pri Bogu", in jih čim pogosteje pripeljite v domačo cerkev k Jezusu pod podobo kruha. Evharistija se tako izkaže za ščit naše vere, ki ga kristjani danes potrebujejo prav tako kot nekoč. Varuje nas pred stranpotmi in nam daje moč, da živimo v pristnem

krščanskem duhu, kot pričajo mučenci. Leta 304 po Kr., v času Dioklecijanovih preganjanj, so obtožili in usmrtili 49 etiopskih kristjanov, ker so nezakonito obhajali nedeljsko evharistijo, čeprav je cesar leto prej s posebnim odlokom prepovedal javne shode kristjanov. Tedaj so abesinski mučenci izrekli preseljen stavek, ki odmeva skozi vse čase: "Brez nedelje ne moremo živeti".

Dragi bratje in sestre, prosimo vas, da storimo vse, kar je v naši moči, da bodo novokrščenci začutili tudi osebno pripadnost Kristusu v Cerkvi. Kot najbolj običajna pot se nam pri tem kaže prav redno obhajanje zakramenta svetih evharistije.

Končno škofje vzpodbujamo vse odrasle, ki nimate ovir za prejem svetega obhajila, da z zaupanjem pristopite k temu svetemu obedu. Sveto obhajilo namreč odpušča grehe, ki ne potrebujejo zakramentalne spovedi, in tega se slovenski kristjani

premalo zavedamo. Prvi sad oltarne daritve, pri kateri se posedanja Kristusova daritev na križu, je odpuščanje grehov in poživitev Božjega življenja navzočih. Kristjani prvih stoletij so to dobro razumeli: "Če se vsakokrat, ko se njegova kri preliva, preliva za odpuščanje grehov, tedaj jo moram vedno prejemati, da bi vedno odpuščala moje grehe. Jaz, ki stalno grešim, moram stalno imeti zdravilo" (sveti Ambrož, Sac. 4, 28). Obhajilo, kot rad poudarja papež Frančišek, ni nagrada za popolne, temveč zdravilo za grešnike. V resnici nas Gospod vedno preseneča, ko nam kaže, kako nas ljubi tudi sredi naših slabosti. "On je namreč spraven daritev za naše grehe, pa ne le za naše, temveč tudi za ves svet" (1 Jn 2,2). V želji, da bi kot posamezniki in kot občestvo vedno bolj rastle v živem in prisrčnem odnosu z Gospodom, vas lepo pozdravljamo in nad vas kličemo Božji blagoslov.

/ dalje

Cerkveni in družbeni antislovar (44c)

R kot REVOLUCIJA 3

Ko se je rojevala ta četrta revolucija, ki v resnici še vedno traja, so strukturalistični tokovi želeli doseči plemenito vrsto življenja ali tribalizem, saj naj bi v takšni družbi dosegli višek svobode, pa tudi kolektivizem bi vsi sprejemali. To je seveda iluzija, saj kolektivizem nazadnje vselej požre svobodo. V takšnem kolektivizmu, kakršnega so si avtorji predstavljali, "bi se posamezne osebe s svojo inteligenco, voljo in občutljivostjo, pravzaprav s svojimi načini bivanja, ki so značilni in med seboj različni, zlele in se raztopile v kolektivno osebnost plemena, ki rojeva neko vrsto mišljenja, volje in bivanja, ki je skupno za celo množico". To mora seveda iti "prek izumiranja starih modelov mišljenja..., ki jih postopoma nadomeščajo načini mišljenja, odločanja in čutenja, ki so vse bolj kolektivni". Kako naj bi se to zgodilo? "V plemenih je povezanost med člani zagoto-

Claude Lévi-Strauss

De Oliveira omenja delo enega od temeljnih mislecev tistega časa, ki je bil Claude Lévi-Strauss, zlasti njegovo delo "Divja miselnost", saj pri ljudeh pride in je prišlo ravno do te divje miselnosti, kjer človek pravzaprav ne raz-

mišlja, temveč je osredotočen le na konkretno. Seveda imamo potem razne vrače, ki zadevo vzdržujejo, namreč to življenje, ki je po besedah brazilskega misleca pravilno označeno kot "kolektivno psihično življenje", to pa počnejo prek pravih "totemskih kultov, polnih "sporocil", ki so sicer zmedena, toda "bogata" s kratkotrajnimi plameni, če ne celo "prebliski"... S pridobivanjem teh "bogastev" pa naj bi človek nadomestil brezobličnost razuma. Naš mislec tudi pove, da so najprej naredili, in sicer v prejšnjih revolucijah, razum za tisto najvišjo zamedo, zdaj pa se zadeva razvodi in postane "suženj, ki je v službi transpishološkega in parapsihološkega totemizma". Sprašuje se, v kakšni meri lahko katoliški vernik sploh sprevidi v tej zmedeni, "kjer je magija predstavljena kot oblika spoznanja", da so to vse skupaj le "lažni prebliski"? On sicer pravi, da bi jim odgovorni cerkveni ljudje in dobri teologi morali pri tem pomagati, a vemo, kako je v resnici, pa da so preveč prepuščeni sami sebi. Nadaljujemo naslednjič.

Andrej Vončina

Evropske komisije Pravičnost in mir

Neprepustna meja bi povzročila veliko škodo

"Neprepustna meja bi povzročila veliko škodo", je sporočilo, ki ga je 25 tajnikov evropskih komisij Pravičnost in mir poneslo domov z letnega srečanja, ki je od 9. do 11. februarja 2018 potekalo na Severnem Irskem. Pogovori z mirovniki, Cerkvijo in političnimi voditelji na srečanju so bili usmerjeni v morebitne posledice brexita na Velikonočni sporazum iz leta 1998. Mrežo Pravičnost in mir, ki deluje na temeljih katoliškega družbenega nauka, sestavlja več kot trideset nacionalnih komisij.

Luksemburški nadškof Jean-Claude Hollerich je predsednik mreže katoliških ustanov, ki se udeležujejo raziskovanja ter javnih razprav o zadevah, povezanih s socialno pravičnostjo, zagotavljanjem miru in varovanjem okolja. Med sogovorniki so bili med drugim severnoirska profesorica in nekdanja političarka Monica McWilliams, presbiterijanski duhovnik dr. Ken Newell, zgodovinar dr. Eamon Phoenix, predstojnica samostana Sester adoracije v Belfastu, mati Mary Josephine, Ed Petersen (The Clonard Peace and Reconciliation Mission) in škof Noel Treanor iz škofije Down and Connor. Osrednji govornik na srečanju je bil nekdanji župan Belfasta in član severnoirske skupščine, Alban Maginness. Razložil je pomembnost Velikonočnega sporazuma iz leta 1998, ki je bil mejnik v mirovnem procesu na Severnem Irskem. Sporazum vsebuje določbe glede statusa Severne Irske v Združenem kraljestvu ter odnosov med Severno Irsko in Republiko Irsko. Navdih zanj je bil proces evropskega vključevanja, zasnovan pa je bil na podlagi

Člani srečanja tajnikov evropskih komisij

mir so se dogovorili, da bodo to sporočilo prenesli na nacionalno raven in na raven evropskega političnega vodstva. Druge točke na dnevnem redu srečanja komisij Pravičnost in mir so bile sprejetje izjave o kritični situaciji na severu Sirije, odločitev o tesnejšem sodelovanju z Globalnim katoliškim gibanjem za podnebje in močnejši ekumenski odnosi. Zaradi prihajajočih evropskih volitev leta 2019 bo Konferenca Pravičnost in mir Evropa svojo delo posvetila štirim prednostnim področjem: izvozu orožja članic EU, spoštovanju človekovih pravic s strani multinacionalnih podjetij, ustreznim delovnim pogojem in življenjskim pogojem za migrante delavce v EU ter zmanjšanju odpadne hrane na notnem evropskem trgu.

ZAKAJ PRAV JEZUS? (19)

PRIMOŽ KREČIČ

Jezusova družina

Jezus se je rodil leta 748 po začetku starega Rima, nekako 5 let pred našim štetjem. Evangelist Marko ne govori o kraju Jezusovega rojstva, Luka in Matej predstavljata Betlehem kot kraj njegovega rojstva, iz tega kraja je izhajal Davidova rodovina, ki je bila nosilka mnogih obljub, povezanih s prihodom Mesija.

Jezusova družina je živel v Nazaretu, evangeliji in drugi viri omenjajo njegovo mater Marijo in sorodnike. Pripovedi o otroštvu govorijo o skrbniku Jožefu, ki je bil po poklicu tesar, evangeliji poročajo, da so Jezusa imenovali sin tesarja. (Mt 13,35; Mr 6,3) Prav tako omenjajo tudi njegove sorodnike, ki jih imenujejo kar brate in sestre.

Evangelist Marko govori o težki zavrnitvi, ki se je zgodila med Jezusom in člani njegove družine. Po čudežih, ki jih je delal, in načinu življenja, ki ga je živel, so ga imeli za norega in se oddaljili od njega. (Mr 3,21) Kljub temu se postavlja vprašanje, kako razumeti vlogo Jezusovih bratov in sester. V krščanskem izročilu se je kmalu razjasnilo prepričanje, da je bila Marija devica in je bilo tudi takšno spočetje Jezusa. (Justin, Irenej, Klemen Aleksandrijski, Origen) Zato so bili njegovi bratje in sestre člani širše družine, bratrance in sestrične, kot razlaga cerkveni oče Hieronim.

O Jezusovi poroki viri ne povedo nič. Nekateri sodobni avtorji so ob namigih redkih gnostičnih evangelijev (Filipov evangelij, Marijin evangelij) trdili, da je bil Jezus poročen z Marijo Magdaleno. Novozavezni spisi govorijo o poročnosti Petra in drugih apostolov, (1 Kor 9,5) o Jezusovem zakonu ni niti najmanjše sledi. Taka drža je skladna z Jezusovimi napovedmi o neporočenosti zaradi nebeškega kraljestva. (Mt 19,12) Vsekakor so nekateri člani njegove razširjene družine postopno spremenili mnenje in se pridružili skupini njegovih učencev v Jeruzalemu. (Apd 1,14) Palestina in zlasti Galileja je bila v Jezusovem času pod vplivom grške kulture in nje lastne sekulari-

zacije. Ljudje so govorili aramejsko, zlasti na podeželju, latinščina je bila za rimsko elito, grščina za gospodarske kroge in transakcije ter za mestne prebivalce. Jezus se je verjetno skupaj z drugimi judovskimi dečki učil tudi nekaj grščine, kar je bilo pomembno za življenje nasploh. Vendar grščine ni uporabljal pri misijonarskem poslanstvu. V sinagogi v Nazaretu se je naučil tudi nekaj hebrejščine. To so uporabljali občasno pri liturgiji v shodnici, prav mu je prišla v debati s pismouki v Jeruzalemu. V glavnem pa je uporabljal aramejščino, z njo se je obračal k apostolom in prebivalcem Galileje.

Evangeliji potrjujejo, da je znal brati. Hebrejci so namreč gojili posebno spoštovanje in skrb do Svetega pisma in njegovega jezika, zato so imeli v tedanjem času večjo pismenost kot drugi narodi v Sredozemlju. Učenje je potekalo že doma, potem pa v šoli ali hiši knjige, kjer so se učili brati svete knjige. Nekateri učenci so prešli tudi v drugo hišo razlage. Jezusovo poznanje Svetega pisma in njegove debate s farizeji in pismouki kažejo na dobro poznanje hebrejščine in Svetega pisma. Jezus je obiskoval šolo pri sinagogi v Nazaretu, verjetno tudi na drugi stopnji, v hiši razlage.

Jezus je živel v kmečkem okolju Galileje in obdeloval zemljo svoje družine. To izkušnjo je izrazil v prilikah, ki izhajajo iz kmečkega okolja. Sicer se je ukvarjal s tesarstvom, tako kot Jožef. Evangelist Marko pravi, da je bil obrtnik, tesar, ki se je ukvarjal s tršimi materiali, za kar je potreboval fizično moč, tehniko ter znanje. Njegovo mesto na socialni lestevici je bilo nizko, moral je skrbeti za preživetje in neprestano delati. Ker so v tem času obnavljali mesto Seferis v Galileji in so k temu vključili veliko obrtnikov iz okoliških krajev, obstaja verjetnost, da sta tudi Jožef in Jezus sodelovala pri teh obnovitvenih delih.

Hvala duhovnikom

Vsaka oseba, vsaka zgodba je pomembna

G. Diego Conforzi, župnik v župniji Sv. Ugo v Rimu

V Italiji je 35 tisoč škofijskih duhovnikov, ki so se odločili, da darujejo svoje življenje za evangelij in za druge. Za življenje potrebujejo tudi nas. [Darujmo za tiste, ki se darujejo.](#)

Podpri njihova prizadevanja s svojim Prispevkom

SVOJ PRISPEVEK DUHOVNIKOM LAHKO PONUDIŠ:

■ z nakazilom na poštni tekoči račun št. 57803009 ■ s kreditno kartico lahko daruješ s klicem na brezplačno telefonsko številko 800-825000 ali na portalu www.insiemeaisacerdoti.it ■ z bančnim nakazilom na glavnih italijanskih bankah ■ z neposrednim darom Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov - Istituto sostentamento clero vaše škofije. [Prispevek je odtegljiv.](#)

Več informacij na www.insiemeaisacerdoti.it

Spremljaj poslanstvo duhovnikov na: www.facebook.com/insiemeaisacerdoti

Kratke

Praznovanje goriških zavetnikov sv. Hilarija in Tacijana

Praznovanje goriških zavetnikov, svetih Hilarija in Tacijana, se je začelo v ponedeljek, **12. marca 2018**, ko je msgr. Antonio Stagliano s teološke fakultete Južne Italije v Kulturnem domu v Gorici govoril o temi: "Pop-theology: odrasla skupnost poslušna mlade". V četrtek, **15. marca**, bo ob 20.30 v Kulturnem centru Lojze Bratuž "duhovni koncert": s Chopinovimi skladbami bo nastopil pianist don Carlo Jose' Seno, duhovnik iz Lombardije. Preden je bil posvečen v duhovnika, je bil uveljavljen pianist. Po posvečenju mu je kard. Martini svetoval, naj ne zapusti svoje ljubezni do klavirja. Tako je začel z nekako novo vrsto apostolata, z nekakimi koncerti na duhovne in liturgične teme, ki se znajo dotakniti src ljudi, saj je 50-letni pianist s svojim navdušenjem "nalezljiv" in zelo komunikativen, sploh pa privablja vedno veliko poslušalcev, tudi mladih.

V petek, **16. marca**, bo praznovanje doseglo vrhunec: v goriški stolni cerkvi bo ob 11. uri svečano somaševanje, ki ga bo ob prisotnosti predstavnikov mestnih oblasti vodil nadškof Carlo Redaelli. Sledil bo blagoslov mesta z relikvijami mučencev Hilarija in Tacijana. Ob 18. uri bo v Verdijevev gledališču še isti dan podelitev 18. nagrade, posvečene zavetnikoma: prejel jo bo Cristian Tomasetti, raziskovalec goriškega rodu, rojen leta 1970, profesor na John Hopkins University v Baltimori v ZDA, kjer s svojo ekipo uspešno opravlja pomembno delo pri zgodnji diagnozi nekaterih vrst tumorjev. Posebna priznanja bodo prejeli tudi združenje Anffas, ki v mestu deluje 50 let, UGG, ki slavi 150-letnico ustanovitve, in uršulinke, ki opravljajo pomembno vzgojno nalogo že več kot 100 let. Po podelitvi priznanj bo dr. Tomasetti, ki je tipičen primer "bega možganov", ker v Italiji ni imel možnosti napredovanja, spregovoril o vzrokih rakastih obolenj in zgodnji diagnozi.

Galerija Ars / Odprtje likovne razstave Brda na dlani

V **soboto, 17. marca 2018, ob 18. uri** bo v galeriji ARS (nad Katoliško knjigarno) na Travniku 25 odprtje skupinske likovne razstave pod naslovom Brda na dlani.

V sodelovanju z Občino Brda, Zvezo kulturnih društev iz Nove Gorice, Društvom "G. Mazzini" Endas iz Tržiča, TIC Goriška Brda in briških vinarjev Klet Brda, Sosolich in Princič se bo predstavilo 23 umetnikov, ki se zbirajo v Društvu likovnih ustvarjalcev DABLO. Razstavljena likovna dela bo predstavil akademski slikar Bojan Bensa. Odprtje bo popestrila plesna skupina iz šole Dance for your rights iz Gorice.

Vljudno vabljeni!

Skupnost družin Sončnica / Gost Izidor Gašperlin

"Tudi čustvovanja se moramo naučiti!"

Na svoje odnose vplivamo z vedenjem, razmišljanjem, komunikacijo in čustvovanjem. Prvih treh prvin se začnemo učiti že v vrtcu. Kaj pa čustva? Čeprav nekateri mislijo, da je upravljanje s čustvi prirojeno, se moramo, kot večino vsega, naučiti tudi čustvovati. Te so besede Izidorja Gašperlina, ki je doma iz Kranja in je prišel prvič predavati izven Slovenije, prav v Močnikov dom na povabilo Skupnosti družin Sončnica. V življenju je delal marsikaj. Začel je kot učitelj, nadaljeval kot programer, svetovalec in kasneje s širjenjem podjetja postal tudi direktor. Če temu doda, kot pravi, 30 let zakona in starševstva, si boljše osnove za svoje terapevtsko delovanje ne bi mogel želeli. Partnerski in družinski terapevt predava tudi v javnosti, v šolah in podjetjih. Osrednja tema predavanja je izjemen pomen čustev za naše medčloveške odnose. O tej temi je lani izdal tudi uspešno knjigo *Čutim, torej sem!*, v kateri na izvirni način preko čustev povezuje osebno rast, duhovnost in psihologijo.

Gost večera je s pomočjo projekcij obrazložil najprej odnose. Ena bi-

stvenih zadev je, da v odnosih nismo povsod enakovredni, to se pravi, da imamo enakopravne in neenakopravne odnose. Med neenakopravne spada odnos s starši, odnos do otrok in tudi do nadrejenih in podrejenih v

Izidor Gašperlin (foto dd)

službi. Enakopravni odnosi pa so odnos do partnerja, do prijateljev, do sodelovcev in do bratov in sester. V neenakopravnih odnosih pripada odgovornost enemu (npr. starši), v enakopravnih pa pripada vsakemu polovica. Večji del predavanja je terapevt name-

nil odnosu med otroki in starši. Otrok se razvija v treh fazah. Do 4. leta, ko je popolnoma odvisen od staršev, opazuje in srka obnašanje, od 4. do 12. leta se odpira svet okoli njega in interagira z drugimi izven družine, in od 12.

do 18. leta, ko se otrok začne postavljati zase in se usmerja v samostojnost. Komaj v teh letih se tudi prvič razvije odgovornost. Ko se človek razvija, je odnos do samega sebe sestavljen s kar nekaj besedami, ki začnejo s "samo": samozavedanje, samozaupanje, samozavest, samospoštovanje in samopodoba. Kje naj začnemo? Katera tehnika oz. vrlina nam bo najbolj pomagala, da se bomo začeli bolj samozavedati in bomo bolj realno pogledali samega sebe in druge? Treba je biti odkriti, če nismo iskreni do sebe, bomo težko kaj spremenili. Sledi vztrajnost za izboljšanje samozaupanja.

Če želimo dvigniti samozavest, bo potreben pogum, ker samozavestni smo takrat, ko se lotimo nečesa, česar si prej nismo upali. Samospoštovanje zvišamo, če se sprašujemo, kaj si zares želimo, in črtamo nepotrebne stvari in šele s pristnostjo sprejmemo samega

sebe in se pokažemo za tiste, kar smo.

Podcenjevati ne smemo niti tega, čemur pravimo obračun s starši ali obračun z zgodovino. Taki smo, ker so nas starši tako vzgojili. Najtežja zadeva je oceniti, kaj je bilo slabega in kaj dobrega v tej vzgoji, in skušati zbrisati ali popraviti to, kar se nam ni zdelo v redu.

V nadaljevanju je terapevt opisal odnose v službi in partnerske odnose. V šefu vidimo figuro staršev in se obnašamo z njim tako kot s starši ali pa iščemo v njem tisto, kar nam oče in mati nista dala. Sodelavci so kot bratje in sestre, do podrejenih pa se obnašamo prav tako, kot so se starši obnašali z nami ali čisto nasprotno (v primeru, da se nismo s starši strinjali).

Pri partnerskih odnosih pa je pomembno, da ne skušamo spreminjati partnerja. Raje moramo razumeti bolj same sebe in potem vplivati na svoje odzive. To je odgovor na vse medosebne odnose. Umetnost je ne spreminjati sebe, ampak v določenih situacijah reagirati drugače. V določenih trenutkih se nam prebudijo čustva in mi reagiramo skoraj avtomatsko, tako kot smo se naučili. Če to koristi, je prav, drugače bomo to reakcijo spremenili in se naučili, koliko je bila koristna.

Za Izidorja Gašperlina so zavedanje, pristnost in samo starševstvo temelji osebne rasti in dve temeljni tehniki, ki pomagata pri spremembah, sta stik s telesom in opravljanje s čustvi. To je pogled terapevta, v to stoodstotno verjame in to mu je tudi spremenilo življenje.

MČ

Osma Pravljična urica v Feiglovi knjižnici
Zaplula je barčica moja ...

Predzadnja Pravljična urica v letošnjem šolskem letu je bila v kar mrzlem ponedeljkovem popoldnevu, 5. marca 2018. Tokrat se je v vselej prijazno domači mladinski sobi Feiglove knjižnice na goriškem korzu Verdi zbralo manj otrok kot po navadi. Okrog enajst malčkov je sedlo na pripravljene blazine. Ko so se oglasili srebrni zvoki drobnih zvončkov v rokah Vesne Tomsič, se je ozračje odelo v pravljico tančico, ki čarobno prekrije vse otroke, da so naenkrat še sami del pravljice dogajanja. V družbi zelo spretnih pravljicarke Vesne Tomsič, ki ima za seboj tudi kar nekaj uspešnih režijskih izkušenj v raznih lju-

mali dolgouhec je bil živahno ustvarjal. Sam si je naredil papirnato barčico in šel do mestnega parka, da bi barčica zaplavala v tamkajšnjem ribniku. In res je! A kaj, ko je čez nekaj časa začel delovati vodomet in potisnil barčico stran od vodnjakovega roba, da Nace ni mogel več priti do nje. Ves obupan je stekel do oskrbnika parka, medveda. Ko sta se napotila proti vodnjaku, čeprav ga je Nace vzpodbujal, naj gresta čim hitreje, se je medved ustavljal in poklepetal najprej z gospo kozico, nato s prof. pujsom, z vrtnarjem detlom, pa še Cene in Miško sta švignila mimo njiju z rolerji, mali Jan pa je jokal na toboganu, ker ni mogel z

bitelskih gledaliških skupinah, so spoznali protagonista pravljice spleta, zajčka Naceta. Ta mali dolgouhec je bil živahno ustvarjal. Sam si je naredil papirnato barčico in šel do mestnega parka, da bi barčica zaplavala v tamkajšnjem ribniku. In res je! A kaj, ko je čez nekaj časa začel delovati vodomet in potisnil barčico stran od vodnjakovega roba, da Nace ni mogel več priti do nje. Ves obupan je stekel do oskrbnika parka, medveda. Ko sta se napotila proti vodnjaku, čeprav ga je Nace vzpodbujal, naj gresta čim hitreje, se je medved ustavljal in poklepetal najprej z gospo kozico, nato s prof. pujsom, z vrtnarjem detlom, pa še Cene in Miško sta švignila mimo njiju z rolerji, mali Jan pa je jokal na toboganu, ker ni mogel z

njega. Seveda je medved še njemu pomagal! Ko sta končno vendarle prišla do vodnjaka, je bila Nacetova barčica vsa razmočena, on pa ves žalosten. A Medved ga je takoj potolažil in razveselil. Daroval mu je svojo barčico. Tudi pripovedovalka Vesna je presenetila otroke, saj jim je izročila papirnate barčice, da so jih lepo pobarvali in jih nesli domov, da bi se zazibale na vodi kar v domačem umivalniku. Pokazala jim je, kako nastane iz časopisnih strani prava barčica, ki je najprej lahko tudi "čepica". Tomsičeva je pravljico razvijala živahno in se z različnimi toni glasu iz zajčka spreminjala v medveda. Zraven pa je še zapela *Barčica po morju plava...* Tudi tokrat je bilo srečanje s pravljico lepa priložnost, da so se otroci ustavili pri vpljudnih knjižnicarkah in si izposodili izbrane knjižice, da bi jih doma prelistavali.

IK

Foto IK

Raznolike didaktične dejavnosti in obisk umetnika Roberta Faganela
Mesec slovenske kulture v vrtcu
Ringaraja

Slovenski narod je med redkimi, mogoče edini narod, ki svojo kulturo časti s posebnim praznikom. V ta namen razna slovenska kulturna društva prirejajo v mesecu februarju številne kulturne dogodke in proslave.

Tudi v vrtcu Ringaraja so vzgojiteljice in otroci želeli primerno proslaviti dan slovenske kulture. Osmega februarja so v sodelovanju z jezikovno asistentko Vlasto Breclj Črnič pripravili v vrtcu krajšo kulturno proslavo, na kateri so otroci spoznavali pomen besede kultura. Ugotavljali so, da je kultura obnašanje ljudi, ustvarjalnost, pesem, ples, zgodba, slika, film, nasmeh, lepa beseda,

spomin, spoštovanje, tradicija, druženje. Doumeli so, da je kultura vedno nekaj lepega in da je slovenska kultura vse to, kar smo Slovenci ustvarili.

Vzgojiteljica Vlasta je otrokom predstavila nekaj slovenskih slikanic, ilustracij, glasbenih del in slovenski film o ptičkih. Poslušali in peli so *Zdravljico* ter

deklamirali krajšo poezijo pesniku Francetu Prešernu. V spomin na praznični dan so otroci odnesli domov slovensko zastavico, ki so jo sami pobarvali in zalepili. Višek praznovanja slovenske kulture in priložnost, da so otroci v živo spoznali slovenskega umetnika, je bilo srečanje z umetnikom Robertom Faganelom, ki je uveljavljen goriški slikar in je od leta 1962 do danes priredil okoli 30 samostojnih razstav.

Otroke je v spremstvu likovne kritičarke Cristine Feresin obiskal v petek, 2. marca. V sproščnem in prijateljskem vzdušju jim je pripovedoval o lastnem otroštvu, o veselju za slikanje, o mnogih potovanjih, od Dalmacije do Kenije, Ugande, Tanzanije, Indije, Amerike...

Otrokom je brezskrbno in z veseljem odgovarjal na raznorazna vprašanja in jim z akvareli naslikal nekaj kraških in morskih pokrajin. Otroci in vzgojiteljice so lahko le občudovali, kako so

se na papirju zlivale vodene barve in nastajale umetnine.

V zahvalo za lepe besede in naslikane pokrajine so mu otroci zapeli slovensko narodno *Beri beri rožmarin zeleni*, himno vrtca *Ringaraja* in z njim zalepsali priljubljena plesa *Čaj čaj Kulej* in *Čokolada*. V dar so mu poklonili slovenski šopek ročno iz-

delanih vrtic z rožmarinom, pravljico, nastalo v vrtcu, *Otroci, takšni in drugačni* in žlahtno kapljico vina (dar staršev).

V popoldanskih urah so otroci v vrtcu posnemali slikarja Faganela in se preizkusili v slikanju pokrajin z vodenimi barvami. Nastale umetnine bodo razobešili po likovni galeriji vrtca.

KATOLIŠKA KNJIGARNA v sodelovanju z
Goriško Mohorjevo družbo vabi na kavo s knjigo

Verena Korsič Zorn
TONE KRALJ

Cerkvene poslikave na Tržaškem,
Goriškem in v Kanalski dolini

Ob 2. izdaji pomembne monografije o slikarju Tonetu Kralju se bo z avtorico pogovarjal urednik Novega glasa Jurij Paljk
Predstavitev bo izjemoma na dan srede, 21. marca 2018, ob 10. uri
v prostorih knjigarne na Travniku 25 v Gorici

Pod
pokroviteljstvom

JAK
JAVNA
AGENCIJA ZA
KNJIGO RS

Kavo bo
ponudilo podjetje

PrimoRoma

Na kavi s knjigo / Majda Artač Sturman

"Poezije se ne smemo bati, brati jo moramo na glas"

V četrtek, 8. marca, je bila na dopoldanskem srečanju Na kavi s knjigo v prostorih Katoliške knjigarne na Travniku predstavitev četrte pesniške zbirke Majde Artač Sturman (*O graditi srečo*), ki je izšla leta 2017 pri založbi Mladika. Delo je po začetnem pozdravu Damjana Paulina in uvodnih besedah Nadie Roncelli, urednice pri založbi Mladika, predstavila Majda Cibic. Kavico je kot zmeraj ponudilo PrimoAroma, pokroviteljstvo pa je dala Javna agencija za knjigo Republike Slovenije.

Majda Artač Sturman živi in ustvarja na Opčinah pri Trstu. Diplomirala je iz klasične filologije na tržaški Filozofski fakulteti. Kot dolgoletna profesorica slovenščine in latinščine na znanstvenem in klasičnem liceju v Trstu je veliko energije vložila v delo z mladimi. Objavila je pesniške zbirke *Žejni oleander* (2002), *Svilena pesem@2004.si* (2005), v samozaložbi večjezično *Tintinnantia* (2014) in roman *Mozaik v kovčku* (2012). Na področje esejistike se uvršča *Rapsodija o goriškem slavčku*, *Biseri, cvetje in antika v Gregorčičevi poeziji* (2006). Po izidu knjige *Pravljice za Niko, pravljice za malo in veliko* (Sklad Mitja Čuk, 2016) prebira tudi pravljice in vodi jezikovne delavnice po osnovnih šolah.

V poeziji Majde Artač Sturman je prostor za različnost: slovenščina je njen jezik srca, piše pa rada tudi v italijanščini, jeziku razuma, španščini, fran-

coščini in ruščini, saj ljubi pojoč zvok tujih jezikov. Prihaja s Tržaškega, njene korenine pa so na Goriškem, kjer je kot deklica preživljala poletne počitnice, in goriški prostor nosi v srcu (po mami utripa v njej goriška kri). Avtorica je prepričana, da si je za poezijo treba vzeti čas in se je ne smemo bati. Na četrtkovem

sproščenosti najbolj produktivni (ko jo nekaj vznemirja in muči, se zateče v prozo). Iz tradicionalne poezije je s časom prešla v prosti verz, v zadnjih časih piše kratke pesmi v slogu SMS-a, razvila se je kot pesnica in kot ženska, stalno čuti potrebo, da se prenavlja in eksperimentira. Pesnica je prepričana,

Nadia Roncelli, Majda Artač Sturman in Majda Cibic (foto dd)

srečanju je spregovorila o tem, kako so pesmi iz njene najnovejše pesniške zbirke (*O graditi srečo*) nastale v različnih življenjskih obdobjih, nekatere so zelo stare. To je razvidno še posebno v tistih, v katerih opeva morje in Trst: v mladih letih je mesto doživljala utesneno, bolno, kot mesto, v katerem se ljudje ne zmorejo sprostiti (*"Mesto, polno samega sebe. Mesto, bolno samega sebe"*), v novejših verzih pa občuti, da je mesto odprto in pripravljeno na spremembe, prevetrivne (*"Trst - na trenutke odprto"*). Za pesnico je poezija prostor svobode, kjer se sprosti. Ne sprašuje se, kako nastane pesem, prizna pa, da so trenutki optimizma in

da je poezija misel, motiv, ideja, ki jo moremo brati na glas, da ob tem začutimo njen ritem, zvok, valovanje kakor v pesmi. Majda Cibic je na srečanju govorila o poeziji in ženski občutljivosti prijateljice in nekdanje sošolke. Predstavila je svojo interpretacijo pesniškega dela, ki ga pojmuje v dveh smereh: na eni strani je izraz duše, čutenja in mišljenja avtorice, po drugi pa ima namen v bralcu vzbuditi posebne sugestije. Med branjem poezije se moramo zamisliti vase in občutiti, kako pesmi predstavljajo za avtorico *"duhovno hrano"*, kako vanje vlaga svoje občutke in z besedo upodablja zunanje izzive. Zbirko sestavlja petdeset pesmi, zbranih v pet

razdelkov. Pesnica piše v svobodnem verzu, uporablja vrsto retoričnih figur, aliteracije in metaforiko. Ko smo mi vpeti v sistem vsakdanjika, je ona mirna in natančna, pozorna na drobne utrinke, ki v njej vzbujajo sugestije. V prvem razdelku, ki nosi naslov (*Foto grafije*), opazuje ptice, metulje, pikapolonico, listje, ki *"pod čevljem šumi, šelesti"*, pravi orkester v naravi! Zelo je občutljiva na barve in se z besedami poigrava: *"Zelene ceste. Modra polja. Modre misli. Bela jutra"*. V razdelku *P (r) ozornosti* se približa Trstu, opazen je njen spremenjeni odnos do prostora: opeva tržaško krajino (morje, Kras in burjo), s katero občuti globoko vez, in poudarja slovansko zgodovino s spominom na literarno podobo Lepe Vide. V pesmi *Prozornost šip* opaža, da postaja mesto odprto za novosti, prihod različnih kultur. Valovanje tržaškega morja spominja na hude in lepe trenutke v življenju.

Lepi trenutki so kot utrinki, ki jih v razdelku *Umetnost vsakdanjika* Majda Artač Sturman opeva na skoraj igriv način. Pesnica je zelo pozorna in občutljiva, umetnost začuti tudi med kuhinjskimi stenami, pravi, da se ji med kuhanjem in spravljanjem porodijo misli, *"misli, ki skačejo vame, ki skačejo iz mene na papir"* oz. na računalnik. Ob gospodinjinskem delu, ob kuhanju palačink in pečenju potice začuti trenutke sreče, ki jih je treba *"ograditi"* z iskanjem harmonije, tedaj razpre krila svoji domišljiji in vsak utrinek si zabeleži - *"delo je minljivo, poezija pa ostane"*. Za konec nam je avtorica občuteno prebrala še pesem *Beležnice* iz razdelka *Zamenjati beležnice in zvezke*. Vse pesmi Majde Artač Sturman so navdane z ženskim čutenjem: lepoto najde v različnosti, ki je vrednota, ki zbližuje človeštvo.

Katja Ferletič

Obvestila

Občina Števerjan v sodelovanju s Civilno zaščito, lovskima družinama iz Števerjana in Jazbin, društva F. B. Sedej in Briški grič ter osnovno šolo A. Gradnik, organizira EKOLOŠKI DAN v soboto, 17. marca 2017. Udeleženci se bodo zbrali ob 9. uri pred občinsko hišo. Vabljeni!

V sklopu srečanj z avtorji v sovojenjski knjižnici bo v torek, 20. marca 2018, ob 18. uri srečanje z umetnostno zgodovinarico Vereno Koršič Zorn, ki bo predstavila svojo knjigo *Tone Kralj - Cerkevne poslikave na Tržaškem, Goriškem in v Kanalski dolini / Le pitture murali nelle chiese dell'area triestina, del Goriziano e della Val Canale*, katere nastanek je v teh dneh izšel pri Goriški Mohorjevi družbi.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v sredo, 21. marca, ob 18. uri v Tumovi dvorani na korzu Verdi 51 v Gorici predavanje o zanimivostih Finske. Predavala bo Katjuša Rabzelj.

Narodna in študijska knjižnica obvešča, da bo v Trgovskem domu v Gorici, korzo Verdi 52, v sredo, 21. marca 2017, izredni očni zbor, v prvem sklicu ob 17. uri in v drugem sklicu ob 18. uri, redni občni zbor NSK bo 21. marca, ob 19. uri v prvem sklicu in v drugem ob 19.30.

V petek, 23. marca 2018, ob 20. uri bo v šoli v Podgori (v cerkvi v primeru slabega vremena) križev pot dekanije Štandrež ob 100-letnici konca 1. svetovne vojne. Na križevem potu bodo sodelovale vse slovenske župnije, pel bo zbor iz Podgore, sklepno misel bo podal goriški nadškof msgr. Redaelli.

SPDG načrtuje od 16. do 22. junija izlet v Piemont. Obiskali bodo Turin in si ogledali najbolj znane spomenike in zanimivosti, med temi tudi Muzej egipčanske kulture. Nadalje bodo obiskali dve alpski dolini na meji s Francijo (dolina Chissone in trdnjava Fenestrelle) ter se povzpeli do izvira Pada. Drugi del izleta bo namenjen spoznavanju in odkrivanju zanimivosti v pokrajini

Langhe in ogledu mesta Pavia. Prevoz z avtobusom iz Gorice. Informacije in prijave Vlado (3317059216).

PD Rupa - Peč vabi na vsakoletni izlet v Maroko od 23. do 30. avgusta 2018. Info tel. 0481 882285 (Ivo Kovic).

"Male oglase" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 16. 3. 2018 do 22. 3. 2018)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 16. marca (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 17. marca (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Nedelja, 18. marca: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 19. marca (v studiu Sanja Vogrič).

Torek, 20. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 21. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Labodi, snežno beli lepote. - Izbor melodij.

Četrtek, 22. marca (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

23.03.2016 - 23.03.2018

JORDAN MUCCI

*Pred dvema letoma
si odšel od nas, a še
vedno si ljubeče z nami
v naših srcih*

SVOJCI

Obisk krajev trpljenja

Trije dijaki z Goriškega v Auschwitzu

Foto JMP

V noči iz ponedeljka na torek, 13. t. m., so se Gregor Devetak, Luka Paljk in Andrej Rustja, dijaki drugega klasičnega liceja Primož Trubar iz Gorice, ki jih je vodil profesor dr. David Bandelj, vrnili z obiska krajev trpljenja. Bili so edini slovenski dijaki z Goriškega, ki so odšli na pot v okviru deželnega "memobusa". Pred leti smo bili vajeni drugačnih števil, dejstvo je, da pokrajini ni več, prav go-

riška pokrajinska uprava je bila namreč tista, ki je zastoj organizirala spominske obiske koncentracijskega taborišča v Auschwitzu, letos pa so dijakom pot plačali starši, kar je tudi znamenje časov, še bolj pa zaskrblja skromna udeležba. Kraji neznanega trpljenja se živo vtisnejo v spomin, saj je vsak obisk koncentracijskega taborišča presunljiv. Prav zato bi bilo dobro, da bi več dijakov šlo na te spominske poti!

ARS

DRUŠTVO ARS

v sodelovanju z društvom DABLO

Vljudno vabi na odprtje likovne razstave

BRDA NA DLANI

Razstavo bo predstavil **Bojan Bensa**, akademski slikar
Odprtje bo popestrila točka plesne šole Dance for your rights iz Gorice

Galerija Ars na Travniku, Gorica
Sobota, 17. marca 2018, ob 18. uri

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Goriška Mohorjeva družba

Križek Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

**DR. RENATO POBBERSIČ
JERUZALEM OB SOČI**

Predstavitev obsežne monografije o zgodovini Judov na Goriškem in o pečatu, ki ga je ta skupnost pustila naši deželi.

Z avtorjem se bo pogovarjal
dr. Egon Pelikan

ČETRTEK, 22. MARCA 2018, ob 20.00
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA
JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV V ITALIJI
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST

PRIMORSKA POJE 2018

Petek, 16. marca, ob 20.30
Štandrež, cerkev sv. Andreja ap.

Nastopajo:

MePZ duhovne sekcije A. M. SLOMŠEK, Zagreb
MePZ GEORGIOS, Piran
MePZ SV. JERNEJ, Opčine
MePZ JACOBUS GALLUS, Trst
Komorni zbor GRGAR - Nova Gorica

Soprireditelj

Prosvetno društvo Štandrež

Nedelja, 18. marca, ob 17. uri
Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

Nastopajo:

Učiteljski pevski zbor OŠ PIVKA
MePZ ENCIJAN, Pulj
ŽePZ KRAS - Opatje selo
MoPZ KRAS - Opatje selo
Nonef PRIMORSKO - Mačkolje
MePZ KOŠANA
Ženska vokalna skupina BARKOVLJE
in GLASBENA KAMBRCA

Soprireditelj

MePZ LOJZE BRATUŽ

Nekaj misli ob filmu Marijina zemlja

Poklicni filmski kritiki velikokrat zelo različno predstavijo, pa tudi ocenijo posamezne filme. Film *Marijina zemlja*, pod katerega se je podpisal režiser Juan Manuel Cote-la, govori o odvjetniku Diablu, ki se predstavlja kot hudičev advokat. Ta z vso natančnostjo sprašuje ljudi, ki trdijo, da so nekaj verskega doživeli, pa tudi vidce, ki trdijo, da so videli Marijo.

V prvem delu filma se najprej poglobi v vprašanje, kdo je Bog z imenom Oče, kdo je Sin z imenom Jezus in kakšno vlogo naj bi imela Jezusova mati Marija. V vse te scene pa je vključil Marijine božje poti, kot so Guadalupe, Lurd, Fatima in na koncu Medjugorje.

Med osebami, ki pričujejo o osebni živi veri, so tudi znani nogometaš John Rick Miller, kolumbijska igralka Ada Rosa-Perez in pevkica Lola Falana. V filmu se prepletajo dokumentarni prizori in domišljija. Kljub temu film spretno govori o človekovi duhovnosti, ne da bi pri tem zanemaril zabavo. V bistvu se film na zanimiv način sooča s problemom današnje duhovnosti, ko sodoben človek ne išče (niti ne želi!) imeti stika z Bogom, ampak se Bog sam postavlja predenj. Ob vsem tem pa hudičev advokat (glavni igralec) ponudi gledalcu spretna vprašanja, predvsem za tiste, ki skušajo iskati Boga.

Veliko gledalcev je film naravnost očaral in ga znova in znova prihajajo gledat, so pa tudi takšni, ki jim film odpre veliko novih vprašanj, kar zopet ni slabo. Kritične gledalce pa v fil-

mu marsikaj moti. Morda je nekoliko neroden sam konec filma. Ob koncu se zaustavi glavni igralec v Medjugorju. O tem kraju da svoj komentar, se pogovarja z vidci

in na koncu se pojavi znana medjugorska monštranca, ki na gledalca naredi tudi vtis. Neokusno pa je, da se med sponzorji filma omenja med drugimi tudi Medjugorje.

Konec filma ni posrečen, ker izpade, kot da je film propaganda za obisk Medjugorja, in tako se zabrišejo vsi tisti prelepi sporočilni motivi, ki jih je gledalec videl v prvi polovici filma. Čeprav na koncu je omenjeno, da se cerkveno vodstvo še ni izjasnilo o tem romarskem kraju.

Dejstvo je, da dokler Cerkev ne izreče svojega uradnega mnenja o dogodkih v Medjugorju, so lahko tu odprta vsa vprašanja. Obiskovalci ta kraj doživljajo različno. Prav zato bi Medjugorje morali zaščititi kot kraj molitve in miru pred pretiranim senzacionalizmom in kičem, ki ga srečujemo tam na vsakem koraku. Ljudje prihajajo tja in imajo različne okuse, pa tudi želje. Nekaterim romarjem je ta kraj resnično potreben in nihče nima pravice, da jim to krati. Zato bi morali to oazo duhovnosti zaščititi pred vsemi mogočimi stranpotmi, kot tudi pred kriminalom. Nekatere stvari v samem Medjugorju so nedopustne, kot na primer izkoriščanje delovne sile. Veliko ljudi dela cele dneve za minimalno plačo, brez socialnega zavarovanja, so pa tiho, ker vedo, da bodo drugače ostali brez dela. Če gledamo na Medjugorje s teološko-pastoralnega vidika, potem je skrajni čas, da se čim prej prekinejo praznovanje in razni miti. Romarje kot tudi turiste, tudi ti prihajajo tja, je treba opozoriti, da ta kraj ni mesto magije ali neka "fabrika" čudežev. Nastopil je čas, da se spregovori: "V Medjugorju ne plešejo nebeška bitja, kip vstalega Zveličarja ne 'joče v kolenu' in da fosforescenčna Marija ni noben znak iz nebes, ampak navaden sadren (mavčen) kip. Pa še kaj bi se dobilo"! Vse to je reklama proti resnosti Medjugorja, saj resne ljudi vse to moti, predvsem pa to zelo moti resne iskalce vere, ki se tja napotijo. Je že tako, da veliko ljudi vidi v Medjugorju okrog sebe marsikaj, v sebi pa na žalost NIČ! Tudi romarji, ki se od tam vračajo, ne bi smeli širiti novic, ki so neutemeljene, kot tudi ne raznih napovedi, ki niso osnovane. Žal je vsega tega preveč, kar pa ne koristi ne Cerkvi kot tudi ne Medjugorju samemu.

Ambrož Kodelja

V CD telesnost in erotika v videnju hrvaškega kiparja Ivana Meštrovića

V Galeriji Cankarjevega doma so odprli razstavo hrvaškega kiparja Ivana Meštrovića, največjega kiparskega fenomena, kot ga je že med študijem na Dunaju poimenoval sloviti Auguste Rodin. Postavitvev treh kustosov iz zagrebške Gliptoteke, kjer je bila razstava premierno predstavljena leta 2016, raziskuje telesnost in erotiko v njegovem opusu.

Razstava leta v 2016 v Zagrebu je požela velik uspeh in odlične kritike, saj je bila prva, ki je obravnavala pomen golega telesa v Meštrovićevem opusu. Razvoj te tematike v njegovih skulpturah in risbah, ki so nastajale v obdobju od leta 1903 do 1946, so raziskali kustosi Dalibor Prančević, Barbara Vujanović in Zorana Jurić Šabić.

Telesnost in erotiko v njegovem opusu so opazovali vsak s svojega vidika, nato pa izbrali dela za razstavo, ki je zdaj v nekoliko različni obliki na ogled v Ljubljani. Prvi je v Meštrovićevem opusu raziskal nelagodnost telesa, problematiko golote, estetiko "grdega" in uveljavitev drugega.

Barbara Vujanović je, kot je povedala na novinarski konferenci, na umetnikova dela pogledala z vidika klasičnega dojemanja telesnosti, njegovo interpretacijo antične in renesančne tradicije, ki je sicer prežeta s sodobnimi smernicami evropskega neoklasicizma in drugimi stilskimi težnjami. Zorana Jurić Šabić pa se je posvetila ženskemu aktu, idealu ženskega. "Njegova želja je bila prikazati življenje v vseh svojih resničnostih", je povedala.

Do 20. maja je tako mogoče videti okoli 50 del, kipov in risb iz zbirke kiparjevih naslednikov ter iz fundusov Ateljeja Meštrović, Gliptoteke in grafičnega kabineta Hrvaške akademije znanosti in umetnosti iz Zagreba ter Galerije Meštrović in Galerije umetnin iz Splita. Njegova dela, med njimi znameniti Vodnjak življenja, je v Galerijo CD umestil Filip Beusan, ki je skulpture, njihov volumen in lepoto želel prikazati v različnih svetlobnih dimenzijah.

Meštrovićeve skulpture pogosto predstavljajo resnične ljudi, na primer njegovo mater, znanca z vasi, prijatelje, celo berača v Rimu, je pojasnil kiparjev sin Mate, ki je bil prav tako med očetovimi "portretiranci". Očetovo delo je po sinovih besedah zgodba njegovega življenja: "Menil je, da vsaka stvaritev izvira iz erotike".

Kot je povedala vodja razstavnega programa v CD Nina Pirnat Spahić, je Meštrović za slovensko umetnost pomemben kot profesor v Zagrebu, kjer so se šolali mnogi slovenski kiparji in nato po drugi svetovni vojni prevzeli profesuro na novoustanovljeni ljubljanski akademiji. Prijateljval je tudi z Jožetom Plečnikom, zato jo po njenih besedah veseli, da so lahko njegova dela pripeljali v Ljubljano. "Ko boste videli razstavo, boste spoznali, da je to nedvomno velik dogodek za Cankarjev dom", je prepričana njegova direktorica Uršula Cetinski.

Meštrović (1883-1962) se je rodil v Dalmaciji, študiral pa je na Dunaju, kjer je sodeloval s secesijskim gibanjem. Leta 1906 je razstavil svoj Vodnjak življenja in požel veliko slavo, nato je v 20. in 30. letih nihal odmevne razstave v svetovnih umetniških metropolah ter se redno vračal v domovino, kjer je zasnoval in izdelal vrsto monumentalnih skulptur in spomenikov. Po letu 1947 je živel v ZDA, kjer je tudi umrl.

Po drugi svetovni vojni je njegovo delo poniknilo v pozabo, ponovno so ga ovrednotili šele v 80. letih. Hrvaški in tuji umetnostni zgodovinarji se strinjajo, da je izklesal nekaj najlepših ženskih aktov v kiparstvu 20. stoletja, v katerih je izrazil vso svojo bujno sredozemsko čutnost.

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (9)

Dimitri Tabaj

Plemiška rodbina Marenzi (1)
Brezovica v Brkinih je tesno povezana s tržaško plemiško družino Marenzi, ki je veliko prispevala k razvoju in videzu vasi ter okolice. Tukaj najdemo krasno cerkev sv. Štefana s petosminko zaključenim prezbitერიem s prizidanim kornim obhodom, troladijsko baziliko in trinadstropnim zvonikom oglejskega tipa pred zahodno fasado, delo renomirane domače stavbarske delavnice Anžeta Rojine, ki je med letoma 1670 in 1678 temeljito prezidal cerkveno ladjo in njeno pročelje (prva cerkev je bila iz 13. stoletja). Oprema je baročna in zelo bogata. Ob cerkvenem obzidju rastejo večstoletne lipi, ki so jih vsadili 13. in 15. aprila 1548; žal so eno morali pred nedavnim obžagati. Zraven cerkve se nahaja lepo urejeno pokopališče, na katerem počivajo tudi nekateri člani omenjene plemiške družine

Marenzi. Dva groba nosita izključno slovenske napise (vključno z osebni imeni pokopanih), dva sta v latinščini, eden je pa dvojezičen (slovensko-latinski). Že samo to dejstvo se ne ujema z lažnim prepričanjem o popolnoma tujem plemstvu na Slovenskem; gre za teorijo, ki jo je dolgo časa širilo italijansko, nemško, srbsko in včasih celo slovensko - ideološko pogojevo - tolmačenje zgodovine: plemiči naj bi pri nas obvladali slovenski jezik kvečjemu le za silo. Slovenski grobovi te zelo znane tržaške plemiške družine - s slovenskimi napisi in s slovenskimi osebni imeni - nedvomno dokazujejo, da je vsako posploševanje napačno in zavajajoče in da jezika niso le obvladali, zato ker so pač živeli v slovenskem okolju, ampak da so se nekateri izmed njih imeli za Slovence. A to ni vse. O isti zadevi go-

vorijo še starejši dokumenti: gre za navadna zasebna pisma, v katerih si dve plemkinji iz družin Marenzi in Coraduzzi dopisujeta v slovenščini o čisto vsakodnevnih zadevah. Ester Maksimilijana Coraduzzi in Marija Izabela Marenzi, mati in hči, sta si dopisovali med letoma 1685 in 1700. To se je dogajalo v samem središču Trsta, kjer je živel Marija Izabela in kjer še danes stoji Marenzijska palača, ki jo je leta 1650 dal zgraditi tržaški škof baron Anton Marenzi (leto kasneje je posvetil bližnjo cerkev Blažene Rožnovenske Marije). Anton Marenzi (1596-1662) je imel dolgo in blestečo kariero: bil je cesarjev vikar v Ogleju, stolni kanonik v Trstu, generalni vikar vojske cesarja Ferdinanda III. v 30-

Palača Marenzi, pred njo cerkev Blažene Rožnovenske Marije, ki jo je leta 1651 posvetil škof baron Anton Marenzi.

Kamnit grb tržaške plemiške družine Marenzi v stolnici sv. Justa v Trstu

letni vojni, cesarjev poslanec v Rimu, pičenski in kasneje tržaški škof. Ko je cesar Leopold I. obiskal Trst, ga je ravno škof Marenzi pozdravil v imenu mesta. Omenjena pisma je raziskoval tržaški zgodovinar prof. Pavle Merku', ki je v svoji analizi opozoril tudi na nezane-marljiv podatek, da je rav-

no baron Anton Marenzi leta 1634 podaril bratovščini Brezmadežnega spočetja neke slovenske knjige, tiskane v Ljubljani; Nikolaj Burlo (tudi on član znane tržaške plemiške družine) se je zahvalil za darilo, kar predstavlja dodaten dokaz o precej razširjeni uporabi slovensčine med tržaškim patriociatom. Znano je, da je škof Anton Marenzi pri bogoslužju uporabljal slovenske knjige. Rodbina Marenzi je imela več vej in je naši ožji in širši domovini dala veliko za služnih mož. Izviral je iz Lombardije (od tod izvira njihov plemiški naziv "von Tagliano und

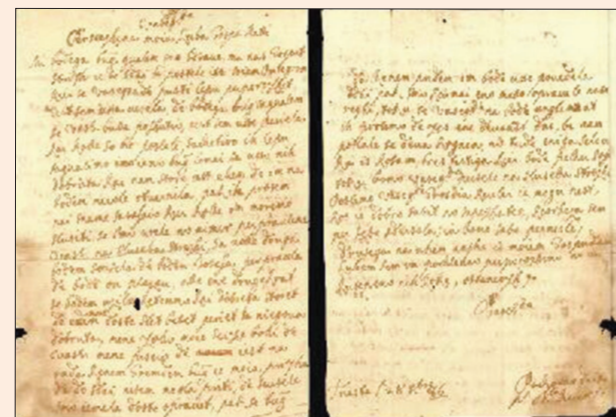
/ dalje

Cerkev sv. Štefana v Brezovici z večstoletnimi lipami

Tržaški škof baron Anton Marenzi (1596-1662), ki je leta 1650 dal zgraditi t. i. Marenzijsko palačo za tržaškim Velikim trgom. Tukaj je nastal primer slovenske plemiške korespondence.

Primer slovenske korespondence iz 17. stoletja med plemkinjama družin Marenzi in Coraduzzi (iz knjige Slovenska plemiška pisma - avtor Pavle Merku')

Kulturni dom Gorica / Komigo

Prva letošnja predstava Komigo / Trk in zblizanje dveh generacij

Toplo, prijazno sporočilo je prinesel uvod v letošnji trijezični festival komičnega gledališča *Komigo*, ki ga petnajsto leto uspešno prireja Kulturni dom v Gorici s sodelovanjem goriške kulturne zadruge Maja in še kar nekaj drugih slovenskih, pa tudi italijanskih ustanov. V goste sta prišla igralca Iztok in Domen Valič, oče in sin, iz gledališču popolnoma predane rodbine Valičev. Njun oče oz. ded je pokojni igralec Aleksander Valič, nositelj Borštnikovega prstana, ki ga je muza Talija osvajala še, ko je doživel nad devetdeset pomladi. Ker se je Aleksander Valič (1919-2015) rodil v Gorici in deloval v Slovenskem narodnem gledališču za Trst in Primorje, ga imamo "za svojega" in smo posebno naklonjeni veliki igralski družini Valičev, v katero je gledališki gen kar skočil in se v njej dodobra usidral. Iztok in najmlajši sin Domen sta goriškim gledalcem z občuteno interpretacijo ponudila duhovito, a tudi ganljivo zgodbo pod naslovom *Boksarsko srce*. Pred gledalce jo razgrinjata pobalinski petnajstletnik, ki je že na nevarni poti prestopništva, in od življenja že utrjeni starec, v katerem bi bilo težko prepoznati nekdanjega neustrašnega, bojevitega, zmeraj zmagovitega

Domen in Iztok Valič

boksarja. Po naključju se njuni poti križata, ko mladi mora zaradi svojih kaznivih dejanj odslužiti kazen v domu za ostarele, kjer preživlja brezlične dni ostareli boksar. Tudi njegovo sobo mora prebeliti in tako se začne med njima razpletati pogovor, ki je naprej zaletav in odrezav, nestrpen, živčen samogovor mladeniča. Zdi se namreč, da je starec popolnoma odsoten in da se njuna tako različna svetova ne bosta nikdar srečala. Pa ni tako. Boksar se razviji, saj nosi v sebi še veliko nekdanje moči, nabral pa si je tudi modrih izkušenj, ki jih želi posredovati mladeniču. Na tihem tudi načrtuje, kako bi ušel iz tiste vsakdanje sivine neprijaznega doma. Prvič mu spodleti, drugič pa mu prav z domislivo mladega prijatelja, obleči se v žensko, uspe ubrati pot svobode.

Boksarsko srce je odlično napisana komedija, z velikim smislom za gledališke zakonitosti in potrebe, pa tudi z občutljivostjo do duševnega sveta in stisk današnjih mladoletnikov. Njen avtor je v Berlinu živeči Lutz Hübner. V slovenščino je tekst spretno preliel Darko Čuden, tako da se že iz besedišča izrisuje razkorak med generacijama, ki sta na videz nezdržljivi. Mladeničeve zaletava žlobudravost, neučakanost, hrupnost, ihtavost kot strela z jasnega trčijo v negibno ždenje nekdanjega boksarja. Pred njim ni več nič, mladi pa bi rad življenje zajel vse naenkrat z veliko žlico. Boksar, ki ga je Iztok Valič s svojim lepo izoblikovanim, globokim glasom in s preišljenimi kretnjami pronicljivo izrisal, mu trezno in odločno razloži, da je življenje borba, v kateri je treba biti vztrajni, kleni, predvsem pa zvesti samemu sebi.

Predstava v režiji Sama M. Strelca v izvrstni, tako življenjsko pristni in prepričljivi igri obeh izvajalcev (kostumi so delo Lea Kulaša, scenografsko podobo je izoblikoval režiser) spravi gledalce večkrat v smeh, a tudi do solz, saj je mestoma prav ganljiva. V njej je zbrana tudi kopica misli v razmislek današnji družbi, ko se zdi, da starostniki nimajo kaj povedati mladim, obsedenim s tehnologijo in hitrim ritmom življenja.

Občinstvo, ki je dobro zasedlo dvorano – kot je povedal z velikim zadovoljstvom predsednik Kulturnega doma Igor Komel, je *Komigo* tudi tokrat zbral nad dvesto abonentov –, je bučno ploskalo igralcema, ki sta se kar nekajkrat vrnila na oder za poklon.

Ker organizatorji niza predstav *Komigo* radi podpirajo domačo ljubiteljsko ustvarjalnost, je pred začetkom predstave *Boksarsko srce* stopil na oder igralec Robert Cotič, ki je prebral pismo neznanega ljubimca neznanji ljubimki, v kateri ji očita, da vara njega in moža s tretjim moškim! Ob zmeraj žgečkljivi tematiki so se gledalci kar zabavali. / IK

SNG Nova Gorica / Nova predstava: Realisti

Nadrealistični odsev našega zmedenega vsakdana

Da gledališka umetnost z močjo besede in neposrednostjo odrskega prikaza še zmeraj iskreno, pošteno in koristno dreza v našo vedno bolj kosmato dušo in zavest in da se v njej kot v ogledalu zrcalijo naše trdoživne napake in slabosti, je dokazala tudi predstava *Realisti* v izvedbi mladih članov igralskega ansambla Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, v režiji Tijane Zinajić, drugič gostje v Novi Gorici. 22. in 23. februarja 2018 – s ponovitvijo 24. februarja – je krstno zaživela na malem odru SNG Nova Gorica, ki je tudi tokrat nudil čudovito bližji stik igralcev z gledalci in zato še bolj učinkovito in živo približal odrsko dogajanje.

Duhovit in še kako krvavo resničen tekst je z nabritim peresom napisal diplomiran filozof in literarni komparativist, scenarist in pisec glasbenih besedil Jure Karas. V njem odklikava današnjo družbo, v kateri se praznina duha nezadržno širi, pa njeno obnašanje, mišljenje in zmote. Prikazano je kot razcefrana vezena iz našega razdrobljenega življenja, polnega anksioznosti in bolj ali manj upravičene zaskrbljenosti. V ospredju je predvsem slovenska real-

nost, na kar so z belo, modro in rdečo barvo jasno namigovali kostumi, pa še gorenjska avba, v domiselni zamisli kostumografa Matica Hrovata. Vse se je seveda povsem usklajevalo z režijskim konceptom, kot tudi skopi scenski elementi scenografije Neže Zinajić. S finimi humornimi otenki stikano besedilo je avtor podnaslovlil *kabaret za pet igralcev, pijanica in občinstvo 2018*. Z režiserko Tijano Zinajić sta ustvarila zelo dinamično, "razvedrilno" kabaretno predstavo, ki zabava občinstvo, a mu hkrati zelo neposredno odstira "trpko" zaveso nad podoben današnje zmedene družbe, v kateri se razblinjajo medčloveški odnosi in v kateri denar ni več le sveta vladar, ampak tudi njegovo "meso in kri". Drobci iz današnjega kaotičnega življenja se zvrstijo v kabaretskem duhu, v katerem je seveda zelo pomembna tudi glasba, ki jo izrazito kot glasbeni komentar povedanega na klavir čvrsto izvaja Anže Vrabec (ali Joži Šalej, skupaj sta bila tudi korepetitorja pevskih delov). Predstavljeni izseki iz našega vsakdana so tako realistični, da se zdijo že nadrealistični! V hitrem tempu se zvrščajo po nekakšnem zelo duhovitem prologu, skoraj igri v igri, na račun da-

našnjega trga dela, kjer ni pomembna specifična izobrazba za določeno delovno mesto! Tako prisostvujemo pogovoru dveh parov iz "meščanskega" okolja, ki kar tekmujeta med seboj v navajanju ekskluzivnih turističnih krajev, v katerih so preživeli bajne počitnice in seveda doživeli razne bolj ali manj resnične pustolovščine. Ravno tako pre-

Žiga Udir, Urška Taufer, Jure Kopušar in Peter Harl

finjeno humorno so prikazani odtujeni odnosi med ženo in možem, ki se brez internetne povezave, vsak na svojem koncu stanovanja, počutita popolnoma

izgubljena, saj si nimata kaj povedati, razen se kregati, pa med materjo in sinom (enkratno je njeno "karikaturno" podoba orisal Matija Rupel v sočnem kraškem narečju); sin se je drži kot klop, čeprav bi lahko že šel iz hiše, ona pa ravna z njim kot z nedoraslim otrokom. Prefinjeno "ošiljen" je "dialog" med sedema, sestavljen iz samih pogovorov in rekov, kar kaže na popolno formal-

nost njihovih stikov. Smeh vzbujajoč in s "črnim" humorjem obarvan je prizorček, vezan na zakonsko življenje, ko žena čaka moža, ki se v poznih nočnih

PG Kranj / Kmalu začetek 48. Tedna slovenske drame
Znana sta že nominiranca
za Grumovo nagrado

Teden slovenske drame je že skoraj pred vrati. Potekal bo namreč od 27. marca do 8. aprila. Ta osrednji festival uprizoritev slovenskih dramskih besedil vsako leto organizira Prešernovo gledališče Kranj s podporo Ministrstva za kulturo in Mestne občine Kranj. Z njim organizatorji želijo spodbujati uprizorjanje slovenske dra-

matike, njeno ustvarjanje in promocijo v tujini. Pri tem sodelujejo s slovenskimi gledališči in tudi s tistimi iz tujine. K spodbujanju nastajanja slovenske dramatike pomembno prispevajo tudi vsakoletne delavnice dramskega pisanja, ki jih vodijo priznani slovenski in tuji dramatik. Izbor predstav za letošnji tekmovalni in spremljevalni program je pripravila selektorica, mag. Tea Rogelj. Teden slovenske drame se bo začel z delom Nede R. Bric *Zrno soli*, ki je nastalo v koprodukciji med Narodnim gledališčem Tuzla in organizatorjem festivala, Prešernovim gledališčem Kranj, in v avtoričini režiji. Premiera v Tuzli je bila novembra lani, na Slovenskem pa bo delo prvič zaživelo prav na festivalu. V tekmovalnem programu si bodo nato sledile predstave *Hlapci* Ivana Cankarja, SNG Drama Ljubljana, režija in priredba Janez Pipan (sreda, 28. 3.), *Pod snegom* Saše Pavček, Mini teater Ljubljana, režija Barbara Zemljic (četrtak, 29. 3.), avtorski projekt: *Stenica*, po motivih pravljicne komedije Vladimirja Vladimiroviča Majakovskega, koprodukcija Prešernovega gledališča Kranj in Mestnega gledališča Ptuj, režija Jernej Lorenci (petek, 30. 3.), *Zid, jezero* Dušana Jovanovića SNG Drama Ljubljana, režija Miloš Lolić (sobota, 31. 3.), *Človek, ki je gledal svet*, avtorji so ustvarjalci predstave, Slovensko mladinsko gledališče, režija Žiga Divjak (torek, 3. 4.), *Ljudožerci* Gregorja Strniše, Drama SNG Maribor, režija Ivica Buljan (petek, 6. 4.). Teh šest predstav se bo potegovalo za *Šeligovo nagrado*. Dobitnica bo izbrala tričlanska mednarodna

žirija, ki jo sestavljajo Nika Arhar, Mojca Jan Zoran in Ljudmil Dimitrov.

Tudi letos bo na sporedu spremljevalni program, ki ga sestavljajo predstave: Rok Vilčnik - rokgre: *Ljudski demokratični cirkus Šakešvili*, režiser Luka Martin Škof, SNG Drama Ljubljana; Slavoj Žižek: *Trojno življenje Antigone*, etično-politična vaja, režiser Matjaž

Ob Tednu slovenske drame bodo podelili štiri nagrade:

nagrado občinstva, nagrado za najboljšega mladega dramatika, Šeligovo nagrado za najboljšo predstavo ter nagrado Slavka Gruma za najboljšo dramsko besedilo. Kot je povedala predsednica žirije za Grumovo nagrado dr. Mateja Pezdirc Bartol, letošnja dramska be-

sedila prinašajo pogled v intimni svet posameznika, ki vstopa v različna medosebna razmerja, kot so: "kompleksni družinski in partnerski odnosi, ki prinašajo raznolike podobe materinstva, vloge ženske v družini in družbi, dinamično odnose med družinskimi člani iz več generacij, pa tudi soočenja otroškega in odraslega sveta".

Na natečaj za Grumovo nagrado je letos prispelo 35 dramskih besedil, osem jih je bilo že na natečajih preteklih let, nekaj jih je bilo že uprizorjenih. "Letošnji natečaj je presenetljiv, saj prispela besedila določata dve prepoznavni značilnosti: vrnitev klasične dramske forme in obrat v intimni svet", je povedala dr. Mateja Pezdirc Bartol.

Znana sta že letošnja nominiranca za **Grumovo nagrado: Vinko Möderdorfer** za besedilo *Romeo in Julija* sta bila begunca ter **Sestre** in **Rok Vilčnik** za delo *Večja od vseh*.

Na natečaj za **nagrado najboljšemu mlademu dramatu** je tokrat prispelo štirinajst besedil. Skoraj polovica se jih je navdihovala pri delih svetovne književnosti, zlasti gre za predelave antičnih mitov. "Preizkušeni vzorci dramske tradicije prinašajo dovolj trdno strukturo, da lahko mladi dramatik ob njej razvijejo lastne zgodbe, ki so duhovite, prinašajo svežino in nove perspektive znanih zgodb", meni dr. Mateja Pezdirc Bartol, predsednica žirije za Grumovo nagrado in nagrado za mladega dramatika. Člani te žirije so Tomaz Gubenšek, Vilma Štritof, Klavdija Zupan in Igor Žunkovič.

Iva Koršič

urah priziba domov ves okajen s "službenega sestanka", pa tisti, ki pokaže, kako smo groteskni, ko z botoksom želimo pomladiti naše obraze, ki se tako preobličijo v vse enake brezizrazne maske... Poleg omenjenih je bila še cela vrsta drugih kabaretskih trenutkov, ki so nudili igralcem veliko ustvarjalne, hkrati pa tudi disciplinirane razigranosti. Igralci Peter Harl, Jure Kopušar, Matija Rupel, Urška Taufer in Žiga Udir, ki so s svojo mladostjo prinesli svež veter v novogoriško gledališče, so izrazito odigrali vloge, ki so se popolnoma enakovredno zaiskrile na odru v sproščenosti in "poredni" duhovitosti. Da so se še sami zabavali, je izdal smeh, ki se je na sobotni ponovitvi nepovabljen prikadel na dveh igralskih obrazih. Smeh se je sicer skozi vso predstavo oglašal iz dvorane, kjer sta med občinstvom sedela in uživala ob izvajanju nastopajočih tudi igralka Mojca Partljič in režiser Vito Taufer, starši Urške Taufer, katere temperamenten igralski izraz se zmeraj bolj ojačuje.

Dokler se še smejemo svojim slabostim in zmotam, nismo še izgubljeni in se morda še lahko opremo rešilne bilke, da ne bi dokončno potonili v tej sodobni družbeni mlakuži.

Iva Koršič

Dokumentarec o padalcih

Dokumentarec Samo idealisti. Junaška in tragična zgodba primorskih padalcev

Slovenski programski oddelek na deželnem sedežu RAI v Trstu je pripravil nov televizijski dokumentarec. Avtor Ivo Jevnikar in režiserka Marija Brecej sta z montažerjem Mauro Colonijem dokončala enournno oddajo, ki nosi naslov **Samo idealisti. Junaška in tragična zgodba primorskih padalcev. Na sporedu bo v nedeljo, 18. marca 2018**, v okviru slovenskih programov na omrežju RAI 3 bis po televizijskem dnevniku, ob 20.50. Ponovitev pa bo v **četrtak, 22. marca 2018, ob 20.50**.

Gre za zgodbo o tistih 27 fantih in mladih možeh, ki so jih Britanci na Bližnjem vzhodu izurili za padalce, radiotelegrafiste, tolmače, gverilce ali diverzante ter jih v letih 1943–44 v soglasju z Jugoslovanskim odborom iz Italije in jugoslovansko vlado v emigraciji, nato pa s partizanskim vodstvom spravili za sovražnikove linije na slovensko oz. jugoslovansko ozemlje, da bi podprli odpor proti okupatorju. Prvo povojno obdobje jih je dočakalo le devet. Šest jih je tako ali drugače izgubilo življenje med vojno, dvanajst pa je bilo žrtev revolucionarnega nasilja oziroma tajne politične policije Ozne: večinoma v mirnem času, nekaj mesecev po vojni, brez sodnih postopkov.

Ta zgodba je bila do konca osemdesetih let zamolčana, idealizem in domoljubni nagibi protagonistov, krivične obtožbe o vohunstvu in revolucionarno nasilje, ki so jih doleteli, pa so v naslednjih letih stopili v našo zavest in zgodovinski spomin, o čemer pričajo spominske table, državno odlikovanje, zgodovinske študije in vsakoletna spominska slovesnost v Škrbini na Krasu. Za vse to si je prizadevalo veliko ljudi, začevši s taktat še živimi petimi padalci. Pomembno vlogo je leta 1999 odigral tudi niz 22 dokumentarnih oddaj na Radiu Trst A pod naslovom Z Bazovico v srcu, ki sta ga ravno tako pripravila avtor dokumentarca Ivo Jevnikar in režiserka Marija Brecej.

Junaška in tragična zgodba, ki je tako značilna za primorsko čutenje in doživljanje, bo zdaj pred nami v nazorni in strnjeni obliki, ki jo bogatijo izjave vseh petih omenjenih, zdaj že rajnih padalcev, enajstih svojcev in drugih pričevalcev iz Slovenije, Italije in Argentine, podatki in slike o vseh 27 padalcih, dokumenti, posnetki pomenljivih dogodkov in obravnavanih krajev. Pripovedovalcu je glas posodil Pavle Ravnohrib.

Dokumentarec bo na sporedu ravno ob 75-letnici spusta prvih šestih primorskih padalcev. V času, ko so Britanci še pretehtavali, ali naj zapustijo Mihailoviča, in torej četnike, ter podprejo Tita, torej partizane, so v noči od 17. na 18. marec 1943 spustili tri padalce k slovenskim četnikom pri Smrečju nad Logatcem, tri pa pri vasi Paljevo nad Kanalom ob Soči, kjer so poiskali stik s partizani.

Predpremierni ogled dokumentarca bo v **petek, 16. marca 2018, ob 17. uri** na sedežu RAI v Trstu, uredništvo slovenskih programov Deželnega sedeža RAI za Furlanijo Julijsko krajino pa ga bo predstavilo tudi v **Ljubljani**, in sicer v **torek, 20. marca 2018, ob 17. uri** v Viteški dvorani Muzeja novejšje zgodovine Slovenije (Cekinov grad v Tivoliju).

Ponedeljkov večer DSI v Peterlinovi dvorani

Knjižna novost Milana Gregoriča

Knjiga *Evropa, vstani in obstani!* je nastala lani, ob desetletnici Schengena. Ko je Milan Gregorič, istrski publicist, izročil rokopis Mladiki, je ravno po naključju Avtonomna dežela Furlanija Julijska krajina razpisala natečaj Schengen v poklon padcu meje. Mladika je kandidirala za ta natečaj in bila izbrana, tako so si lahko privoščili visoko naklado, knjiga pa je brezplačna. V Peterlinovi dvorani je prisotne pozdravil Sergij Pahor, nato pa predal besedo evropski poslanki iz Nove Gorice Patriciji Šulin, ki se je pogovarjala o novi publikaciji z Milanom Gregoričem. Prepričana je, da prinaša knjiga velik doprinos k nastanku in razvoju tako EU kot njenih institucij. Sama se ukvarja s prirejanjem evropskih večerov, saj večina ljudi ne pozna delovanja EU, kljub temu da je Slovenija vstopila vanjo že leta 2004.

Avtor je najprej prebral svoj predgovor iz knjige. Pisanja se je lotil iz jeze, potem ko je prebral vrsto negativnih komentarjev o Evropi in njenem skorajšnjem razpadu. Tako je sklenil, da bo preučil svoj arhiv in poiskal tehtne podatke, tematike in spoznanja o obetajoči perspektivi obstoja Evropske unije.

Po spremni besedi izpod peresa Tina Mamića in predgovoru se avtor najprej osredotoči na zgodovino združevanja Evrope, od prvih začetkov pri Rimljanih preko Slovenskega panevropskega gibanja in

procesa nastajanja Evropske unije. Njen idejni oče, francoski zunanji minister Robert Schuman, je maja 1950 predstavil deklaracijo, v kateri je predlagal ustanovitev Evropske skupnosti za premož in jeklo, ki ji je sledil podpis Pariške pogodbe. Zgodovinskemu pregledu pomembnih datumov sledijo podatki in osnovne značilno-

govorila o evroskepticizmu, saj Bruselj zelo skrbno spremlja volitve v posameznih državah članicah, torej tudi v Italiji. Dne 30. marca 2019 naj bi se zgodil izstop Združenega kraljevstva iz EU, čeprav so temu nasprotovali mladi Britanci, ki bodo izgubili največ, npr. študentske izmenjave Erasmus. Zaradi migracij in Brexita je EU

zanemarila svojo širitev na Balkan, kar bi moralo vsem predstavljati interes. Mnogi se sprašujejo, kaj ima Slovenija od EU. Odgovor se glasi veliko, ogromno, saj Slovenija vplača v Evropski sklad manj, kot iz njega prejme. Vanj namreč vplača letno 500 milijonov evrov, prejme pa eno milijardo neto. V primerjavi s Slovenijo pa vplača Nemčija v evropski proračun 23 milijard neto zaradi svojega cvetočega gospodarstva. Težava se bo pokazala po izstopu Združenega kraljevstva iz EU, saj bo nastala luknja za 16 milijard evrov. Ni še jasno, kako bodo to vrzel zapolnili.

Ob koncu se je razvila živahna debata z vprašanji za oba gosta. Evropsko poslanko so vprašali, ali je res celoten aparat predrag. Za birokracijo – z zaposlenimi vred – porabi EU 6 % iz celotne malhe. Tam je zaposlenih približno osem tisoč ljudi in administracija, 751 je evropskih poslancev. Patricija Šulin meni, da za 500 milijonov ljudi, kolikor je prebivalcev v EU, to ni veliko.

Metka Šinigoj

Foto damj@n

Opčine / Spomenik grofu Zinzendorfu

Spomin na bogato tržaško zgodovino

Ob koncu lanskega leta je tržaška občinska uprava sporočila, da bodo v letu 2018 na krožišču na Opčinah med Dunajsko cesto in Narodno in Proseško ulico ponovno "ustoličili" spomenik tako imenovanega grofa Zinzendorfa. Prvotno je stal pred optiko Malalan. Za vse tiste, ki niso seznanjeni, gre za spomenik, ki so ga postavili leta 1781 Karlu Jo-

se pričel študij prava na univerzi v Jenu. Po letu 1760 se je Zinzendorf odločil, da se bo preselil na Dunaj k polbratu; tu so mu bile zaupane pomembne upravne funkcije. Leta 1776 je postal guverner mesta Trst, k rasti katerega je veliko prispeval. Najprej se je leta 1777 odločil za odselitev cesarske gimnazije z Reke v Trst, leta 1779 je razglasil prosto ribolovstvo in leta 1781 je povrnil cesarsko in kraljevo pomorsko šolo z Reke v Trst.

Pri nas je znan predvsem zato, ker je leta 1780 odredil gradnjo Dunajske ceste na Opčinah, ki je nadomestila cesti, ki sta prej iz Trsta vodili na Dunaj po Proseku in Bazovici.

Spomenik, ki so ga leta 2009 namestili v občinsko skladišče, se je februarja letos navsezadnje vrnil na Opčine. Občinski odbor je za restavriranje spomenika in njegovo ponovno postavitev odštél 28.000 evrov. Podjetje Giovanni Cramer & Figli je poskrbelo za vsa dela, ki so vezana na obnovo, prevoz in ponovno postavitev spomenika. Kljub temu da je Zinzendorfov spomenik počival skoraj desetletje v osamljenem skladišču, se domačini in predsednik vzhodnokraškega rajonskega sveta Marko De Luisa in njegov predhodnik Marko Milkovič niso vdali. Tržaški župan Roberto Dipiazza, ki je bil prisoten med deli postavitve, je izrazil zadovoljstvo in povedal, da se bodo dela končala ob koncu letošnjega marca. Za zdaj nismo zasledili, ali bo kakšna uradna slovesnost ob ponovni postavitvi.

Prav je, da spomenik kulturnega in zgodovinskega pomena znova ponosno stoji v središču Opčin. Mimoidoče naj spominja na ugledno zgodovino tržaškega mesta.

Marko Manin

Prešernova proslava v Finžgarjevem domu na Opčinah
Večer slovenske pesmi in besede v poklon ženskam

Vnedeljo, 11. marca 2018, je bila v Finžgarjevem domu na Opčinah Prešernova proslava, ki so jo naslovili Večer slovenske pesmi in besede ali Prešernov poklon damam, kajti proslava je bila marca, ko praznujemo tudi mednarodni dan žena. Poleg tega so si gledalci lahko ogledali gledališko predstavo, ki pripoveduje o prevzetnosti Urške iz Prešernovega *Povodnega moža*, govornica je bila predstavnica nežnejšega spola in tudi v zborih Vesela pomlad pojejo samo dekleta. Moško čast so zato rešili pevci Moške vokalne skupine Stane Malič in Cerkvenega pevskega zbora Sv. Jernej. Proslavo sta organizirala Društvo Finžgarjev dom in Cerkveni pevski zbor Sv. Jernej.

Kot se za Prešernovo proslavo spodobi, je naprej zadonela Vrabčeva *Zdravljica*, ki jo je zapela Moška vokalna skupina Stane Malič.

Sledila je gledališka predstava *Kje si, Urška zala?*, ki jo je premierno uprizorila srednješolska gledališka skupina z Opčin. Skupina sodi v projekt Gledališke zlate mreže, pod okriljem Slovenske prosvete, Radijskega odra in Društva Finžgarjev dom. Igro je napisala Vika Šuštar. V njej obravnava nadaljevanje Prešernove poezije o Povodnem možu, ko pride Urška na dno Ljubljance. Mladi igralci so zelo prepričljivo odigrali svoje vloge, k temu so prav gotovo pripomogli vsi elementi, ki so bili prisotni v predstavi. Režijo je podpisala Manica Maver, njeni asistentki sta bili Ksenija Vremec in Irena Merku', za sceno in kostume je poskrbelo Magda Samec, ples je pripravila Vida Petaros, izvirno glasbo je napisal in posnel Niko Trento, za projekcije, zvok in luči pa je skrbel Erik Geletti.

Sledila je priložnostna misel, ki so jo organizatorji letos zaupali mladi stu-

dentki Mojci Petaros. Po lastnih izkušnjah je v svojem razmišljanju ugotavljala, kaj ji pomeni slovenska kultura: ker študira medjezikovno posredovanje, je slovensko kulturo primerjala z angleško in nam na tak način orisala, kako pomembna je kultura za slovenski narod.

V drugem delu večera so se predstavili še domači pevski zbori: najprej najmlajše članice Mladinske vokalne skupine Vesela pomlad, ki so ubrano zapele ljudski pesmi *Sijaj, sijaj sončece* in *Pleši, pleši črni kos*. Skupino vodi

Foto Urška Petaros

Andreja Štucin Cergol, za klavirsko spremljavo pa je poskrbelo Alenka Cergol. Sledil je nastop starejše skupine, Dekliškega pevskega zbora Vesela pomlad, ki se je predstavil s tremi pesmimi: *Kej me bš tku zmjero*, *Vse tičice lepo pojo* in *Rezijansko*. Tudi stajrejša skupina poje pod taktirko Andreje Štucin Cergol. Moška vokalna skupina Stane Malič je pod vodstvom Janka Bana zapela Prešernovega *Mornarja*, na klavir jih je spremljala Alenka Cergol. Večer pa je sklenil organizator večera, Cerkveni pevski zbor Sv. Jernej, ki je prav tako pod vodstvom Janka Bana zapel *Sedma ura*, *Pojdem na prejo*, *Nocoj, pa oh, nocoj*, *Čiči nana Maričica*. Za prvi dve pesmi je dirigent izbral uglasbitvi Brede Šček, kajti letos praznujemo 50-

letnico njene smrti. Posebnost letošnje proslave je bila tudi ta, da so pevke Dekliškega pevskega zbora organizirale bogat srečelov. Poleti se namreč odpravljajo na pevski festival

Europa Cantat, zato so se odločile, da se bodo same financirale z različnimi pobudami. Za srečelov so jim prijazno priskočili na pomoč trgovci z Opčin in okolice, ki so prispevali predmete iz svojih trgovin. To so bili: Pekarna Čok, pizzeria Pippo, gostilna Veto, pizzeria Rino, Optika in Sanart Malalan, Draguljarna Malalan, zlatarna Škerlavaj, Bar Vatta, trafika Giorgio, Arriba Arriba, trgovina Cobež, Foto Loredana, trgovina Viviana, trgovina Mía, Conad, bar Canarino, trgovina Roberta pelle, trgovina Start sport, Radici

Enzo serramenti, Barve Furlan&Milic, pekarna Sosič, trgovina s pohištvom Kralj, Optostudio, knjigarna Ognjišče, lekarna Čermelj in trgovina Brundula. Z denarnim prispevkom so pevke pri projektu podprli tudi: sladoleđarna Arnoldo, gostilna Max, salone Maida, bar Tol 1, Frzerski salon Fantasy, cvetličarni Bucaneve in Ada, bar Tabor, Podobnik, Tecnoutensili, Biosana, Think Pink, profumeria Isabel, Arcadia, bar Alla tramvia, Alucarso, Agrososič.

Mnogostevilna publika je prisostvovala zelo bogati in raznoliki prireditvi, ki je bila primerna za vse okuse. Zdrževala je tudi različne generacije, tako med publiko kot med nastopajočimi.

Urška Petaros

Foto damj@n

hannu Christianu grofu Zinzendorfskemu in Pottendorfskemu, guvernerju mesta Trst v obdobju, ko je mogočnemu habsburškemu cesarstvu vladala razsvetljena cesarica in kraljica Marija Terezija. Grof von Zinzendorf ima največ zaslug za ureditev prometne povezave med Dunajem in Trstom. Karl von Zinzendorf se je rodil 5. januarja 1739 v Dresdnu. Vzgojen je bil v protestantskem duhu. Ko mu je umrl oče leta 1758,

Zanimivo srečanje v Tržaškem knjižnem središču

Pogovor z Andrejem Stoparjem o Vladimirju Putinu

V sredo, 7. marca, je v Tržaškem knjižnem središču potekalo srečanje v organizaciji Slovenske kulturno gospodarske zveze, ki je bilo namenjeno Putinovi Rusiji. Večer je moderiral predsednik SKGZ Rudi Pavšič ob prisotnosti gosta, poznavalca ruske politike. Andrej Stopar (1972), diplomiran zgodovinar in komparativist, je odgovorni urednik prvega programa Radia Slovenija in med letoma 2005 in 2013 poročevalec RTV Slovenija iz Rusije.

Stoparja so v Trst povabili zato, da bi predstavil posebno izdajo revije Mladina, ki je namenjena ruskem predsedniku Vladimirju Putinu.

Pred Putinom je revija Mladina namenila posebno izdajo nemški kanclerki Angeli Merkel in papežu Frančišku. Besedilo za Putinovo izdajo je v celoti prispeval novinar Stopar.

Na predstavitvi je beseda tekla o predsedniških volitvah v Rusiji, o osebi in delovanju Vladimirja Putina in o Rusiji na sploh.

Novinar se je o Putinu izrazil, da ima kar mnogo sovražnikov, po drugi strani pa med mnogimi uživa spoštovanje in odobravanje, kar so do zdaj dokazale

same volitve. Nekateri trdijo, da gre za zelo nevarno osebo, za mnoge pa predstavlja garanta miru v državi. Pavšiča je najprej zanimalo

zelo ponosni na vse to, kar je povezano z oblastjo in uveljavitvijo ruske države. Stopar trdi, da ima Rusija ogromno vojaško zmogljivost, kot je to pokazala

Rudi Pavšič in Andrej Stopar (foto JMP)

vprašanje o orožju: ali ima Putin res nove tehnologije na tem področju? Stopar pravi, da o tem ne ve nič; gre pa nekako za pompozno obvestilo javnosti, ki ga je mogoče razumeti na več načinov.

Po eni strani lahko to prištejemo k volilni propagandi, po drugi strani so prebivalci Rusije

na Krimu, in kdor ni dojel dogajanja v Siriji, ne bo razumel napovedi o orožju. Novinar Andrej Stopar se je dotaknil tudi predsednika Združenih držav Donalda Trampa in njegovih najav o novi carini na jeklo in aluminij. Stopar je ta možni korak negativno ocenil, kajti, če bi se to

razširilo tudi na avtomobile, bo stvarno konec pakta med EU in ZDA. Putin pa bo na vsak način varoval državne interese.

Glede predsedniških volitev Stopar meni, da bo Putin ostal na čelu ruske države najmanj do leta 2024. Njegova zmaga na predsedniških volitvah 18. marca resnično ni v nevarnosti, saj je praktično brez tekmecev. Politiku Alekseju Navalinu, ki velja za trdovratnega Putinovega nasprotnika, je ruska volilna komisija prepovedala kandidacijo. Če ne bodo spremenili ustave, leta 2024 Putin ne bo smel več kandidirati.

Stopar je javno povedal, da velja za proruskega prijatelja, podpira tudi zveze med Ljubljano in Moskvo. Po njegovi oceni je proruskost slovenskega zunanega ministra Erjavca le sad naključij.

Novinar je omenil tudi sankcije in diplomatske odnose med Moskvo in Evropsko unijo. Stopar je prepričan, da so ti odnosi odvisni od evropsko-ameriških odnosov: čim bolj se bodo krhkali odnosi med evropskimi prestolnicami in Washingtonom, tem več bo manevrskega prostora za dialog z Moskvo. Če bo ta dialog kakovosten ali povezovalen, pa je odvisno tudi od teže evropskih držav brez ameriškega zavezništva.

Marko Manin

Sugestiven pogled v načine fotografiranja Sodobna in klasična fotografija v Trstu in Ljubljani

Slovenska in italijanska fotografija se spajata v Trstu in Ljubljani.

Vse do polovice marca je na ogled na tržaškem gradu skupinska razstava o sodobni tržaški fotografiji **TRIESTE Fotografi OGGI** v organizaciji Fundacije za zgodovino fotografije Fratelli Alinari in Občine Trst. Kot znano, je že nekaj časa odprt v sugestivnem razstavnem prostoru na gradu sv. Justa sodobno urejen **AlinariImage Museum (AIM)**. Ta ponuja stalno zbirko na računalniških in elektronskih, ki predvajajo bogat zgodovinski foto arhiv družbe Alinari, eden največjih na svetu, ter občasne razstave. Od decembra je na voljo pregled tržaških sodobnih fotografov tako v tradicionalnem prostoru, v katerem so izobešene umetniško tiskane podobe, kot

tudi v multimedijskem, v katerem so reproducirane na malih

Furlan, Fulvio Grisoni, Robi Jakomin, Viljam Lavrenčič. Zah-

Na posnetku Fabia Rinaldija: v sredini kuratorja Italo Zannier in Emanuela Sesti s sodelujočimi slovenskimi fotografi (od leve) Fulviom Grisonijem, Viljamom Lavrenčičem, Andrejem Furlanom in Davorin Devetak.

in velikih zaslonih. Kuratorja tega preseka, ki združuje še dejavne avtorje več rodov (tako ljubitelje kot profesionalce) na področju umetniške fotografije, sta o čak italijanske fotografije, Furlan **Italo Zannier**, in predstavnica AIM/Alinari iz Firenc, **Emanuela Sesti**.

Od februarja potekajo ob sobotnih matinejah, od 11. ure dalje, srečanja z razstavljalci, za katere skrbita Annamaria Castellana, predsednica društva Acquamarina, in Sestijeva. Doslej so nastopili **Enzo Gomba, Adriano Perini, Fabio Rinaldi, Lorella Klun, Geri Pozzar, Mario Sillani Dierrahian** (avtor uradne fotografije razstave), **Giulio Bonivento, Donato Riccesi, Marino Sterle, Umberto Vittori, Ennio Demarin, Massi-**

valiti se je treba posluhu kuratorjev in odgovornih pri Občini Trst, da so v izбору prisotna običajna, uveljavljena in tudi manj znana imena, kot denimo slovenski zamajski fotografi. Gledalec si lahko ustvari bogato in večplastno podobo o raznolikih pogledih, pristopih, izkušnjah in tehnikah pri ustvarjanju s tem medijem, od tradicionalne do eksperimentalne fotografije, od arhitekturne do krajinske in urbane, od portretne do socialno obarvane in do upo-

rabe posebnih fotoaparátov, kot npr. *camere obscure* pri slovenskih in še drugih umetnikih. Iz pogovorov pa lahko pridejo na dan zakulisno delo in avtorske motivacije tako različnih in iskatejskih osebnosti. Priča smo bili soočanju med skoro 90-letnim zgodovinskim članom tržaškega fotokrožka CFT Umberto Vittorijem, emocijskim Giulio Boniventom (njegove so "barkovljanske" jadrnice pod svetilnikom iz zgibanke), pesnikom arhitekturnih simetrij Donatom Riccesijem in fotografom Piccola Marinom Sterlejem, ki ga je spodbudil moderator, podpredsednik CFT, Paolo Cartagine, zato ne dvomimo, da bo ravno tako živahno in plodno tudi srečanje 17. marca, ki bo razstavo sklenilo. Edina škoda je, da jim je uspelo tiskati le zgibanko in ne pravega, čeprav bistvenega kataloga za dokumentacijo res uspešnega podviga družbe Alinari in tržaškega odbornišva za kulturo, ki sta prvič povezala svojske, a sorodne tržaške fotografske duše.

Informacije in rezervacije: ima-

Foto Viljam Lavrenčič

gemuseum. eu, info@imagemuseum. eu, tel. 040631978.

/str. 13
Davorin Devetak

Obvestila

Duhovna obnova za birmance bo v nedeljo, 18. marca, ob 16. uri v Marijanišču na Opčinah; vodil jo bo g. Metod Ogorevc. **Spokorno bogoslužje s križevim potom bo v nedeljo, 18. marca, ob 16. uri** v cerkvi Novega sv. Antona; na razpolago bo več spovednikov. Vabi Področni svet Pastoralnega središča. **Kulturna pomlad** v Devinu vabi

na Aperitiv s filozofom, ki bo v nedeljo, 18. marca, ob 18. uri, na sedežu zborov. Ob 10-letnici sklenitve Schengenskega sporazuma bo o mejah spregovorili Jernej Šček.

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami darujeta Irma in Savino Piščanc 20 evrov.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV iz Trsta

vabi na

revijo otroških in mladinskih pevskih zborov

PESEM MLADIH 2018

Športni center Zarja v Bazovici

sobota, 17. marca 2018, ob 15. uri

in nedelja, 18. marca 2018, ob 15. uri

Prihodnji teden podelitev 31. Flajbanovih nagrad

Na sedežu Slovenskega dobredelnega društva v Trstu (ul. Mazzini 46) bo v petek, 23. marca, ob 18. uri slovesna podelitev študijskih nagrad 31. razpisa "Mihael Flajban". Gre za štipendije in enkratne nagrade, namenjene univerzitetnim študentkam in študentom slovenske narodnosti iz Furlanije Juljske krajine. Uvedli so jih v spomin na javnega delavca in mecena Mihaela Flajbana. Podeljena bo tudi štipendija "Irena Srebotnjak" za študente likovne ali glasbene umetnosti, ki je nastala v spomin na dolgoletno odbornico Slovenskega dobredelnega društva, priljubljeno radijsko napovedovalko Ireno Srebotnjak.

Letos je dospel 24. prošenj, ki jih je pregledala posebna komisija. Slovensko dobredelno društvo obhaja letos 70-letnico, saj je bil pripravljani sestanek 11. aprila, ustanovni občni zbor pa 14. aprila 1948. Prvi predsednik je bil Slavko Tuta, tajnik Jožko Gerdol, blagajnik pa Ignac Marc.

Danes je njegovo delovanje usmerjeno predvsem v pomoč in podporo šolski in študentski mladini. Sredstva, ki jih ima na razpolago, so, žal, omejena, zato pa se za pomoč zahvaljuje darovalcem in pa tistim podpornikom, ki namenjajo društvu 5 tisočink svojega davka na dohodke (davčna številka Slovenskega dobredelnega društva je 80011090323).

Dan slovenske kulture zavoda Stefan

Dinamično, izvorno in obenem tradicionalno Prešernovo proslavo so organizirali profesorji in dijaki Državnega izobraževalnega zavoda Jožefa Stefana v Trstu. V petek, 9. marca 2018, dopoldne so se na odru prenovljenega gledališča Basaglia v parku nekdanje umobolnice pri Sv. Ivanu dijaki resnično izkazali. Proslava je potekala ob klasični glasbi in gledališki ustvarjalnosti. Prvi del je bil izrazito tradicionalno obarvan s klasično glasbo in recitacijami, slišale so se melodije F. J. Haydna in izseki iz del Ivana Cankarja. Instrumentalnemu triu, ki so ga sestavljali Florjan Suppani in Maša Kocijančič (violini) ter Jan Kalc (flavta) je sledil brezhiben nastop mladega klavirskega virtuozna Martina Vertovca. Nato je prisotne pozdravil ravnatelj zavoda Stefan, dr. Primož Strani. Ravnatelj je izrazil veliko zadoščenje zaradi dijakov in profesorjev. Izjavil je, da je med sodelujočimi dijaki in profesorji zaznal veliko vnemo in navdušenje nad to proslavo. Sledil je pozdrav Marka Antoniča, predstavnika dijakov, ki je poudaril, da je Prešernova proslava pomemben trenutek za dijake, saj jih poveže s svetom umetnosti: "Zdi se, da je umetnost oddaljena od tehnologije in znanosti, vendar ugotavljam, da so vse človekove dejavnosti prepletane in povezane", je povedal.

Po uradnih pozdravih je zazvenela slovenska državna himna Zdravljica v izvedbi že omenjenega tria in ob klavirski spremljavi. V drugem delu proslave so dijaki ponudili pristno gledališko predstavo z naslovom Vrane. Izvirno besedilo je napisala prof. Vilma Purič, ki je podpisala tudi režijo uprizoritve. Osrednji protagonisti dramske igre so bili Nejc Kravos, Ivan Kralj in Aki Cavarra. Na odru in za kulisami pa je sodelovalo še veliko število dijakov. Protagonistke so bile vrane, ki v šoli ustvarjajo nemir. Vrane se nato same znajdejo v težavah, ko občinska uprava odredi, da jim bo namestila strupene vabe; na šoli pa se dogovorijo, da jih bodo ulovili v veliko kletko. Vrane nato odletijo proti jugu. Dijaki so za to priložnost sestavili tudi dekliški pevski zbor, ki je med igro ubrano zapel Cohenovo Hallelujah. Sporočilo gledališke igre je razpeto med dvema obličjema: gre za razmerje med središčem in obrobjem in za vprašanje o tem, koga družba postavlja na rob ter kako z robom manipulira.

Predstava je želela poudariti tudi, da se dijaki zavoda Stefan uspešno ukvarjajo z glasbo in ustvarjalnostjo ter z različnimi umetnostmi. Tudi scenografijo so pripravili dijaki skupaj s profesorjem Markom Verrijem. Med proslavo in pripravami je sodeloval tonski tehnik Davide Balbinoni, ki se je ukvarjal z montažo video posnetkov, ki so dajali gledališki uprizoritvi sodobnejši pristop. Dijaki vseh smeri in skoraj vseh razredov so prireditve organizirali v projektnem tednu od 19. do 23. februarja. Končni rezultat je bil zelo dober. Številno občinstvo, ki je do zadnjega sedeža napolnilo gledališče, je vse nastopajoče in organizatorje nagradilo s hvaležnim, toplim aplavzom. / Marko Manin

Baletni natečaj v Trziču Med finalisti tudi Thomas Peric

V soboto, 3., in nedeljo, 4. februarja, je potekal v občinskem gledališču v Trziču baletni natečaj CND (Confederacion National de Danse) Concours de Danse. Udeležilo se ga je veliko število plesalcev, okoli štiristo, ki so predstavili koreografije klasičnega baleta, modernega in hip-hop baleta. Žirija, ki so jo sestavljali Lorella Reboa, predsednica italijanskega baletnega združenja, Artemis Plađa de Pico, predsednica španskega baletnega združenja, in Zvon Strauss, predsednik francoskega baletnega združenja, je imela kar veliko dela, saj so bili baletniki na visoki ravni. Medna-

rodna žirija je najboljšim podelila priznanje 1er "Prix unanime", s soglasjem žirije, in 1er "Prix felicitacion du jurz", s čestitkami žirije. Dobitniki teh priznanj so si zagotovili zastopati Severno Italijo na finalnem tekmovanju v Luksemburgu. Že drugi si je to čast prislužil tudi Thomas Peric, dijak četrtega razreda znanstvenega liceja S. Gregorčič, ki balet redno trenira petkrat na teden in večkrat tudi v soboto in nedeljo na plesni šoli Cenacolo Arabesque v Ronkah. Zaplesal je koreografijo v modernem stilu Gone in zmagal v svoji kategoriji. Tako bo odpotoval v Luksemburg 3. in 4. novembra, kjer bo skupaj s soplesalko in sošolkolko Sereno Calligaris, ki je zmagala v kategoriji klasičnega baleta, nastopal v finalu.

Katja Ferletič

TAKI SMO (31)

Mary Poppins se vrača na velike ekrane

Čprav imamo vsi različne okuse glede filmov in televizijskih programov, imamo gotovo nekaj skupnega: vsem, otrokom in odraslim, je všeč lik Mary Poppins in veseli nas, da se bo najbolj priljubljena varuška vseh časov decembra vrnila v kinodvorane in ponovno zaživela v filmu Roba Marshalla. Tokrat ji bo posodila glas in obraz mlada igralka Emily Blunt, ki se je spominjamo v filmskih uspešnicah *My summer of love*, *The devil wears Prada* in *The girl on the train*. Z Bluntovo bo nastopila kopica znanih hollywoodskih zvezd, med katerimi bodo v stranskih vlogah igrali tudi Colin Firth, Angela Lansbury, Dick Van Dyke in Meryl Stre-

V vlogi Mary Poppins je leta 1964 igrala čudovita hollywoodska ikona Julie Andrews. Njeno resnično ime je Julia Elizabeth Wells, rodila se je v angleškem mestu Walton on Thames 1. oktobra 1935. Legenda pravi, da je njen oče prvič slišal mogočnost njenega neverjetnega vokalnega razpona (4 oktave), ko je Julie kričala za psi na dvorišču. Takoj se je zavedel, da ima pred sabo talent, zato sta z ženo že od začetka spodbujala hčerkino zanimanje za glasbo in gledališko nastopanje, tako da je že v najstniških letih igrala na broadwayskih odrih v pomembnih gledaliških produkcijah, kot so *The boy friend*, *My fair lady* in *Camelot*. V začetku šestdesetih let je bila Julie še nepoznana širokemu občinstvu, zato je producent Jack Warner za glavno vlogo v kinematografski verziji *My fair lady* izbral znano hollywoodsko zvezdo Audrey Hepburn, ki pa ni znala peti in so zato njen glas v pesmih filma presnemali s tistim poklicne pevke. Julie je bila zelo razočarana, nekaj mesecev kasneje pa ji je Walt Disney ponudil glavno vlogo v svojem novem filmu in z njo uspeh in slavo. Žal je ponudbo morala zavrniti, ker je bila noseča, Disney pa je bil potrpežljiv mož in ji je

ep. V Marshallovem filmu poteka zgodba v Londonu, v obdobju "velike depresije", ekonomske krize v tridesetih letih prejšnjega stoletja, torej 24 let po originalnem filmu. Michael Banks, ki je bil v prvi uspešnici otrok, je postal mož in dela na isti banki, na kateri je takrat delal njegov oče, sestra Jane pa sledi maminemu zgledu, ki je bila v prvem filmu aktivna sufražetka, in se bori za pravice delavcev. Ko se Michaelova družina najde v stiski, se Mary Poppins čudežno vrne: otrokom in odraslim pomaga, da postanejo kos težavam in da v njih ponovno zaživi veselje. Zgodba originalnega filma iz leta 1964, ki je postal pravi kult in osvojil pet oskarjev, z Julie Andrews v glavni vlogi in Dickom Van Dykeom v vlogi dimnikarja Berta, se pa razvija v obdobju tik pred prvo svetovno vojno. Gospa Banks je lik, ki predstavlja stanje, v katerem so živele ženske tistega časa - bori se namreč za enakopravnost in pravico do glasovanja, gospod Banks pa je tradicionalni model angleškega očeta - resen in oddaljen, prisoten le za strogo vzgojo otrok, a povsem odsoten s čustvenega vidika. Zakonca Banks nujno potrebuje pomoč, zato k njim kar z neba prileti posebna gospa. Anarhistka, feministka in revolucionarka Mary Poppins je močna in svobodna ženska, je simpatična, očarljiva in vsi jo imajo radi, saj ne skrbi samo za materialne potrebe otrok, ampak jih s seboj popelje v čisto poseben svet, v katerem se naučijo spoštovanja do vseh živih bitij. S svojimi čarodejnimi sposobnostmi lahko dolgočasna vsakodnevna opravila spremeni v fantastično dogodivščino.

obljubil, da jo bo počakal: leta 1964 se je sedemindvajsetletna Julie Andrews prvič prikazala na filmskem platnu v vlogi priljubljene leteče varuške, za to vlogo je zmagala Oscarja, Grammyja in Golden Globe. Med govorom ob podelitvi Zlatega globusa se je Julie ironično zahvalila Jacku Warnerju, saj je zato, ker jo je on zavrnil, dobila tako veliko priložnost. V šestdesetih letih je filmu *Mary Poppins* sledilo veliko drugih uspešnic, med katerimi muzikal *The sound of Music*, ki je še danes na tretjem mestu najbolj gledanih filmov vseh časov. Julie je postala ena izmed najbolj priljubljenih in najbolj plačanih hollywoodskih igralk. V sedemdesetih letih se je posvetila televizijskim nastopom in pisanju pravljic za otroke, leta 1982 pa je prišel čas za nov filmski uspeh: s filmom *Victor Victoria* v režiji svojega moža Blaka Edwardsa se je dokončno dvignila na Olimp filmskih zvezd. Kasneje, leta 1997, se je zaradi poškodbe na glasilkah, ki jo je utrpela med operacijo v grlu, morala odreči petju, nikakor pa ni opustila igranja: imela je pomembne vloge v različnih filmih za otroke in celo posodila svoj glas junakinjam v risankah *Shrek* in *Despicable Me*. Postala je tudi gledališka režiserka in televizijska producentka. Julie Andrews je veliko več kot samo igralka, je čudovita pevka, plesalka, avtorica in ikona stila. Čeprav tudi zanjo neizogibno minevalo leta, ima še vedno sposobnost očarati gledalce, vse, stare in nove oboževalce, in bo gotovo imela katerakoli mlada igralka zelo težko delo, ko bo skušala reinterpretirati njene vloge. Torej "novi" Mary Poppins lahko samo rečemo: kar "korajžno" naprej!

PRIMORSKI PRIIMKI (65)

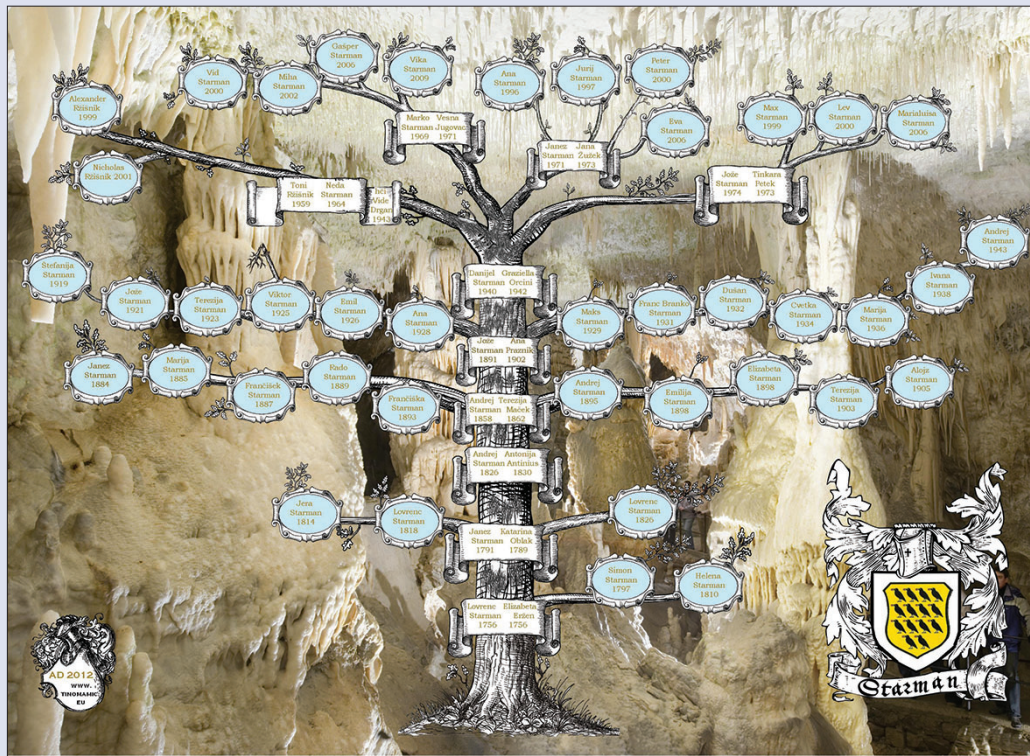
STARMAN

Priimek Starman najdemo v Slovenski Istri in na Gorenjskem. Na Primorsko je priimek prišel iz Gorenjske, tjakaj pa z Nemškega. Jezikoslovci za priimek Starman skupaj s Stantmanom iščejo zanimive razlage. Nastal naj bi zaradi zakupa posestva iz nemške besede Bestand, kar pomeni zakup oziroma najem. Priimek Starman najdemo po vsem svetu, največ pa jih je v Srednji Evropi. Priimek je znan tudi na Britanskem otočju. Verjetno gre za staroangleško besedo STERRE ali STARRE, ki pomeni zvezdo. Nadimek, ki je sčasoma postal priimek, so nadedli ljudem, ki so kakorkoli spominjali na zvezde. To je lahko bil sivolasec ali svetla osebnost. V osrednji Angliji se priimek prvič pojavi

mo obiskovalo nekaj tisoč turistov letno, zato so si omislili prvo podzemno jamsko železnico na svetu. Sin gostača se je naselil v Pivki in se družbeno povzpelo do položaja cerkvnika in posestnika (lastnika hiše). Poročil se je s Terezijo Maček, ki mu je rodila enajst otrok. Andrej Starman je s sinovoma Radom (Jakobom) in Franciškom odkrival nove predele Postojnske jame. Franciška je postal učitelj. Poznamo ga kot Frana Starmana, narodno zavednega učitelja, ki je v Orehku pomagal obuditi bralno društvo in postal njegov tajnik. Zaradi

Tino Mamić

Rodovnik istrskih Starmanov.

zapisan leta 878.

Malo manj verjetna, a ravno tako možna je tudi razlaga, da je priimek na Nemškem nastal iz nemške besede star, ki pomeni škorec. Na podlagi te hipoteze je bil zasnovan tudi novodobni grb družine Starman, ki ga je izdelal zgodovinar Tone Ravnikar. V Sloveniji živi 291 Starmanov. Največ na Gorenjskem (147) in v Ljubljani (87), na jugu Primorske pa jih je 29. Verjetno so si ti prav vsi v daljnem sorodu. Njihovi predniki so se selili iz Poljanske doline proti jugu, do Postojne, nato na Dolenjsko in šele po koncu druge svetovne vojne v Istro. Njihovega daljnega prednika, Lovrenca Starmana, smo našli v matičnih knjigah za Gorenjo vas v Poljanski dolini. Rodil se je okoli leta 1765 in se kot kovač naselil v Gorenji vasi, kjer si je z Elizabeto Eržen ustvaril družino. Od kod je Lovrenc Starman prišel, ni jasno. Verjetno iz bližine, saj najdemo Starmane tudi v bližnji okolici v 17. stoletju. Če je Lovrenc prišel s Sorškega polja oziroma iz Žabnice, kjer v 17. stoletju najdemo nekaj Lovrencov Starmanov, je še toliko bolj verjetno, da gre za nemške priseljence. Njegov sin Janez je ostal kovač, a se je preselil na Lajše. Imel je tri sinove, ki niso mogli vsi ostati doma. Najmlajši sin Andrej Starman (1826) je moral za hlapca in gostača. Poročil se je (1856) pri tridesetih, kar je bilo takrat razmeroma pozno, z dekle, Antonijo Antinus, ki je na Gorenjsko k družini v rejo prišla iz tržaške sirotišnice. V Bačnah, gorskem zaselku s petimi hišami, se jima je rodil Andrej (1858). Tudi on se je odpravil s trebuhom za kruhom na jug. Postojna je takrat postajala vse pomembnejše središče in postala vabljliva za priseljence. Železnica in Postojnska jama sta mali trg v pol stoletja spremenili v pravo mesto. V času Andrejevega prihoda v Postojno je ja-

kulturnega delovanja je moral v internacijo, nato pa se je pred pritiski umaknil v Jugoslavijo. Z ženo Ano Križaj sta v Polhovem Gradcu dobila sina Janeza, ki je postal slikar in likovni pedagog. Drugi Andrejev sin Rado je ob koncu prve svetovne

Novodobni grb rodbine Starman.

vojne postal borec za severno mejo v vojski generala Rudolfa Maistra, potem pa postal znani mariborski gostilničar. Slovenski narod mu je ob "abrahamu" posvetil cel članek. Tretji sin Jože se je izučil mizarstva, pa tudi klavirja. Tako kot trije bratje je bil po izbruhu prve svetovne vojne vpoklican v vojsko.

Po italijanski okupaciji se je italijanskemu ujetništvu izognil z umikom v Jugoslavijo. Odšel je k sestri v Gabrijele v bližini Sevnice. In tam spoznal svojo ljubezen. Ženin in nevesta sta dolgo in srečno živela. Njun trinajsti, predzadnji otrok je znani koprski odvetnik in poslanec prvega slovenskega parlamenta Danijel Starman (1940-2014), ki se je poročil z Graziello Orcini.

V slovenskem parlamentu pa najdemo leta 2004 še enega Starmana, Bojana (1950), ekonomista, državnega sekretarja in trikratnega župana v Žireh. Ne eden ne drugi nista vedela, da bi si bila kaj v sorodu. Prvi indic, da sta parlamentarca morebiti sorodnika, je bila geografska bližina. Drugi "sum" na sorodnost pa je poklic Bojanovega očeta, ki je bil kovač, ravno tako kot Danijelovi predniki. Raziskava je pokazala, da sta Danijel in Bojanov oče Alojz tretja bratranca. Njun skupni prednik je namreč Janez Starman, ki se je rodil natančno dve stoletji pred osamosvojitvijo Slovenije (1791), sin njunega prvega znanega prednika Lovrenca.

Da imajo Starmani politiko v genih, dokazujejo tudi potomci pokojnega Danijela. Njegov sin pravnik Marko Starman (1969) je bil v Janševi vladi državni sekretar, odvetnik Janez Starman (1971) pa je kandidiral na lokalnih volitvah. Danijel je imel še sina Jožeta in hčer Nedo, vseh vnukov pa kar 13.

Predporočni zapisnik Jožeta Starmana.

Parlamentarne volitve bodo verjetno v nedeljo, 10. junija

V Sloveniji vladavina političnih strank!

V Sloveniji se v ozračju in razmerah, ki sta jih ustvarili in omogočili osamosvojitve in demokracija, nadaljuje priprave na parlamentarne volitve. Med pomembnimi dogodki poudarjam, da je bil prejšnjo soboto v Mariboru volilni kongres Stranke modernega centra, največje koalicijske oziroma vladne stranke. Na njem so Mira Cerarja soglasno ponovno izvolili za predsednika in ga pooblastili, da bo Stranko modernega centra vodil na parlamentarnih volitvah. Predstavniki parlamentarnih strank so se medtem na posvetovanju pri državnem poglavarju Borutu Pahorju strinjali, da bodo volitve najbrž v nedeljo, 10. junija. Že zdaj, pred roki in postopki, ki jih določajo ustava, zakoni, poslovnik državnega zbora in predpisi izvršilne oblasti, so volitve postale največja aktualna tema v Sloveniji. Vlada sicer še vedno deluje in izvaja svoj mandat, vendar so ministri v njej bolj predstavniki in glasniki svojih političnih strank kot pa izvajalci programa in politike vladajoče koalicije. Politiki občasno govorijo zoper t. i. sovranski govor, vendar se ta načelna komunikacija v Sloveniji nadalje širi. Največji in najbolj pogosti tarči omenjenega sovranskega go-

vora sta Janez Janša, predsednik SDS, in kardinal Franc Rode. V obdobju pred volitvami se v politiki in javnosti sprašujejo, ali je Slovenija sploh država parlamentarne demokracije, kar ji določa in predpisuje ustava. Aktualne misli in mnenja o tej dilemi je v Ljubljanskem časniku Dnevnik razvil ekonomist Andrej Cetinski. Navaja, da je družbenoekonomski sistem v Sloveniji neoliberalni kapitalizem, ki je nasproten samoupravniemu socializmu, kakršnega so imeli in doživljali v prejšnji državi. O neoliberalnem kapitalizmu (njegov vzdevek je tudi socialistični kapitalizem) velja tudi, "da je slabo ocenjena njegova demokratičnost", saj smo dopustili, da se nam je parlamentarna demokracija v Sloveniji izrodila v "strankokracijo", to je v vladavino političnih strank. Ta skupne koristi družbe podreja interesom strank in njihovih podpornih omrežij, katerih motiv delovanja je predvsem bogatenje. Vse to so omejitve, ki močno otežujejo učinkovito upravljanje države, zaradi česar je najbolj prizadeto gospodarstvo, posredno pa tudi večina prebivalstva. Lani je sicer

Slovenija zaradi ugodnih tržnih razmer v tujini gospodarsko napredovala, pri čemer je za ta napredek zaslužna tudi vlada. Na-

Dr. Danijel Bešič Loredan

sploh pa se ne bi smeli podrediti usodi, ki jo ustvarja neoliberalni kapitalizem. Veliko bi si na primer lahko obetali, če bi na letošnjih volitvah imeli priložnost glasovati za vodjo politične stranke, ki je kot voditelj izkušena, močna in poštena oseba, skupnih interesov pa ni pripravljena podrežati koristim političnih elit in kapitala. A žal so obeti, da se

zgodijo, zelo skromni. Glede priprav na volitve navajam, da stranke levsredinske usmeritve sicer nastopajo ena zoper drugo, toda hkrati sporočajo, da bodo tudi v novem parlamentarnem mandatu obnovile koalicijo, ki bo enaka ali podobna sedanjosti. V vseh treh koalicijskih strankah bodo za nov mandat kandidirali skoraj vsi sedanji poslanci, ker so bili, po njihovem, prizadevni in uspešni v vladi ali državnem zboru. To naj bi doka-

slabo, toda poslanci zaradi bližnjega konca mandata niso mogli sprejeti obvezujočih sklepov. Ostale pa so aktualne ugotovitve slovenskega predsednika in poveljnika slovenskih obrambnih sil, Boruta Pahorja, izrečene na omenjenem izrednem zasedanju parlamenta, namreč, "da imamo poklicno vojsko, vendar je nepripravljena za vojne razmere. Moramo sprejeti nauk, da vojsko potrebujemo in da je življenjskega pomena za obrambo in varnost naše neodvisnosti. Sicer pa bo Slovenija morala posodobiti celoten obrambno varnostni sistem".

Za slovensko demokracijo, del politike in velik del t. i. navadne javnosti pa je spodbudno, da so voditelji strank desnega političnega tabora pokazali pripravljenost za odpravo ali zmanjšanje medsebojnih sporov in morda za oblikovanje koalicij. Takšna koalicija ali koalicije bi se na volitvah lahko uveljavile in morda celo zmagale. Volja po enotnosti v ciljih je očitno prevladala tudi pri tistih politikih, ki so prej zatrevali, da enotnost slovenske politične desnice ni mogoča, dokler bo stranko SDS vodil Janez Janša.

V politiki odmeva odločitev nekdanjega podpredsednika Socialno demokratične stranke, Janka Vebra, da ustanovi novo stranko z imenom Sloga. V njenem programu naj ne bi bilo politike, pač pa samo skrb za ohranitev držav-

nega premoženja, ki je po zatrevanju Janka Vebra last vseh Slovencev, ker so omenjeno gospodarstvo tudi ustvarili. K politični raznolikosti prispeva tudi Gibanje skupaj naprej, ki ga vodi dr. Danijel Bešič Loredan, specialist ortoped v Bolnišnici Valdoltra, ki pa občasno operira tudi v Splošni bolnišnici dr. Franca Derganca v Šempetru pri Novi Gorici. Gibanje zbira podpise za odstavevte ministrice za zdravje, Milojke Kolar Celarc, zaradi njene, kot pravijo, "popolne nesposobnosti". Podpisniki spletne peticije, ki jih je že skoraj 10.000, zahtevajo, "da se vsi postopki na ministrstvu za zdravje do volitve ustavijo in tam naj opravljajo samo tekoče posle. Vse, kar je Ministrstvo za zdravje v tem mandatu že ukrenilo, je dokazano škodljivo, saj zdravstvo tone vse globlje. Podpisniki peticije in njihovi privrženci se bodo v tem tednu zbrali na shodu v Ljubljani, uperjenem zoper ministrico. Premier Miro Cerar ministrice za zdravje še vedno povsem podpira in pravi, da njen odpoklic zdaj, pred skorajšnjimi volitvami, ne bi bil primeren in koristen.

Politična kronika beleži, da se nadaljuje stavka sindikatov javnega sektorja, v kateri pa sodelujejo tudi tisti uradniki in uslužbenci, ki imajo dobre ali celo visoke plače, kar služi predvsem interesom levo opredeljenih sindikalnih voditeljev. Predsednik stranke Desus, Karel Erjavec, pa je sporočil, da bo med kandidati te stranke za prihodnje poslance tudi legendarni pevec slovenske popevke, Lado Leskovar.

Matijan Drobež

Z 11. strani

Sodobna in klasična fotografija ...

Klasična in sodobna fotografija v Ljubljani

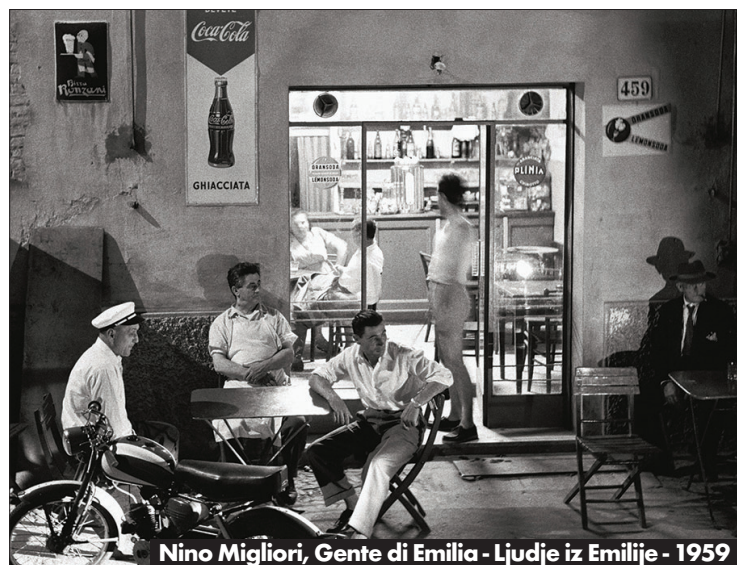
Še ves marec je odprta dvojna ljubljanska razstava o Neorealizmu v fotografiji, ki je nastala na osnovi sodelovanja javne in zasebne pobude. V Narodni galeriji je večja razstava **NEOREALIZEM. Nova podoba v Italiji, 1932-1960**, ki obsega preko 200 fotografij 72 umetnikov, med katerimi omenjamo nekatera

stične promenade ob Ljubljani, pa je osebna razstava **Nina Migliorija - Petdeseta**. Na obeh lokacijah imamo priložnost se seznaniti s pravo lekcijo sodobne zgodovine in estetike. Ni treba posebej predstavljati italijanskega neorealizma, ki je v sredini preteklega stoletja prešinil in zrevolucioniral razna kulturna področja od literature do filma, od gledališča in tiska do upodablajočih umetnosti

tečih menihov in skakalcev v vodo.

Kuratorica obeh razstav je **Enrica Vigano**. Razstava Nina Migliorija (s prostim vstopom) je nastala v sodelovanju s Fundacijo Nino Migliori. Umetnostni zgodovinar Arturo Carlo Quintavalle je v katalogu zapisal: "Migliori je odkril nov način fotografiranja, saj je združil filmski pristop, družbeno napetost časa, pomen in moč pripovedovanja skozi fotografijo s pomočjo izjemne domišljije in senzibilnosti". Pobudniki ljubljanskega gostovanja res bogate potujoče razstave so dr. **Barbara Jaki**, direktorica Narodne galerije, **Barbara Čeferin** in **Tina Buh** iz Galerije Fotografija, ob sodelovanju ustanove Admira Milano, Italijanskega inštituta za kulturo v Ljubljani in drugih partnerjev. Informacije o odprtju obeh razstav: ng-slo.si in galerijafotografija.si.

MIKE CRAWFORD / Nokturni-Nocturnes. Omenimo še, da je bil v Mali galeriji Cankarjevega doma do pred kratkim postavljen sugestiven izbor nočnih portretov mest. Angleški fotograf poustvarja in reproducira s posebnim poetičnim čutom meglena ozračja in zrnate nočne svetlobe, ki objemajo arhitektonske, človeške in naravne elemente, v nenavadni igri geometrij, odprtih in zaprtih urbanih prostorov. Njegove podobe so dostopne na spletni strani mike-crawford.co.uk in Cankarjevega doma cd-cc.si.

Nino Migliori, Gente di Emilia - Ljudje iz Emilije - 1959

bolj znana imena: Gianni Berengo Gardin, Piaggio Branzi, Mario De Biasi, Mario Dondero, Ugo Mulas, Federico Patellani, Fulvio Roiter, Chiara Samugheo, Tazio Secchiari, E. Sella, Arturo Zavattini. V zgornjih prostorih je še kakih 100 eksponatov v delu razstave, ki je namenjena filmu, plakati, reviji itd. V knjigarni / galeriji **Galerija fotografija** na Levstikovem trgu 7, na koncu turi-

in fotografije. Brez sramu in z neposrednostjo so prikazane vse črno-bele variante predvojnne in povojne revščine, ruševin in volje po obnovi, mladinske razposajenosti in zgaranih rudarjev, kmetov, dostojanstveni obrzi žena pred domačimi hišami in moških pred vaškimi gostilnami južne in severne Italije, tradicionalni verski obredi, poroke in politične demonstracije, igrivost le-

Kratke

Grad v Štanjelu je dočkal prenavo

Grad v Štanjelu na Krasu, ki je bil delno porušen in je zato žalostno sameval, je obnovljen. Med drugim so prenovili grajsko streho, novi so vsi stropi in tla v centralnem grajskem stolpu in levem kraku spodnjega palacija, vgradili so novo stavbno pohištvo in dogradili fasado, je za STA povedal župan Občine Komen Marko Bandelli.

Od zunaj je v celoti prenovljen tudi mansardni del gradu. Omenjena dela so spadala v sklop prve faze prenovne, zdaj pa bo na vrsti še druga. Zanj so že pridobili denar na razpisu Agrotur 2. Gre za razpis za kraški agroturizem v programu čezmejnega sodelovanja med Slovenijo in Italijo.

Skupaj sta prvi in drugi del obnove gradu vredna 560.000 evrov, letos pa bodo za obnovo namenili še 340.000 evrov občinskih in nepovratnih sredstev. "Prenova infrastrukture tega grajskega kompleksa je bila osnova za pripravo programov, ki jih bomo umestili v štanjelski grad. Mislim, da bi bilo neracionalno, če bi bilo obnovljeno le grajsko poslopje in ne bi imeli za to pripravljenih konkretnih programov in vsebin. Nobena kulturna dediščina ne more biti obnovljena tako, da je sama sebi namen", je poudaril komenski župan.

Zdaj so tako v pripravi načrti za ureditev notranjosti gradu. V okviru druge faze prenovne bodo med drugim v viteški dvorani zgradili enotke v velikosti 200 kvadratnih metrov, pozneje bodo v gradu vzpostavili tudi informativno točko Nature 2000.

V Štanjelu bodo v kratkem pridobili tudi vozilo kavalir, ki je že naročeno. Parkirišča za skupinske in individualne goste enega najstarejših naselij na Krasu bodo uredili ob magistralni cesti, s kavalirjem pa bodo ogled arhitekturnega bisera omogočili tudi težje mobilnim in starejšim ljudem.

V Občini Komen je v tem času v pripravi strategija za razvoj turizma. Po županovih besedah ima njihova občina največjo prihodnost prav v turizmu, zato bodo v prihodnje naredili več prav na tem področju. Kot je poudaril, je Štanjel eden od biserov državnega pomena, zato projekti, ki jih tam pripravlja občina, zanimajo tudi ministrstvo za gospodarstvo.

Delavnica iz elektronske mikroskopije v likovni umetnosti

V petek, 16. marec 2018, ob 14. uri bo v Centru za mikroskopijo in spektroskopijo v Raziskovalnem središču Univerze v Novi Gorici v Ajdovščini (Vipavska 11c) delavnica iz elektronske

mikroskopije v likovni umetnosti z raziskovalcem materialov dr. Mattio Fanettijem in umetnikoma Narviko Bovcon in Alešem Vaupotičem.

Ob kuratorski razstavi Futurologija - Kaj lahko umetnost jutri naredi za vas?, ki je na ogled v Mestni galeriji Nova Gorica, pripravljajo posebno delavnico iz elektronske mikroskopije v likovni umetnosti o temi Tehno-slike v likovni umetnosti z raziskovalcem materialov dr. Mattio Fanettijem in umetnikoma Narviko Bovcon in Alešem Vaupotičem, ki bo potekala v Centru za mikroskopijo in spektroskopijo v Raziskovalnem središču Univerze v Novi Gorici v Ajdovščini (Vipavska 11c).

Delavnica je del instalacije Narvike Bovcon in Aleša Vaupotiča, ki je predstavljena na omenjeni razstavi in prevprašuje odnos med umetniškim in znanstvenim raziskovanjem. Grafika z naslovom Bakrov klorid je nastala kot umetniško soočenje s svetom na skalah, ki so na meji vidnega, tudi manjše, kot je valovna dolžina svetlobe. Gre za umeten material, površino, ki jo v svojih raziskavah razvil raziskovalec s področja znanosti o materialih, umetnika pa sta kot od strani pogledala v kozmos mikro in nanometrov. Z likovnega vidika se razkrijejo pravilnosti, urejenosti, ali je sledijo množici majhnih variacij, kot v naravi, ko se rast v konkretnih pogojih ves čas spreminja, ne da bi se izgubile temeljne prepoznavne oblike. Ali je ta vizualna materija vizualno zanimiva ali je lepa? Jo je treba gledati ali je dovolj, da jo uporabljamo npr. v samočistilnih premazih oken in fasad? Ali je sploh vidna, saj ni vidna v mediju svetlobe? To so vprašanja, ki jih bodo zastavili in pokazali v konkretnem okolju, opazovanja vzorcev z dvema elektronskima mikroskopoma: vrstičnim in presevnim elektronskim mikroskopom, pri katerem so vidne celo razpostavitve atomov v kristalnih mrežah. Raziskovalec materialov dr. Mattia Fanetti z Univerze v Novi Gorici bo udeležencem predstavil delovanje mikroskopov, umetnika Narvika Bovcon in Aleša Vaupotič pa bosta predstavila umetniško raziskovanje sveta na nanorazsežnostih ob svojih grafikah in videih, vsi skupaj pa bodo pogledali postopek izvedbe t. i. "meritev", ko s pomočjo snopa elektronov nastane tehno-slika predmeta pod elektronskim mikroskopom.

Vabljeni v Središče za mikroskopijo in spektroskopijo Univerze v Novi Gorici v Ajdovščini. Zanimanim predlagajo, da se zaradi omejenega števila mest prijavijo na elektronski naslov Mestne galerije Nova Gorica mestnagalerija@kulturnidom-ng.si ali na naslov Fakultete za humanistiko Univerze v Novi Gorici, info. fh@ung.si.

NA BOŽJO POT ŠE MALO NAKROG (4)

Mariza Perat

Že kmalu po prikazovanju je ob kapelici, postavljeni na čast Božji Materi, začel izvirati studenec, katerega voda je ozdravila številne bolnike. Še danes ta studenec imenujejo "Studenec Marije Deviče".

Poleg že omenjenega prvega čudeža poročja zgodovina še o številnih drugih, dobro izpričanih in potrjenih čudežih, ki so se zgodili na priprošnje Naše Gospe v Guadalupi.

Leta 1544 je v mehiškem mestu razsajala kuga, zaradi katere je pomrlo na stotine oseb. Tamkajšnji frančiškani so takrat zbrali otroke, stare

od šest do sedem let, in z njimi v procesiji odšli h kapelici Naše Gospe Guadalupske, da bi Božjo Mater prosili za pomoč.

Kot poročajo, je kuga v kratkem času prenehala. Čez nekaj let, že po smrti Juana Diega leta 1548, istega leta je umrl tudi škof, msgr. Zumarraga, so zgradili novo, večjo kapelo, o kateri sodobniki pravijo, da je bila zelo lepa, čudovito okrašena in v kateri je za praznike "gorelo toliko srebrnih svetilk, kolikor je dni v letu".

Leta 1570 so španskemu kralju Filipu II. poslali posnetek Guadalupske Gospe. Poročajo, da je Andrea Doria, znani admiral, v bitki pri Lepantu 7. oktobra 1571 na vrata svoje kabine dal postaviti omenjeno podobo. Sv. Pij V. (1566-1572) je takrat litanijski dodal vzklik: "Pomoč kristjanov, prosi za nas"! Češčenje Guadalupske Matere Božje je bilo torej že takrat znano tudi v Evropi.

Leta 1622 so zgradili prvo večjo cerkev, posvečeno Guadalupski Gospe. Imenovali so jo "Svetišče Indijancev". Pozneje, 27. aprila 1709, so z velikimi slavnostmi odprli novo Marijino svetišče. Avgusta 1736 se je pojavila nova kužna nevarnost. Kot beremo v poročilih, je samo v glavnem mestu umrlo 40.000 oseb, v vsej Mehiki pa 700.000. V tej stiski se je prebivalstvo obrnilo h Guadalupski Božji Materi za pomoč in rešitev. Naslednje leto, dne 27. aprila, sta mehiški nadškof in podkralj Guadalupsko Gospo proglašila za zaščitnico mesta. Kot poročajo

Španski kralj Filip II.

Admiral Andrea Doria

Sv. Pij V.

prof. Claudio Perfetti, je kuga že istega dne začela pojemat. Dne 4. decembra 1746 je bila Naša Gospa Guadalupska proglašena za zaščitnico celotnega kraljestva.

PODOBA GUADALUPSKE MATERE BOŽJE

Omenjena podoba je že od vsega začetka vzbujala pozornost in zanimanje strokovnjakov in znanstvenikov, in to bodisi zaradi barv, ki jih z naravnega vidika ni mogoče razložiti, bodisi zaradi blaga samega, na katerega se je podoba vtisnila, bodisi tudi zaradi mnogih simbolov oziroma znakov, ki jih na njej vidimo.

Prva uganka, s katero so se morali znanstveniki soočiti, je bila tilma.

Ta je visoka 1,70 cm in široka 104 cm. Izdelana je iz grobega platna, kot je bilo to v navadi pri revnih Indijancih iz rodu Aztekov, medtem ko so plemiči in premožne osebe nosili bele plašče oziroma tilme, izdelane iz bombaža. Tilma se je zavezovala na ramenu.

Tilma Juana Diega sestavlja dve enaki polovici, prednja in zadnja, ki sta med seboj zašiti z izredno tenko bombažasto nitjo. Zanimivo pri tem je to, da se nit, ki veže obe polovici, ne dotika ne Marijinega obraza ne njenih rok.

Blago, iz katerega so bile izdelane tilme, kakršne so nosili Indijanci in torej tudi Juan Diego, je trajalo približno 20 let, nato so se njegove niti začele drobiti.

Tilma Juana Diega pa je še danes, po skoraj 500 letih, vedno enaka in ni nikjer opaziti najmanjše poškodbe ali razpadanja tkanine. To je tem bolj nerazumljivo, ker je mesto Mexico zelo vlažno, prav tako tudi okolica, tudi zato, ker je tu mnogo solitra.

/ dalje

Zdravila za sladkorno bolezen prejema skoraj 110.000 Slovencev

Število sladkornih bolnikov skokovito raste

Sladkorna bolezen je ena najpogostejših kroničnih nenalezljivih bolezni, v Sloveniji zdravila za to bolezen prejema okoli 108.600 ljudi. Število bolnikov s sladkorno boleznijo skokovito narašča, zlasti na račun slabega življenjskega sloga. Svetovni dan sladkorne bolezni se osredotoča na to bolezen in ženske.

Vsako leto ob svetovnem dnevu sladkorne bolezni želijo zdravstvene organizacije opozoriti na pomen dostopa do osnovnih zdravil za vse ženske s sladkorno boleznijo, pomen izobraženosti bolnic za obvladovanje bolezni in dostopa do informacij za optimalno zdravljenje sladkorne bolezni.

Na svetu živi več kot 199 milijonov žensk s sladkorno boleznijo. Po predvidevanjih Svetovne zdravstvene organizacije bo do leta 2040 ta številka narasla na 313 milijonov. Sladkorna bolezen je deveti

najpogostejši vzrok smrti žensk po svetu, zaradi tega vsako leto umre 2,1 milijona žensk.

Dve od petih žensk (60 milijonov na svetu) imata sladkorno bolezen v reproduktivnem obdobju življenja. Sladkorne bolnice imajo večje težave s spočetjem otroka in lahko imajo tudi slabše izide nosečnosti. Približno eden

sladkorne bolezni, pravočasnem odkritju in zdravljenju bolezni, po svetu, tudi v Sloveniji, so potekale razne akcije. Sladkorna bolezen je bila tudi tema družbeno odgovornega natečaja Plaktivat. Na natečaj je bilo v lanskem novembru prijavljeno rekordno število del (161) in prijaviteljev (101). Od tega jih je bilo 31

od sedmih otrok pa se rodi materi z nosečniško sladkorno boleznijo. Ta lahko vodi v povišan krvni tlak, prekomerno težo in velikost otroka ob rojstvu in težak porod. Veliko žensk z nosečniško sladkorno boleznijo pa pozneje v življenju dobi sladkorno bolezen tipa 2. Da bi ozavestili prebivalce o pomenu preprečevanja

iz Slovenije ter kar 70 iz tujine, s čimer je projekt krepko prerasel lokalne okvire. Strokovna komisija je nagradila mestni plakat za naslovom Sladka grožnja, katerega avtorji so Ciril Trček, Maruša Lekše, Zala Sajko iz agencije LunaTBWA. Zmagovalca natečaja so predstavili s pomočjo igralca Gojmirja Lešnjaka Gojca.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (190)

Diabetes tipa 2 v naturopatiji (4)

Dokazano je že, da kdor pogosto uživa živila, ki imajo visok glikemični indeks, ima veliko več možnosti, da zboli za diabetesom tipa II., da bo trpel prej za srčna obolenja ali da bo zbolel za rakom. Infarkt je tesno povezan z nepravilno prehrano, ki je vezana na prevelik vnos sladkorjev v telo. Obilne večerje s polno hrano in sladkorja nas dejansko postarajo! Ko govorimo o kraljevskem zajtrku in siromašni večerji, mislimo prav na omenjena dejstva, nanašamo se na presnovo sladkorjev in delovanje avtonom-

Emocionalno je diabetes vezan na blokado tretje čakre, to je blokada ljubezni do samega sebe. Po tradicionalni kitajski medicini vemo, da je podorgan slinavke, ki ureja inzulinska nihanja v telesu, želodec. Skozi želodec sprejemamo hrano v telo, jo predelamo in jo asimiliramo. Isto se dogaja z našimi čustvi, ko neke osebe ne "prebavljamo" ali pa moramo "pogoltniti" določeno situacijo. Zunanji svet prihaja v naše telo skozi želodec in določeno situacijo, tudi če nam ni všeč, moramo sprejeti, predelati in potlačiti globoko vase, tudi če nam nikakor ne ugaja.

nega živčnega sistema in hitrost presnove. Hrana, ki energetsko šibi vranico: banana, krompir, koruza, pšenica, paradižnik, kaki, buča, mlečni izdelki.

Morfološka oblika človeka z vranico v defici-tu

Iz knjige Naturopatski priročnik za samopomoč.

Emocionalni del

luje na tretji čakri in odpravi ves občutek krivde po nekrem iz telesa! S hrano se pa vsekakor vse začne, če otrok ne uživa vsak dan sveže zelenjave, mu tudi Bachove cvetne esence ne bodo pomagale. Vsak dan se lahko odločimo, ali hranimo bolezen ali zdravje!

/ konec
www.saeka.siNOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Francka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail zadruga.gm@gmail.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To število smo poslali v tisk v torek, 13. marca 2018, ob 13. uri

Trpko občutje v pričakovanju pomladi

Pozimi pa rožice ne cveto

Na tisto ljudsko o rožicah, ki pozimi ne cveto, sem se spomnila danes, prvega marca, ko sem obrnila stran na enem izmed stenskih koledarjev. Prav težko mi je bilo, ko sem videla, da je na sliki cvetoča češnja. Pogledala sem skozi okno, pa je ravno začelo naletavati, burja se je igrala s snežinkami in jih v norem, prepozmem, meni tako nadležnem plesu nosila preko vinogradov na vrt. In v daljavi Korada, ovita v megleni metež in belino, ki je ni bila deležna niti ob novem letu. Belo črni okvir prvega dne meteorološke pomladi. Tiste, ki jo tako močno pričakujemo in je letos ni, niti za pokušno.

Rože. Cvetje. Barve in vonjave. To so simboli pomladi. Rože pričakujemo vsi, nestrpno, da nam pobarvajo vsakdan. In sivino, ki se je je nabralo toliko, da se je z njo prepojilo srce in jo čutimo v udih in mislih. Radi bi zadihali v sonce, v nebo. A še vedno sneži. In ne kaže, da bo sploh nehalo. Ko gledam debelo snežno odejo, ki teži svetu, nam, drevesom in zemlji, se sprašujem, kje so zdaj črni telohi, tisti, ki v gorah, med smrekami, najprej pomežiknejo soncu. Tisti

ponosni telohi, ki kraljujejo sredi snežnih zaplat. In sem jim sploh ne da čakati, da bi sneg v celoti skopnel. Prelepi so, prežlahтни. Menda so edini cvet, ki traja od zime do pozne pomladi in počasi celo spreminjajo barvo. Od snežno bele do roza in zelene. Kot bi se prilagajal travnikom, na katerih sneg počasi kopni in ki počasi, čisto počasi, zelenijo. Črni teloh živi, da pričaka prve tople žarke, in preden usahne, zasluži poletje, ki ga ne bo doživel. Snežna roža, kraljica gor. Lepotica, ki ji ni para in se težko udomači na naših vrtovih. Predivna je, preveč vajena višin in svobode. Ko jo ujameš v lonček ali posadiš na gredici, počasi veni, dokler ne usahne. So pač rože, ki ljubijo prostranstva. Tako zelo, da ne morejo živeti, če se počutijo utesnjene. Podobne so nam. Meni.

Skoraj ne poznam človeka, ki ne bi imel rad cvetja. In ni ga leta, ni je pomladi, da se pisanih barv ne bi vsi veselili. Bela je prva, saj črni teloh ni edini, ki zacveti v snegu. Zvončki so tisti, ki so nam najbližje. Pisani na kožo otrok, ki jih nabirajo leto za letom. Prvi zvončki kot simbol začetka, upanja, svetlobe. Kako jih

pričakujemo vsi že v začetku januarja. Veliko ljudi jih nabira skozi vse življenje. In se s šopkom v rokah vračajo v otroštvo. Pomlad za pomladjo. Enostavno ne morejo brez šopka. Nežnega, belega. Včasih so zvončke prodajali po mestnih ulicah. Vedno sem se ozirala za cvetkami, ki mi jih mama ni hotela kupiti. Bog ve, ali se tudi danes, ko se nam veliko bolj mudi in so mestne ulice polne prometa in samote, še najde kak starček, ki jih za vogalom prodaja. Zvončke. Pomlad. Sama zvončke nabiram le poredkoma. Morda v tistih pomladih, ko jih nujno potrebujem, da preženem mraz in sivino. Da prinesem na mizo upanje na poletje. Moj letni čas. Če le morem, pa jih pustim, da rastejo. Zunaj. Ker mi je tako težko, ko doma vidim, da že po dnevu, dveh ovonijo. Letos mi je bilo še posebno hudo, ker jih je mraz pomoril po bregovih. Temperatura se je spustila globoko pod ledišče, preveč za nežne rože, pa čeprav so zvončki rojeni za to, da kljubujejo zadnjim zimskim odtenkom. Tokrat pa je bil februar vendarle

jo. Žejni smo je. In največkrat jo najdemo v majcenih, drobcenih stvareh. Da nam potem spet spolzi iz rok. Ovene kot cvetje. Ker je lepota tako krhka. In je največkrat minljiva.

Rože. Barve, nežnost, igra, drobceni odtenki. Lepota. Večno hrepenenje. Lepota preprostosti. Brez nje ne znamo živeti. Iščemo jo, lovimo v objektivu, o njej pišemo in pripovedujemo. In se leto za letom veselimo čudeža. Vsi, kajti nihče ne more mimo barv in nežnosti. Rože pa so namenjene vsem. Ni

ga človeka, ki bi hote poteptal cvet. To je lepota, ki polni obzorja. Univerzalna. Rože cvetijo za vse nas. Cvetijo zastonj. Cvetijo samo zaradi pomladi in slutnje poletja. Da nam ukradejo nasmeš, besedo, pogled. In da ob njih pozabljam. In upamo.

Ko odcveti žafran, se začne velika simfonija pomladi. Vrtovi, travniki in pobočja prekipevajo v barvah. Vse več jih je, tja do začetka poletja. Do junija, ki je meni najlepši mesec. Pravilni mesec, ki nas vara z upanjem, da je poletje večno. In da rože ne bodo nikoli ovenele. Da bo življenje en sam cvet. Leto za letom, junij za junijem, pozabljam, da gre samo za prevaro, da je resnica povsem drugačna. Da so trenutki popolnosti samo bežna slutnja. In da se bodo barve neke in nekoč spremenile v črno-belo resnico. Ker lepota ni večna. In ker pozimi rožice ne cveto.

Suzi Pertot

V tržaški stolnici Katedra sv. Justa Kard. Ernest Simoni, neomajen pričevalec vere

Albanski kardinal Ernest Simoni, ki bo oktobra letos apraznoval 90. rojstni dan, je bil tokratni gost postne Katedre sv. Justa v tržaški stolnici. Letošnja druga Katedra sv. Justa je bila v sredo, 7. marca, pod naslovom *Čas pričevalcev*. Tokratni gost, visoki cerkveni dostojanstvenik, je nedvomno vzor pričevalca krščanske vere v zelo hudih okoliščinah.

z msgr. Crepaldijem delil svojo življenjsko zgodbo s prisotnimi v tržaški stolnici. Msgr. Ernest Simoni se je rodil 18. oktobra leta 1928 v okolici albanskega mesta Skadar. Leta 1956 je bil posvečen v duhovnika, ko je državo vodila komunistična diktatura Enverja Hoxe. Simonija so aretirali 24. decembra 1963 takoj po polnočnici. Tudi v ječi je vztrajal s svojim poslan-

vraštva in zahrbtnosti. V mračnih letih komunizma je kardinal prestal strahovita mučenja. Tehtal je le 40 kilogramov in prepričani so bili, da bo umrl. Takratne albanske oblasti so ga okrivile tudi, da je daroval besedno in evharistično bogoslužje v spomin na umorjenega predsednika Združenih držav Johna Kennedyja in da je opravljal eksorcizem.

Kardinal Simoni je povedal, da kljub visoki starosti vedno z veseljem sprejema vabila s celega sveta, da lahko raznaša božjo besedo in sporočilo svojega trpljenja. Prepričan je, da je potrebno ljudi približati Jezusu, predvsem mlade in tiste, ki ne verujejo. Osvetlil je smisel molitve, posebno rožnega venca, in evharistije.

Nadžkof Crepaldi je dejal, da je med njegovim službovanjem prišlo že več kardinalov v Trst, vendarle je Ernest Simoni do zdaj edini, ki je takoj po prihodu v mesto vprašal, kje lahko opravi sv. mašo. Msgr. Crepaldi se je med srečanjem spominjal potovanja, ki jih je opravil v Albaniji med obdobjem režima in po razpadu komunizma. Povedal je, da je zdaj Tirana prerojeno mesto. Zgodba Ernesta Simonija je zelo presunila svetega očeta Frančiška, ko je ta 21. septembra 2014 obiskal Tirano. Simonijevu pripovedovanje je papeža Frančiška spravilo do solz.

Papež Frančišek ga je na konzistoriju kardinalov 19. novembra 2016 ustoličil za kardinala. Sveti oče mu je predal diakonijo cerkve S. Maria della Scala v Rimu; pred njim je to funkcijo opravljal že omenjeni kardinal Van Thuan. Kardinal Simoni je prepričan, da je potrebno in nujno moliti in delati za mir, zato da se vsi pobotamo med seboj, saj smo vsi bratje. Pričevanje kardinala Ernesta Simonija je zbrano spremljala velika množica poslušalcev, ki je napolnila stolnico sv. Justa.

Marko Manin

Foto damj@

Srečanje je uvedel glasbeni preludij stolnega organista Roberta Cossija, ki je na mogočnih Mascionijevih orglah izvedel Brahmsovo priredbo *O Gott, du frommer Gott*.

Večer je vodil tržaški škof msgr. Crepaldi, ki je v uvodu izpostavil, da opaža nekatere sličnosti med kardinalom Simonijem in že pokojnim vietnamskim škofom, kardinalom Van Thuanom. Oba sta namreč doživela represijo komunističnih režimov. Kljub hudim preizkušnjam pa sta zaradi vere v Kristusa zmogla ohraniti mir v srcu in odpustiti svojim mučiteljem.

Kardinal Ernest Simoni je pod ateističnim režimom prestal grozo nasilja; danes pa je njegovo poslanstvo vedno enako: vsem želi dati Jezusovo ljubezen. Albanski kardinal je v pogovoru

stvom in skrivoma postal duhovni oče in oporna točka mnogih jetnikov.

Povedal je, da je tajno vsak dan obhajal mašno daritev. Vino in hostije je pripravljal sam. Obsoben je bil na smrt, a so mu potem kazni spremenili in izrekli enotno kazen 28 let zaporu; 12 let je delal na prisilnem delu v rudnikih. Leta 1981 mu je režim dovolil, da živi v na pol svobodi s statusom "sovražnik naroda"; delati pa je moral v umazanih odtočnih kanalih Skadarja. Kljub preganjanju je na skrivaj opravljal svoje duhovniško poslanstvo do propada diktature. Po koncu komunistične diktature na Kosovu leta 1990 je nadaljeval duhovniško službo kot ponižni duhovnik ob odpuščanju in spravi po vaseh, kjer je prejel duh so-

Zamejsko prvenstvo Praznik naše 'smučarije'

Smučarska sezona je pri kraju, tako za poklicne tekmovalce kot tudi za naša amaterska društva. V nedeljo bo v Kranjski Gori, v soorganizaciji novogoriškega smučarskega društva, še tradicionalno čez-

organizacijski stroj Smučarskega kluba Devin, ki je prevzel režijo zamejskega smučarskega prvenstva za 36. Pokal ZSSDI, minulo nedeljo, teden prej pa je uresničil tudi jubilejni 30. Pokal prijateljstva treh dežel. Obe

mejno goriško prvenstvo, veljavno tudi za pokrajinski naslov v Gorici. Zaradi slabe vremenske napovedi so ga preložili za teden dni. Za nami pa so tekme Primorskega smučarskega pokala in ostala rekreativna tekmovalna, ki jih za promocijo smučanja pri nas prireja slovenski klubi v Italiji. Letos je bil utrip – ob ugodnih snežnih razmerah skozi vso sezono – dokaj živahen, zdaj pa je čas obračunov. O tekmovalni plati in nastopih prve violine zamejskega smučanja Katrin Don kdaj drugič, tokrat podrobneje o številnih praznikih na snegu, ki so se zvrstili v februarju in marcu. Najbolj obremenjen je bil letos

tekmovanji sta bili v kraju Forni di Sopra, ki je zadnja leta postojanka naše 'smučarije'. Pokal prijateljstva ostaja v koledarju kot pomemben pomnik o podiranju mej pred nekaj desetlet-

ji, letos je bila sicer prisotnost smučark in smučarjev iz Avstrije in Slovenije dokaj skromna. Istega dne pa so v Forniju priredili tudi Kekca na smučeh, ki je skupaj s februarско Skokico na snegu zelo priljubljen dogodek za najmlajše ob koncu tečajev smučarskih šol naših dežel.

Poglavje zase pa je zamejsko prvenstvo, ki vsakič angažira vse klube za društveno lestvico. Letos so se ga udeležili prav vsi, Brdina, Devin, Mladina, SPDG, SPDT in Planinska družina Benečije. Članska prvaka sta postala Vesna Bizjak, iz kriškega Športnega društva Mladina, in Mattia Del Latte, tekmovalac Smučarskega kluba Devin. Nova mladinska prvaka pa sta smučarja SK Devin Caterina Sinigoi in Nikola Kerpan, Del Latte in Sinigoieva sta bila najhitrejša v absolutnem merilu. Na društveni lestvici, članski in mladinski, je največ točk zbral Devin. V nedeljo so tekmovali v dežju, vpisanih je bilo tako malo manj tekmovalk in tekmovalcev, skupno 80. V soboto pa so številni smučarji naših klubov nastopili tudi na tržaškem pokrajinskem prvenstvu v Sappadi.

HC

S 3. strani

“Brez Slovence ...”

V Kataloniji bo drugi del vlade, ki bo skrbel za delovanje šolstva, zdravstva, prometa in javne uprave. Postopki tečejo naprej, govori se namreč že, da bi utrdili bazo za svobodno Katalonijo in bi leta 2022 pripravili nov referendum, pripravili tako, da bi bil legitimen. Sprožili so tudi postopek, da se v OZN obtoži Španija, ker ne spoštuje konvencije o samoodločbi narodov. Mislim, da bo Katalonija slej ko prej postala samostojna država, mogoče v okviru neke konfederacije, v Španiji bo prišlo do nekih sprememb, saj sta tu še Baskija, Valencija, Balearski otoki, Galicija, vse to vre, ustroj Španije se bo lahko spremenil. Kakorkoli, tako stanje, kot je zdaj v Španiji, ne more biti v nedogled. Tretji problem je najhujši, saj gre za ljudi, za odnose med ljudmi. V Katalonijo hodim že desetletja, Katalonco poznam, eni so govorili špansko, drugi katalonško, med seboj pa so se pogovarjali, med njimi ni bilo nikdar napetosti, ni bilo delitev, prav gotovo ne sovraštva. Rajoy je vnesel v Katalonijo sovraštvo. Naščuval je špansko govoreče ljudi proti Katalon-

Foto dd

cem in Katalonci so se seveda branili. Zdaj se dogaja vse bolj pogosto, da se ljudje med seboj ne pozdravljajo, ne pogovarjajo, v družbi prihaja do razkola. Ta problem smo imeli po vojni mi v Trstu in za rešitev smo potrebovali tri generacije.

Še vprašanje za milijon dolarjev: kako si predstavljate novo italijansko vlado?

Če imaš ti milijon dolarjev, je to vprašanje za dva milijona dolarjev... Italija je posebna država. Neko rešitev bodo našli. Ljudje, ki so zdaj izvoljeni, bodo 23. marca prvič zasedali, nekaj dni prej bodo podpisovali dokumente v parlamentu in senatu in videli, da bodo prejeli 12, 13, 15 tisoč evrov plače na mesec, in verjemi, da ne bodo hoteli takoj na nove volitve. Berlusconi pravi,

da bo poiskal odgovorne poslane, ki bodo podprli novo vlado. Mislim, da bodo našli kako inteligentno rešitev, če se bo Gibanje petih zvezd odločilo, da ne bo vztrajalo pri Di Maiu, ampak bodo sprejeli kako rešitev predsednika Mattarella. Predsednik Sergio Mattarella je zelo resen človek in zelo sposoben politik. Mislim, da se Italija lahko pohvali s tako izbiro predsednika republike. Oblikovana bo neka vlada, kakšna, nimam pojma, v roku treh, štirih, petih mesecev. Nemčija je že šest mesecev brez vlade, Belgija je bila več kot leto dni brez vlade, pa se nič ni zgodilo, Španija je bila brez vlade več kot leto dni in se tudi nič ni zgodilo. Mislim, da bo do poletja oblikovana neka vlada, ki morda ne bo trdna, morda bo tudi neko skrpučalo, ampak italijanska politika je iznajdljiva, saj pravijo, da je politika umetnost možnega. Neko možnost bodo

gotovo našli!

Ko smo se Bojanu Brezigarju zahvaljevali za pogovor, je na svojem telefonu videl, da je iz Katalonije med slabo uro trajajočem pogovoru prejel dva zapisa, mimogrede nam je tudi povedal, da se je naučil katalonščine “po sili razmer”, prav tako pa je povedal, da bo v kratkem izšla njegova dopolnjena knjiga o Kataloniji v katalonskem jeziku.

Dan žena v Benečiji

V središču pozornosti je bil ženski svet

Benečani so tudi letos za 8. marec, dan žena, pripravili pester in razvejen program. Že v četrtek, 8. marca, je v prostorih Slovenskega kulturnega doma v Špetru potekala prireditev v spomin na Bruno Dorbolo, ki je bila med drugim ustanoviteljica in dolgoletna predsednica Zveze beneških žena. Donatella Ruttar, Živa Gruden in Iole Namor so prisotne spomnile na njeno vsestransko bogato delovanje in prizadevanje za razvoj beneške rodne zemlje ter za priznanje pomembne vloge, ki so jo v teh krajih nekoč in danes igrale pogumne beneške žene. Med prireditvijo so občinstvu predstavile knjigo Tala je naša zemlja an mi smo nje sinuovi, v kateri so zbrane poezije, članki, novele, razmišljanja in gledališka besedila, ki jih je napisala Bruna Dorbolo. Knjigo je po avtoričini smrti lani izdalo Kulturno društvo Ivan Trinko. Glavna akterka Bruninega pestrega in razvejenega literarnega opusa je vedno in vsekakor beneška žena, ki kljub nenaklonjenemu vsakdanu ter majhnim in velikim zaprekam nikoli ne izgubi radoživosti, vztrajnosti in poguma. V nedeljo, 11. marca, je, tako

kot že nekaj let zapored, Beneško gledališče predstavilo novo komedijo o temi ženskega vsakdana. Občinstvo je do zadnjega sedeža napolnilo večnamensko dvorano v Špetru, komedija Ojceta ne bo (Ohceti ne bo), pa je požela številne aplavze, smeh in nav-

smin Kovic, ki tokrat prvič sodeluje z Beneškim gledališčem. Tako izpovedim Brune Dorbolo kot junakinjam igre Ojceta ne bo sta skupna neuklonljiv ženski humor in trdoživost, s katerima si neuklonljive junakinje pomagajo pri premagovanju težkega žen-

Foto Walter Bastiani

dušenje. Še enkrat so bile odrske protagonistke ženske s svojimi problemi, dvomi, sanjami in seveda jezo na moški svet. Zgodbo o ženski, ki odkrito odkloni poroko in zbeži pred njo, da bi ubranila svojo svobodo, so odlično odigrale Anita in Graziella Tomasetig, Anna Iussa, Carla Loszsch, Ljuba Crainich in Breda Berginc, ki so s svojim spontanim humorjem in zares doživetim nastopom odlično izpeljale krstno uprizoritev predstave. Za režijo je poskrbela mlada Ja-

skega vsakdana. Naj povemo še, da je bila minuli konec tedna v Dugah, in sicer na turistični kmetiji La casa delle Rondini, tudi letna seja Kulturnega društva Rečan Aldo Klodič. Po odobritvi proračuna in predračuna za prihodnje leto so si člani lahko ogledali in spoznali novo društveno spletno stran, ki zaobjema pravzaprav celotno zgodovino in delovanje društva. Sledili sta večerja in zabava ob petju in glasbi.

Suzi Pertot

(Zapiski s kongresa)

Boris Pahor: Montserrat kot domovina (8)

Pisatelj Boris Pahor nam je v dneh, ko smo pričeli nenasilnemu in pravičnemu boju Kataloncev za svojo narodno avtonomijo, ponudil v objavo svoj zapis, ki je izšel leta 1978 v številki 3-4 tržaške revije Zaliv. Pisatelj smo iskreno hvaležni, pričujoči zapis pa je še en dokaz o tem, kako se je Boris Pahor od nekdaj zavzemal za ohranjanje narodne slovenske identitete, a prav tako tudi drugih narodnih manjšin.

Ured. V palači dels Congressos so od včeraj na delu komisije. Pridružil sem se tisti, ki razpravlja o dokončni obliki Listine o pravicah manjšin. V Chatillonu smo pred dvema letoma že dopolnjevali starejši koncept; takrat je sodeloval prof. Guy Heraud, zdaj pa je v komisiji dr. T. Veiter. Vendar imam vtis, da se nekateri člani spuščajo v neekonomično razpredanje misli, navajajo Platona, namesto da bi jasno izoblikovali svoje predloge. Všeč pa mi je trezna intervencija prof. Texiera o znanstveni potrditvi bistvene vloge materinega jezika pri zdravem psihološkem razvoju otroka. Zmeraj bolj se mi zdi, da je Texier zame novo odkritje, čeprav ni prvič v naši sredi; njegova zamisljena in hkrati pričujoča zbravnost je na poseben način prilivna in pomirjujoča. Pozdravili smo prihod enega izmed dotlej odsotnih podpred-

sednikov. Ismet Cheriff Vanly. Kurd je.

Pred leti je malo manjkalo, da nam ga ni vzel atentat; a revolverski strel v glavo na srečo niso bili smrtni, pa tudi drugače niso prizadeli vitalnih organov. Sposobnemu predstavniku razčetrnega (v resnici razpeterenega) naroda smo poklonili dolg aplavz. Pomenek z Jordijem. Zares namerava odstopiti, pri tem upa, da bo Tavro Burat začasno sprejel tajniško mesto. Tavro pa ga odklanja, to vem, ker ima doma zadosti dela kot šolnik, občinski svetovalec socialistične stranke, urednik, organizator itd. Tako smo v škripcih; a čudim se, kako da se Jordi ne potruži, da bi nam predložil kakšnega namestnika, ki bi ga bil voljan zamenjati. Predlaga pa, da bi dali na glasovanje kandidaturu kritika Joana Triaduja kot novega predsednika. Proti imenovanju okciantskega književnika Roberta Lafonta da se je izreklo nemalo Provansalcev, ki vidijo v Lafontu nasprotnika provansalskega jezikovnega pluralizma. Na pripravljani seji novembra v Lyonu pa smo vendar bili za Lafonta; tudi pisal sem mu v tem smislu. Ne

vem, ali je stališče provansalskih kulturnikov pravilno, saj je poenotenje jezika eden izmed prvih pogojev za uveljavitev narodnega osebka. Zadovoljen pa da je, pravi Jordi, zavoljo pogovora z opazovalcem iz Slovenije. V nevezanem razgovoru z Jožetom Hartmanom da je prišlo do odkrite izmenjave misli, in vse kaže, da bo matica поблиže spremljala delovanje združenja, ki se že dolgo bije za pravice slovenskih ljudi na Koroskem in v Italiji. Obenem s to spodbudno vestjo pa mi Jordi posreduje tudi izjavo tržaškega pesnika.

“Pravi, da si postal desničar!” “Ni res”, sem se uprl, “tega ni mogel reči”. “Jaz ne lažem!” je odločno poudaril. In tako imam kongresni priložek v tem barcelonskem

ozračju, ki se iz diktature rešuje v zdrav pluralizem, medtem ko pri nas pesniki, ki naj bi peli o vstajenju po fašistični nesvobodi, označujejo za desničarja pisatelja, ki v imenu svobode zagovarja spoštovanje človečanskih pravic tudi s strani tistih, ki se imajo za socialiste! To pa mi potrjuje pravilnost ugotovitve, da je zdaj kulturni človek pri nas dosti manj kot v preteklosti zmožen prerasti politični kurz in konjunkturne premike. Verjetno je bil odklon tuje oblasti lažji kot odklon domače; vsekakor pa bi v duhovnem svetu neka merska enota ne smela biti raztegljiva po želji.

24. julija popoldne

Ko smo opoldne odšli, nas je na Španskem trgu preganjala vročina. Zatekel sem se v delavsko menzo tam v bližini, da sem se zatem čimprej odpeljal v pristanišče. Da, kupil sem si vozovnico za v Genovo. Doma sem bil

odločil, da obiščem Valencio, Tarragono, Balearske otoke. Zdjaj pa mi je samo do tega, da srečno končamo kongres. Čutim kakor nenavadno nasičenost vsega, kar me raztesa. Verjetno se mi tudi zdaj dogaja to, kar sem že nekajkrat doživljal: komaj tedaj, ko bom kaj pomembnega doprinesel v osebni sferi, bom zaslužil pravi okus eksotičnega. V dvorani se je popoldne razvnela vroča debata zavoljo poročila komisije, ki je obravnavala položaj Kurdov. Narod, ki je razkoložan na pet držav - Sirijo, Irak, Turčijo, Iran in SSSR -, je, razen v Sovjetski zvezi, podvržen hudim etnocidnim poskusom, mednarodna javnost pa zelo le nobno prisluhne protestnim izjavam. Pri tem gre spet za rezko ugotovitev, da ne priznava narodne identitete Kurdom prav tisti arabski svet, ki se tako upravičeno zavzema za usodo Palestincev, in tisti Turki, katerim je tako pri srcu turška skupnost na Cipru! Kurdov v Turčiji pa je osem milijonov. No, poročilo komisije še navaja, kako Sirci, izgovarjajoč se na agrarno reformo, odseljujejo kurdsko prebivalstvo s petnajst kilometrskega pasu ob turški meji. Ista oblast zapira žene in dekleta, da bi s tem vplivala na bojevnike, ki se upirajo rododomu. Jordi odklanja, da bi predsedstvo poslalo takšen dokument vladam. Odkar se ukvarjamo z intervencijami, smo zmeraj uporabljali drugačen ton, ker smo skušali doseči dialog z odgovornimi forumi v Italiji, Franciji, Španiji, Avstriji itd. Seveda se Ismet Cheriff Vanly poteguje za odobritev prebranega

teksta. Tudi on ne razlikuje med opisom stvarnega stanja v njegovi nesrečni domovini, česar nihče ne skuša tajiti, in med nujnostjo, da dobimo tekst, katerega bomo odposlali kot organizacija, ki se zavzema za ogrožene jezike in kulture!

V dvorani je ekstremistična grupa prešla v napad, prepričana, da bo doživela uspeh pri poslušalcih, ki jih je branje o kurdski usodi pretreslo. A pretreseni smo vsi, zdaj pa ne gre za to. Udaren levičar tedaj poskusi zaigrati zadnjo karto: očita Jordiju Costi, da samo on zagovarja svojo tezo in da je njegovo početje diktatorsko. Tedaj spregovorim tudi jaz. Poudarim, da ni res, da bi bil Costa sam, marveč je res, da marsikdo izmed nas čaka, da prej spregovorijo drugi. Tako Costa za časa državljanske vojske kakor jaz, povrnjenec iz Dachaua, in kakor nemalo drugih - vemo, kaj je rododom, zato nas nihče ne more dolžiti, da nismo na strani Kurdov. Ko bi imeli svoje glasilo, bi poročilo komisije o Kurdi objavili na vidnem mestu, ker pa lahkoo samo interveniramo pri vladah, mora pač biti tekst tak, da ga bomo vladam lahko poslali. Zmeraj smo tako ravnali, zato ne bi smelo priti do takšnih očitkov, kakršen je tisti o tajnikovem diktatorstvu. Moj pridušeni ton me je zelo motil, ker sem vaje bolj zavzetega dialoga; vendar sem opazil, da so moje prizadete besede premaknile ciklonsko ozračje. Sklenili smo, da predlagalci vnovič pregledajo svoje poročilo. Tako smo se z olajšanjem odpravili na sprejem v barcelonsko mestno hišo.

/ dalje